

Data om friluftsliv og turisme i regionplanlægningen og amternes forvaltning

Kaae, Berit Charlotte; Kernel, Pernille; Nellemann, Vibeke

Publication date:
2004

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Kaae, B. C., Kernel, P., & Nellemann, V. (2004). *Data om friluftsliv og turisme i regionplanlægningen og amternes forvaltning*. Center for Skov, Landskab og Planlægning/Københavns Universitet. Arbejdsrapport / Skov & Landskab Nr. 5-2004

Skov & Landskab

Center for Skov,
Landskab og
Planlægning • KVL

Data om friluftsliv og turisme i regionplanlægningen og amternes forvaltning

Berit C. Kaae, Pernille Kernel og Vibeke Nellemann

Arbejdsrapport Skov & Landskab nr. 5-2004

Rapportens titel

Data om friluftsliv og turisme i regionplanlægningen og amternes forvaltning

Forfattere

Berit C. Kaae, Pernille Kernel og Vibeke Nellemann

Serie

Arbejdsrapport *Skov & Landskab* nr. 5-2004
publiceres på www.SL.kvl.dk

ISBN nr.

87-7903-180-3

Udgiver

Skov & Landskab
Hørsholm Kongevej 11
2970 Hørsholm
Tlf. 3528 1500
E-post: sl@kvl.dk

Gengivelse er tilladt med tydelig kildeangivelse

I salgs- eller reklameøjemed er eftertryk og citering af rapporten samt anvendelse af navnet *Skov & Landskab* kun tilladt efter skriftlig tilladelse

Skov & Landskab er et
selvstændigt center for
forskning, undervisning,
formidling og rådgivning
vedr. skov, landskab og
planlægning ved Den
Kgl. Veterinær- og
Landbohøjskole (KVL)

Data om friluftsliv og turisme i regionplanlægningen og amternes forvaltning

Berit C. Kaae, Pernille Kernel og Vibeke Nellemann

Arbejdsrapport Skov & Landskab nr. 5-2004

Forord

Projektet »Friluftsliv og turisme i regionplanlægningen og amternes forvaltning« gennemføres i perioden 2003-2005 som et samarbejdsprojekt mellem forskere fra Center for Skov, Landskab og Planlægning (*Skov & Landskab*) ved KVL og Ålborg Universitet. Projektets forskere er seniorforsker Berit Kaae og seniorrådgiver Vibeke Nellesmann, *Skov & Landskab* samt ph.d.-studerende Pernille Kernel, AAU. I praksis har forskningsteamet arbejdet sammen i Hørsholm.

Som første del af projektet er der gennemført litteraturstudier samt en interview-undersøgelse hos amterne og de regionale turismeselskaber. Herudover er der afholdt en workshop til yderligere erfaringsopsamling og drøftelse af undersøgelsens resultater med et netværk af planlæggere og forvaltere fra amterne samt repræsentanter fra de regionale turisme-selskaber.

Denne arbejdsrapport rummer de primære data og resultater fra disse undersøgelser, samlet som 12 bilag.

Analysen og konklusioner fra erfaringsopsamlingen er samlet i rapporten Friluftsliv og turisme i regionplanlægningen og amternes forvaltning, By- og Landsplanserien nr. 25-2005, *Skov & Landskab*.

Vi vil gerne takke de mange medarbejdere i landets amter, der har taget sig tid til at blive interviewet og deltage i en workshop både som indlægsholdere og debattører. Ligeledes en stor tak til de regionale turismeselskaber, der er blevet interviewet personligt eller pr. telefon og ligeledes har haft deltagere og oplægsholdere på workshopen.

Endvidere vil vi gerne takke projektets følgegruppe, der fungerer som sparringspartner under projektforløbet. Følgegruppen består af Anker Madsen fra Friluftsrådet, Mette Starch Truelsen fra Skov- og Naturstyrelsen, Landsplanafdelingen, Arne Bondo Andersen og den tidligere repræsentant Lars Bendix Poulsen fra Skov- og Naturstyrelsen, Friluftskontoret, Gertrud Jørgensen fra Videncenter for Planlægning i Det Åbne Land, Ingeborg Svennevig fra Amtsrådsforeningen, Anna B. Studsholt fra Nordjyllands Amt og Niels Henrik Larsen fra Danmarks Turistråd.

Følgegruppen har udvist stor interesse for projektets forløb og resultater, og repræsentanter fra følgegruppen har ligeledes været aktive deltagere på workshopen.

Sidst men ikke mindst en stor tak til Friluftsrådet, Skov- og Naturstyrelsen, Landsplanafdelingen og Videncenter for Planlægning i Det Åbne Land, der har bidraget økonomisk til projektets gennemførelse.

Indhold

Forord	3
Indhold	5
Bilag 1 – Spørgeguide	7
Bilag 2 – Rammebetingelser	17
Bilag 3 – Data- og videngrundlaget	26
Bilag 4 – Regionale strategier	40
Bilag 5 – Planlægningen i amterne	48
Bilag 6 – Samarbejde på tværs af sektorer	58
Bilag 7 – Oversigt over eksterne samarbejder	64
Bilag 8 – Realisering af planerne	68
Bilag 9 – Interviewdeltagere	76
Bilag 10 – Indlæg på workshopen i Fredericia 24.02.2004	77
Friluftsliv og turisme i amternes planlægning	78
Data- og videngrundlag om friluftsliv og turisme	86
Planlægningsmetoder for friluftsliv og turisme – Overblik og udviklingsbehov	93
Samarbejder omkring planlægning for friluftsliv og turisme	99
Bilag 11 – Samlet liste over amters/regionale turismeselskabers behov og ønsker	107

Bilag 1 - Spørgeguide

Planer og materiale
Skriv venligst hvilke aktuelle dokumenter i amtets regionplanlægning og naturforvaltningsstrategier, der omhandler friluftsliv og turisme: (Regionplan 2001, regionplantillæg, VVM-vurderinger, nyere politikker og strategier, handlingsplaner, områdeplanlægning o.lign.)
Findes der et separat kapitel/afsnit i RP om friluftsliv og/eller turisme? (Hvis ja, angiv venligst hvor i planen. Hvis nej, angiv evt. begrundelse for dette)
Behandles friluftsliv og turisme samlet eller som to adskilte emner?
Hvad er årsager til I har valgt at behandle emnerne på denne måde?
Hvordan integreres friluftsliv og turisme i den øvrige planlægning?
Hvor er planlægningen af friluftsliv og turisme placeret i amtsforvaltningen? (Natur og miljøafd. Sundhedsektoren, erhvervsudvikling o.lign.)
Har placeringen forandret sig i de senere år? – eller vil den forandre sig fremover? (Hvorfor og hvordan?)
Hvordan er den politiske opmærksomhed på emnet?
Fornemmer I f.eks. et ændret pres fra omgivelserne til at gøre mere ved friluftslivet og/eller turismen?

Planlægningen

Beskriv venligst hvordan amtet har planlagt for turisme og friluftsliv i

regionplanlægningen. (Hvad er blevet opprioriteret eller nedprioriteret, hvorfor, er der særlige lokale problemstillinger osv?) (Fokus er på RP 2001 og frem til nu, men tidligere planlægning og strategier, redegørelser mv. kan inddrages, hvis det er relevant).

Hvordan forholder amtet sig til turismens forretningsområder*: Byturisme, Erhvervsturisme, Kystnær ferieturisme og Aktiv ferieturisme?

*Af Landsplanredegørelsen "Et Danmark i balance" (s. 76-77) fremgår følgende: Når det gælder den fremtidige turismeudvikling, er det vigtigt, at der i den regionale turismeudvikling tages afsæt i de enkelte regionale styrkepositioner i de fire forretningsområder for dansk turisme. Alle danske regioner rummer særlige styrkepositioner inden for et eller flere af forretningsområderne. Med regeringens handlingsplan "Dansk turisme - handlingsplan for vækst", der blev offentliggjort i 2002, er det målet at skabe grundlag for en erhvervsorienteret fornyelse og vækst i dansk turisme. Som et væsentligt element heri fremhæves det at samle de private og offentlige turismeaktører i nye landsdækkende turismealliancer inden for de fire forretningsområder.

RP-planens indhold

Hvilke emner vedrørende friluftsliv og turisme behandles i Regionplanen?

- ☐ Bæredygtig udvikling
- ☐ Kystzonens planlægning
- ☐ Turisme/turistpolitik
- ☐ Turismestrategier
- ☐ Turistmæssig hovedstruktur
- ☐ Friluftslivspolitik
- ☐ Friluftsstrategier
- ☐ Rekreativ hovedstruktur
- ☐ Særlige ferieformer/temaer
- ☐ Arealer og anlæg til fritidsformål (hvilke?)
- ☐ Særlige attraktioner (hvilke?)
- ☐ Overnatningsanlæg (hvilke?)
- ☐ Sommerhusområder
- ☐ Tilbageførsel af arealer
- ☐ Rekreative stier
- ☐ Sammenhængende stisystemer
- ☐ Øget adgang til kysten
- ☐ Adgang for alle grupper/handicappede
- ☐ Sundhed og helse
- ☐ Infrastruktur
- ☐ Grønne kiler
- ☐ Kyst - by
- ☐ **Andet** - beskriv venligst:

Er der noget I savner eller har behov for i forbindelse med indholdet af planlægningen?

Friluftsstrategier og turistpolitiske strategier

Er der udarbejdet sådanne strategier for amtet?

(beskriv kort strategierne)

Hvilke aktører har været involveret heri (interne i amtet/eksterne)

<p>Hvad er jeres erfaringer fra udarbejdelsen strategierne? (Hvad har evt. fremmet/hæmmet udarbejdelsen? – gode erfaringer, problemer osv.)</p>
<p>Hvad er jeres erfaringer med implementeringen af strategierne? (Hvordan havde I oprindeligt tænkt jer at implementere strategierne? Hvorfor blev det anderledes? Hvad har evt. fremmet/hæmmet implementeringen? – gode erfaringer, problemer osv.)</p>
<p>Datagrundlag</p>
<p>Hvilke data/baggrundsundersøgelser har I anvendt i planlægningen for friluftsliv og turisme?</p>
<p>Dækker disse data/undersøgelser jeres behov for data i planlægningen af F&T? (hvilke behov dækkes helt eller delvis?)</p>
<p>Er der data/baggrundsundersøgelser, som I mangler i planlægningen af F&T? (beskriv venligst hvilke, og prioriter evt.)</p>
<p>Er der eksisterende data/baggrundsundersøgelser, som I har særlig stor gavn af? (beskriv venligst hvilke, og beskriv hvordan de gavner)</p>
<p>Har I selv lavet nye undersøgelser/dataindsamlinger i forbindelse med planlægning af F&T? (beskriv venligst hvilke)</p>

Metoder/værktøjer
Hvilke metoder og værktøjer har I anvendt i planlægningen for friluftsliv og turisme?
I hvilken grad har I benyttet GIS som redskab i jeres planlægning?
Giver disse metoder/værktøjer brugbare resultater for jeres planlægningen af F&T?
Har I anvendt disse metoder/værktøjer i længere tid?
Er der metoder/værktøjer, som I mangler i planlægningen af F&T? (beskriv venligst hvilke, og en evt. prioritering)
Er der eksisterende metoder/værktøjer, som I har særlig stor gavn af? (beskriv hvilke)
Har I selv udviklet nye metoder/værktøjer i forbindelse med planlægningen af F&T? (beskriv venligst)
Hvordan fungerer disse?

Sektorintegration
I hvilket omfang indgår hensyn til friluftsliv og turisme i amtets planlægning for andre sektorer? (i regionplanlægningen, herunder i VVM- og SMV-undersøgelser)
Hvordan organiseres arbejdet med at få friluftsliv og turisme integreret på tværs af sektorer?
Hvad har evt. fremmet den tværgående integration?
Hvad har evt. hæmmet den tværgående integration?
Samarbejder
Hvem har I evt. samarbejdet med omkring udarbejdelse af planlægningen for <u>turisme</u>? (Internt ml. afdelinger i amtet og eksternt f.eks. m. kommuner, interesseorganisationer, foreninger og borgere)
Hvorfor har I valgt netop disse samarbejdspartnere?
Hvem har I evt. samarbejdet med omkring udarbejdelse af planlægningen for <u>friluftsliv</u>? (Internt ml. afdelinger i amtet og eksternt f.eks. m. kommuner, interesseorganisationer, foreninger og borgere) Har I brugt De Grønne Råd aktivt – og hvordan eller hvorfor ikke?
Hvorfor har I valgt netop disse samarbejdspartnere?
Hvad har I samarbejdet om?
På hvilket tidspunkt af planlægningsforløbet har I involveret de forskellige samarbejdspartnere? (F.eks. i den indledende ide-fase, under fastsættelse af mål og strategier eller i implementeringen)

Samarbejdsprocessen: Hvordan organiseres samarbejdet? Internt/eksternt?

- **Hvilke samarbejdsformer anvendes?** (Eks. høringer, indkaldelse af oplæg/ideer, stående samarbejdsnetværk, midlertidige erfagrunder m.v.)
- **Hvordan struktureres samarbejdet?** (Hvordan fastsættes dagsordenen, hvem holder oplæg m.v.)
- **Hvad er tidsrammerne for samarbejdet?**

Hvordan har samarbejdet fungeret?

- Er der interesse for at deltage – hvorfor (ikke)?
- Er der samarbejdsparter, I synes, der har manglet i planlægningen?
- Hvad har fremmet samarbejdet og hvad har hæmmet samarbejdet?
- Fungerer nogle samarbejdsformer bedre end andre?
- Hvordan håndteres modstridende interesser mellem parterne?

Resultater af samarbejdet

- Hvad er de konkrete resultater af samarbejdet?
(F.eks. ideoplæg, planer og strategier revideres, arbejdsgrupper nedsættes m.v.)
- Bidrager samarbejdet til at skabe konsensus omkring regionplanen?
- Hvilken/hvor stor indflydelse har samarbejdet på regionplanlægningens udformning?

Er der noget I savner i forbindelse med samarbejdet om planlægningen for F & T?

Borgerinddragelse
<p>I hvilket omfang inddrager Amtet borgerne i planlægningen for friluftsliv og turisme?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan inddrages de? • Hvor stor er interessen? • Resultater? • I hvilket omfang har borgerne bidraget? Har det været nyttigt?
<p>Opfatter I inddragelsen af borgerne som en opgave der naturligt hører hjemme i amterne eller som en opgave, der hovedsageligt bør ligge hos kommunerne?</p>
<p>Er der noget I savner eller har behov for i forbindelse med borgerinddragelse?</p>
Gennemførelse/realisering
<p>Har amtet udarbejdet særlige handlingsplaner for F & T, og er F & T-interesserne behandlet i delområdeplaner, kystplanlægning, zonerig af turistdestinationer e.l.? (nævn hvilke)</p>
<p>I hvilken grad er planerne/intentionerne fra regionplanlægningen og div. F&T strategier og handlingsplaner blevet udført? (Hvad gik godt og hvad gik ikke så godt?)</p>
<p>Har amtet benyttet rammeprogrammer, partnerskaber e.l. til gennemførelse af planerne?</p>
<p>Hvordan har det politiske niveau og faglige niveau spillet sammen? Er der ejerskab hos politikerne til strategierne?</p>

Hvilke faktorer har fremmet udførelsen?
Hvilke faktorer har hæmmet udførelsen?
Er der noget I savner eller har behov for i forbindelse med implementering? (også ud over tid og penge!)
Formidling af planlægningen
Hvordan har I formidlet indholdet af jeres planlægning til borgere og andre berørte parter? (beskriv venligst typen af formidling)
Har denne formidling fungeret tilfredsstillende? (Hvad har evt. fremmet/hæmmet formidlingen?)
Er der noget I savner eller har behov for i forbindelse med formidlingen af planlægningen?
Særligt gode eksempler/erfaringer
Nævn venligst evt. særligt gode erfaringer med amtets planlægning og forvaltning for friluftsliv og turisme (erfaringer/eksempler af alle typer, der kunne være til inspiration for andre amter)
Nævn venligst evt. særligt gode eksempler/erfaringer fra andre amter, udlandet eller anden sammenhæng, som I mener kunne bidrage til planlægning af friluftsliv og turisme i amterne

Behov og ønsker

Er der noget, som I samlet set særligt savner eller ønsker i forbindelse med planlægningen for friluftsliv og turisme. (indenfor alle emner: lovgivning, vejledninger eller idékataloger, datagrundlag, metoder, samarbejder, borgerinddragelse, formidling, osv.)

Andre kommentarer

Skriv gerne andre erfaringer eller kommentarer, der kan bidrage til projektets gennemførelse

Bilag 2: Rammebetingelser

Bilaget indeholder forfatterens opsamling af interviews med amterne, suppleret med oplysninger fra de regionale turismeselskaber. Enkelte amter er udeladt af skemaet, idet de ikke ønsker at få opsamlingen offentliggjort. Det drejer sig om Ribe og Viborg amter. HUR er heller ikke med i bilaget, da det viste sig at være for tidligt at opsamle erfaringer i betragtning af HUR's kortvarige varetagelse af planlægningsopgaven.

	Er friluftsliv og turisme behandlet samlet eller hver for sig i Regionplan 2001?	Samlet eller opdelt i den daglige planlægning	Placeringen af friluftsliv og turisme i amtets forvaltning	Politisk opmærksomhed på emnet	Pres udefra for at tage initiativer for friluftsliv og turisme?
Bornholms Regionskommune	Opdelt i to afsnit i regionplanen. Turisme er under Erhverv og friluftsliv under Natur og miljø.	<i>Interview med Destination Bornholm (D.B.): Niels Feerup (direktør for D.B.) involverer sig i regionplanen. Der sidder desuden repræsentanter fra Regionskommunen i D.B.'s bestyrelse. Amtets erhvervs-politik er vigtig for D.B. Turisme er et hovederhverv. Regionskommunen ville ikke lægge en strategi uden at spørge D.B. først. ?D.B.'s strategi? D.B. har sin egen forretningsplan – det er vores strategi. Den involverer i høj grad Regionskommunen, når vi udstikker mål for de næste 3 år. Vi skriver forretningsplanen selvstændigt, men Regionskommunen sidder i bestyrelsen, som skal godkende den. Har godt samarbejde med Regionskommunen om enkeltprojekter.</i>	Friluftsliv: Natur og Miljø i samarbejde med Plan og Byg Turisme: Plan og byg	<p>Generelt er politikerne stolte af øens natur og vil gerne vise den frem og bevare den. Natur og Miljø har fået en ekstra bevilling til naturpleje for at opveje øgede udgifter til det praktiske arbejde. Tidligere havde amtet skovarbejdere direkte ansat, der kunne varetage praktiske opgaver, men nu skal man ind over et entreprenørfirma, hvilket gør processen dyrere. Selvom det har været et hårdt år, hvor der er blevet skåret en del, har Natur og Miljø fået penge til at finansiere den forskel.</p> <p>Politikkerne er ikke ude for at klippe røde snore over, når nye stier skal indvies, men medierne er meget opmærksomme og dækker det altid.</p> <p>Turisme: man vil gerne have turisme på Bornholm, men det er en branche, det er svært at opnå enighed indenfor. De sidste år har desuden været atypiske med nyt regionskommuneråd, der har haft travlt med andre problemer om fx skolerne.</p> <p>Friluftsliv: Har gået meget på forespørgsel og så har vi prøvet på at etablere et stiprojekt. Mange ressourcer går til at pleje stier og lave information. Vi drøfter tingene i DGR – klippeklatring fx Har udbedret forholdene i småhavne vha. EU midler. Lidt delområdeprojekter.</p>	Der er et vist pres fra Friluftsrådet.

	Er friluftsliv og turisme behandlet samlet eller hver for sig i Regionplan 2001?	Samlet eller opdelt i den daglige planlægning	Placeringen af friluftsliv og turisme i amtets forvaltning	Politisk opmærksomhed på emnet	Pres udefra for at tage initiativer for friluftsliv og turisme?
Frederiksborg Amt	I regionplanen er der et samlet afsnit om F & T, med samlede retningslinier og retningsliniekort. I redegørelsesdelen er stoffet opdelt i to forskellige afsnit.	Interview med WoCo (Wonderful Copenhagen): Frederiksborg Amt er først lige kommet ind under WoCo. Lokalisering af anlæg i det åbne land behandles i.h.t. planloven. Planlægningen er overgået til HUR. Her adskilles friluftsliv og turisme. I amtet ligger turismeplanlægningen i sekretariatet og sektorplanlægningen for friluftslivet i landskabsafdelingens naturplansektion. Der er samarbejde mellem de to afdelinger.	I sektorplanlægningen ligger turismeplanlægningen i sekretariatet og sektorplanlægningen for friluftslivet i landskabsafdelingens naturplansektion. Der er samarbejde mellem de to afdelinger. Delområdeplanernes intentioner for indsatser for naturforvaltning og friluftsliv ligger i naturplansektionen. Rekreative stier ligger i Naturplansektionen, og Trafikstier langs landevejene ligger i Vejafdelingen. Naturforvaltningsplanerne kan anvendes til sektorafvejning/integrering af de øvrige beskyttelsesinteresser og friluftsliv og turisme interesserne. Desuden kan delområdeplanerne, der udarbejdes i samarbejde med kommunerne, sikre en sammenhæng imellem de rekreative arealer i byzonen og udvikling og styrkelse af friluftslivet i landzonen, selvfølgelig afhængig af de politiske ønsker.	Begrænset. Sammenhæng mellem friluftsliv- og turisme-projekter kan måske medføre større politisk forståelse og tilførsel af ressourcer til området. I Regionplan 2005 bliver indsatsområderne for friluftsliv i de landskaber, der ligger udenfor fingerbyens grønne kiler og ringe, kategoriseret som lokale (kommunale). Regionplanens friluftsmæssige interesseområder i det åbne land (oplevelsesrige landskaber) bortfalder.	Initiativer fra FR, og fra FR's amtsrepræsentantskab omkring friluftsstrategier. Desuden oplæg til friluftsstrategi fra Det Grønne Råd.

	Er friluftsliv og turisme behandlet samlet eller hver for sig i Regionplan 2001?	Samlet eller opdelt i den daglige planlægning	Placeringen af friluftsliv og turisme i amtets forvaltning	Politisk opmærksomhed på emnet	Pres udefra for at tage initiativer for friluftsliv og turisme?
Fyns Amt	Ja, kapitel 4. Retningslinierne er samlede i et kapitel, men i kapitlet er der også særskilte afsnit om de to emner. Detaljeres i redegørelsen.	<i>Interview med FynTour: Vi har haft et tæt samarbejde med amtet gennem lang tid. Det er vigtigt, at turismen kommer ind som en langsigtet strategi, ikke som en række hovsaløsninger. Derfor samarbejder vi løbende med amtet, både om regionplanen og om konkrete projekter. I forbindelse med regionplanprocessen holder amtet fx info-møder om formuleringen af friluftspolitik, hvor Fyntour deltager og sidder med i en arbejdsgruppe om emnet. Desuden er der bestemte temaer, som vi arbejder i dybden med og koordinerer med amtets indsats. Amtet er med i Fyntours bestyrelse og sidder desuden med i en styregruppe for udformningen af Fyntours turiststrategi.</i>	Regionplan 2001: Natur og Regionplan-kontoret i samarbejde med andre afdelinger og FynTour. Regionplan 2005: Mange flere kontakter bl.a. handicap- og idræts-konsulenter.	Turisme har hele tiden været af stor interesse, da det er et stort erhverv. Stigende interesse for friluftsliv, der nu betragtes i forbindelse med bosætning og erhvervsudvikling som noget, der kan tiltrække folk. Har over de sidste 10 år fået flere midler til naturforvaltningsprojekter, der er ikke blevet skåret i midlerne. Tværtimod har Amtet lige fået penge til rekreative projekter og bosætning. Pulje fra den Regionale Udviklings Plan "Attraktiv bosætning". Der ligger et stort arbejde fra forvaltningens side bag den øgede opmærksomhed. Startede med naturforvaltning og det rekreative har så fået større betydning. At fremlægge politikken har gjort politikerne interesserede. For os er det relativt nyt at arbejde med strategier. Det er lettere lige for øjeblikket at komme igennem. Eftersom det er blevet mere acceptabelt generelt, at man skal have strategier, så er det også blevet politisk acceptabelt. Og der er ingen tvivl om, at strategier, hvis man gør det rigtigt, kan fremme ejerskabet. Man kan ikke lave noget uden politisk velvilje.	Pres fra FR og DIF og også Ministeriet har lagt mere vægt på, at man ønsker en strategi.
København's Amt	Friluftsliv er del af Landområdets delafsnit i Regionplanen, turismen er ikke med specifikt. Dog er fx nyere befæstningsanlæg med, som har turistmæssig betydning.	Planlægningen varetages nu af HUR, der er i gang med at udarbejde en Friluftsstrategi	Natur- og Miljøafdelingen (fagligt) Sekretariatet (politisk)	God politisk opmærksomhed, bl.a. på baggrund af Frilufts- og naturbenyttelsespolitikken, som samtlige politiske partier har været involveret i. Respekteres også af det nye udvalg. Bl.a. har amtsborgmesteren ønsket flere stifoldere.	Div. interesseorganisationer, bl.a. Friluftsrådet, som har været glade for Friluftsliv- og naturbenyttelsespolitikken

	Er friluftsliv og turisme behandlet samlet eller hver for sig i Regionplan 2001?	Samlet eller opdelt i den daglige planlægning	Placeringen af friluftsliv og turisme i amtets forvaltning	Politisk opmærksomhed på emnet	Pres udefra for at tage initiativer for friluftsliv og turisme?
Nordjyllands Amt	Samlet i kapitel 4 i Regionplan 2001	Interview med Midt Nord Turisme: Amtets Plankontor, Erhvervs- og Arbejdsmarkedsafdelingen og Midt Nord Turisme gik sammen om at formulere Turisme og Friluftspolitikken helt ned til mindste detalje, inklusive kommentarerne fra offentlighedsfasen. Det er noget vi har gjort i fællesskab på embedsmandsniveau. Amtspolitikkerne står for den endelige godkendelse. Den politik, der kom ud af processen, skal udmøntes i 3 ting: <ul style="list-style-type: none"> • Et Regionplantillæg. • En erhvervsudviklingspolitik for amtet, der skal vedtages af Nordjyllands Udviklingsfond. • En strategi og rammeplan for Midt Nord 2004-2006. 	Plankontoret ansvarlig for Regionplantillæg. Plankontoret, Erhvervs- og Arbejdsmarkedsafdelingen har arbejdet med politik for T & F sammen med det regionale turismeselskab Midt Nord Turisme. Friluftsdelen har ligget hos vejkontoret og servicekontoret. Ad hoc gruppe på T&F politik – naturkontoret, servicekontoret (info), vejkontoret og plankontoret. Denne gruppe afsluttes med "turisme/friluftslivs" projektet.	Nogen politisk opmærksomhed – har lige udarbejdet Turisme- og Friluftspolitikken. Nordjyllands Amt har et eksempel på, hvordan de har forsøgt at øge politikernes forståelse for og ejerskab til strategierne ved udarbejdelsen af naturpolitikken: "Naturpolitikken bruges til at visualisere overfor politikkerne, hvad der mentes med planen. Naturpolitikken blev lavet i tæt samarbejde med politikkerne. Amtet sendte dem ud på opgaver to og to. To politikere med forskelligt tilhørsforhold. Den case de blev bedt om at vurdere kunne fx være en gammel kirke, der var ved at gro til i træer. Så skulle politikkerne tage stilling til, hvad man skulle gøre – benyttelse/beskyttelse. De blev meget optaget af sagerne, involverede sig meget. Har case materiale liggende fra dette forsøg. Efter vedtagelsen af naturpolitikken blev politikkerne desværre udskiftet. Det er generelt et problem, at nye politikere ikke har ejerskab i forhold til tidligere politiske strategier. Det er meget uheldigt, at en ny regionplan vedtages lige før, de går af. Men på den anden side skal de også nå at sætte sig ind i tingene, før de kan gå i gang. Hvad kan der gøres ved dette problem? Viborg har ønsket at fremskynde regionplanprocessen, men problemet er, at den statslige udmelding mhp. regionplanen så kommer for sent for deres vedkommende.	Friluftsansat- og turismeorganisationerne vil have plads til støjende og ekspressive sportsgrene. Venstre ønsker frit slag for hoteller, sommerhuse o.l. ved kysterne.
Ringkøbing Amt	Samlet i afsnit 2.4: Ferie- og friluftsliv i Regionplan 2001	Interview med Turistgruppen Vestjylland: Turistgruppen fungerer som høringspartner på planer for såvel lokal som regionalt niveau. Ofte afleverer turist-	Regional udviklingsenhed arbejder med erhvervsudvikling, herunder turisme. Den ligger under centraladministrationen di-	Velvilje, men ikke megen opmærksomhed - mangler handling. Dog satser amtsborgmesteren på turismeudvikling, især erhvervsturismen. Er med i "Turistgruppen Vestjylland" Hele F&T-planlægningsområdet er en KAN ikke SKAL opgave. Derfor er der kun ½ årsværk i	Interesseorganisationer (fx Friluftsrådet) presser på for bl.a. flere stier, ridestier m.m. Lods-

	Er friluftsliv og turisme behandlet samlet eller hver for sig i Regionplan 2001?	Samlet eller opdelt i den daglige planlægning	Placeringen af friluftsliv og turisme i amtets forvaltning	Politisk opmærksomhed på emnet	Pres udefra for at tage initiativer for friluftsliv og turisme?
Ringkøbing Amt (fortsat)		<p>gruppen input – ønskesedler – til regionplanen, før den laves. Der afholdes årlige strategi- og planlægningsmøder med faste kontaktpersoner i amterne, hvor planer og tanker diskuteres. På disse møder hører man om begge amter synes om ideerne og om de er i overensstemmelse eller om de strider med amternes strategi. Man finder ud af om tingene overordnet hænger sammen og om amterne har lyst til at involvere sig i de forskellige projekter, eller om det er noget Turistgruppen selv skal køre.</p> <p>Ringkøbing Amt har en god og meget turismeorienteret erhvervsafdeling.</p>	<p>rekte under amtsborgmesteren. Der er ½ mandeår til F&T-planlægning/forvaltning. Friluftsliv hører under teknik og miljø og planlægning (regionplanlægning og forvaltning). Er projektorganiseret.</p>	<p>sparetider. Politikerne er ikke forpligtede.</p>	<p>ejere dog ikke begejstrede for nye stier. Friluftsrådets "Planlæg for friluftslivet" er ikke omsat til handling endnu, men Friluftsrådet presser på. Udviklingsprojekt om udnyttelse af kystnære områder (initiativ fra LPA). Kommuner vil gerne have tilladelse til at bygge i kystnære områder. Men de vil primært have helårsgrunde, ikke sommerhuse. Kanosejlads: Der er pres på især Storåen inkl. dens støttepunkter. Der arbejdes på fælles regulativ for samtlige amtsvandløb.</p>

	Er friluftsliv og turisme behandlet samlet eller hver for sig i Regionplan 2001?	Samlet eller opdelt i den daglige planlægning	Placeringen af friluftsliv og turisme i amtets forvaltning	Politisk opmærksomhed på emnet	Pres udefra for at tage initiativer for friluftsliv og turisme?
Roskilde Amt	Samlet kapitel for friluftsliv og turisme i regionplanen	Planlægningen for friluftsliv er nu overgået til HUR, der har lavet en grøn struktur til Regionplan 2005, separat fra Turisme-emnet, der fremover vil blive varetaget under WoCo (Wonderful Copenhagen)	Regionplanlægningen har hidtil ligget i Regionplanafd., områdeplanlægningen og realiseringen i Naturafd. Turisme- og erhvervsfremme lå oprindeligt i Teknisk forvaltning, derefter i Uddannelses-, erhvervs og kulturforvaltningen	Turismen er ikke et bærende erhverv i amtet. Stiplanlægningen har stor bevågenhed, som del af naturforvaltningsstrategien og områdeplanlægningen og som en del af indsatser for beskyttelsesinteresserne-Naturforvaltningsindsatsen har bl.a. til formål at tilgodese den grønne turisme. I begyndelsen af 1990'erne var der meget fokus på en mere offensiv turisme, som et led i planlægningen. I RA er indsatsen nu mere målrettet tilbud, der såvel kan tilgodese befolkningens muligheder for natur og kulturoplevelser, frisk luft og motion som tilbud til turister, der søger denne form for aktiviteter.	Interesseorganisationer (fx DVL) ønsker flere stier, ligesom Rideforbund og laug ønsker ridestier m.m. Lodsejere til gengæld er ofte ikke interesserede i ny stiadgang. Ønske fra flere kommuner for konvertering af sommerhuse til helårsbeboelse.
Storstrøms Amt	Hver for sig, er i regionplanen opdelt i hhv. turistspolitik og friluftspolitik I forslag til REGIONPLAN 2005 samles i et afsnit: Friluftsliv og grøn turisme	<i>Interview med Østdansk Turisme:</i> <i>Storstrøms Amt og Turistelskabet har et historisk godt mangeårigt samarbejde. Kommissorium for turistgruppe, 2-3 møder/år plus seminarer. Samordnet på tværs mellem forvaltninger i amtet + selskabet. Amtsborgmesteren og viceborgmesteren sidder med i bestyrelsen. Involverer sig både i politikker, regionplanen – medvirket til selvstændigt afsnit om turisme. Også med i samarbejde om konkrete projekter, nationale & internationale. Indgår som partner og ind imellem projektleder.</i>	Natur- og Plankontoret. Der er tværgående turistgruppe, med deltagelse af Erhvervssekretariatet (støtteprogrammer for erhvervsudvikling), Vejafdelingen (stier, cykelstier), tidl. Vandmiljøafd. (badevand, lystfiskeri) og Afd. For Undervisning og kultur (formidling). Desuden deltager den regionale turistorganisation, div. interesseorganisationer.	Den politiske interesse for friluftsliv og turisme er dalet de senere år, og der mangler midler og udviklingsaspekter i regionplanlægningen. Men planlæggerne har lov til/mandat til at agere bl.a. på baggrund af div. EU-midler og turistmidler. Et aktivt samarbejde mellem centeret for folkesundhed, statsskoven og foreninger samt fremlæggelse af en strategi/ handlingsplan for friluftslivet til debat i amtets Udvalg for teknik og miljø har givet fornyet interesse. Udkast er vedlagt.	Der er et stort pres på kysterne og et øget pres på sommerhusområderne. Der er pres fra kommunerne for udstykning af boliger langs kysten. Feriecentre udstykes som "Sommerhuse på højkant". Der er stort pres på udlæg af nye feriecentre på kysten, som herefter udstykes til "tætte sommerhusområder".

	Er friluftsliv og turisme behandlet samlet eller hver for sig i Regionplan 2001?	Samlet eller opdelt i den daglige planlægning	Placeringen af friluftsliv og turisme i amtets forvaltning	Politisk opmærksomhed på emnet	Pres udefra for at tage initiativer for friluftsliv og turisme?
Sønderjyllands Amt	Både og. Kapitel 2: Turisme og rekreative anlæg. Turisme hører under erhverv, mens friluftsliv hører under natur.	<i>Interview med Region Sydøst- & Sønderjyllands Turismeudviklingsselskab (RST): Turistselskabet samarbejder en del med amtet, især naturafdelingen. Samarbejdet og lydhørheden opleves tilfredsstillende. 3 repræsentanter fra amtet sidder med i RSTs bestyrelse og er med til at sikre den tætte kontakt. Formelt mødes turistselskabet med turismens aktører og amtet 2 gange årligt. På disse møder udveksles relevant viden. Ellers er der løbende samarbejde om forskellige projekter. Amtets turistpolitik er en del af regionplanen. RST mener, at det er vigtigt, at amtet er med til at udstikke nogle retningslinier, men vil gerne selv udfylde indholdet. Har derfor en lidt både-og holdning til spørgsmålet om, hvorvidt Turistselskabet ville have gavn af, at amtet udarbejdede en decideret turismestrategi. "Idet vi laver vores egne strategier, så gør vi det, vi er sat til, og så kan politikerne banke os oven i hovedet, hvis de ikke mener det er det rigtige."</i>	Turisme er i Åben Land afdelingen. Friluftsliv er i Naturafdelingen. Erhvervsudvikling er i Udviklingskontoret. Turisme hører under erhverv, mens friluftsliv hører under natur.	Den politiske opmærksomhed har været dalende de sidste 5-10 år. I Regionplan 2001 skulle der spares, og ressourcer til turismedelen blev skåret ned, derfor er der mere tale om politiske retningslinier end en redegørelse.	Friluftsrådet presser på. Udvalgsformanden lovede at følge op på friluftsstrategien. Men det blev sparet væk. Sundhedsområdet har også presset lidt på for ca. 2 år siden. Strategiseminar i februar 2003, hvor natur og sundhed kom op.

	Er friluftsliv og turisme behandlet samlet eller hver for sig i Regionplan 2001?	Samlet eller opdelt i den daglige planlægning	Placeringen af friluftsliv og turisme i amtets forvaltning	Politisk opmærksomhed på emnet	Pres udefra for at tage initiativer for friluftsliv og turisme?
Vejle Amt	Friluftsliv og turisme har et afsnit "Ferie og Fritid"	Hører til RST (se ovenfor).	Under Natur og Teknik. Amtet har en gruppestruktur inkl. Friluftgruppen. Re-kreative stier ligger indenfor Teknik og Miljø, en integreret del af landskabs/naturplanlægning. De færdselsorienterede stier under Vej-afd. Spirende samarbejde med Sundhedsudvalg. Kobling til Naturgruppen og Kulturhistoriegruppen.	<p>Turismen var meget i fokus for 10 år siden, ikke så meget i dag. Turisme ikke så vigtig for amtet.</p> <p>Lav interesse p.t. i amtet, men ok i kommunerne.</p> <p>Friluftspolitik er muligvis på vej.</p> <p>Plangruppen (relativt nydannet) lavede et oplæg til prioritering af temaer og planer og talte med kommuner, FR m.fl. om deres prioriteringer. Nogle prioriteret højt, fx skovrejsning. Argumentet var, at amtet flere gange har lovet at lave friluftspolitik.</p> <p>Vi skal over den hurdle, om man politisk vil afsætte ressourcer til det her. Der er ikke nok opmærksomhed. Vi kan godt sælge ideen, men de skubber ikke på fra politisk side/udefra.</p> <p>Friluftsliv opfattes i høj grad som kommunernes virkefelt. Amtet er meget forretningsorienteret: Hvad er der brug for? Hvad efterspørges? Friluftsgupperne laver ikke daglige demonstrationer foran Amtsgården på grund af den manglende friluftspolitik.</p> <p>Offentlig tæppebombning med information skaber politisk interesse, også hos befolkningen. Større indsats på nationalt plan for at fremme interessen for det regionale/lokale niveau.</p>	<p>Fra omverdenen intet KRAV om, at det vil vi have. Friluftrådet har lavet oplæg. Men mener selv det er på tide at tage friluftsliv alvorligt, det er jo bl.a. sundhedsfremmende.</p> <p>Vejle amt har satset meget på forebyggende effekter – hjerte amt etc. – og forbedre den almene sundhedstilstand. Falder lige for at tage friluftsliv op i den sammenhæng. Det vil der være stor politisk forståelse for.</p>

	Er friluftsliv og turisme behandlet samlet eller hver for sig i Regionplan 2001?	Samlet eller opdelt i den daglige planlægning	Placeringen af friluftsliv og turisme i amtets forvaltning	Politisk opmærksomhed på emnet	Pres udefra for at tage initiativer for friluftsliv og turisme?
Vestsjællands Amt	Samlet. Kap. 1.7 "Sommerhusområder" og Kap. 8 "Arealer til fritidsformål" Sommerhusområder behandles i et afsnit for sig, fordi man opererede oprindeligt med henholdsvis ekstensive og intensive besøgsområder, og de intensive var sommerhusområderne.	Interview med Turist Partner Sjælland (TPS): TPS A/S har stået lidt i stampe de sidste par år men er for nylig gået sammen med Turisme Region Syd. Opmærksomhed fra amtet omkring TPS turismepolitik er begrænset. Dette opfattes dog ikke som et problem, tværtimod er det rart, at de ikke blander sig alt for meget. TPS turismepolitik omhandler udvikling i turismen, hvorfor kommer turisterne til Vestsjælland, SWOT analyse, bæredygtig turisme Områder der omhandler friluftslivet hører under amtet.	Friluftsliv og turisme er placeret hos Natur og Miljø i Plan- og Byggeri, der er en underafdeling. Arbejdet om regionplanen integreres i alle sektorer gennem tværgående arbejdsgruppe. Turisme arbejder amtet mest med i regionplanen (og via Turist Partner A/S). Fysiske anlægs konkrete placering ligger hos Natur og Miljø.- Plan og Byggeri. Savner en øget kobling til sundhed/helse. Savner ressourcer til samarbejde.	Den politiske opmærksomhed har ændret sig en del – er dalet. Havde tidligere en udviklingsformand, der var meget for friluftsliv. Nu er han væk, så der er mindre interesse for friluftsliv. Det var dengang man lavede de regionale rekreative stier. Nu er den politiske interesse væk. Man fortsætter med stien langs Isefjord, men det er mest pba. samarbejdet med de andre amter, som man ikke vil svigte. Turismen har ikke haft gennemslagskraft i dette amt, mere i Storstrøms Amt. Her er der en vis skepsis overfor turisme som erhverv. Savner øget politisk bevågenhed. Savner at turismen blev taget alvorligt som erhverv, at politikerne erkender at der er penge i det. I og med at erhvervsdelen (turistselskabet) og amtet har opgivet hinanden, går meget tabt. Vi er for pressede økonomisk til at have overskud til samarbejde, men det er en skam.	Friluftsrådet skriver jævnligt for at opfordre til at udarbejde en friluftsstrategi, men den politiske udmelding er nej. Ønsker ikke at lave strategier, at binde sig – og det bliver værre. Nu vis interesse for sammenhæng.
Århus Amt	Samlet, men mest fokus på friluftsliv		Friluftsliv under Natur og Miljø. Turisme under erhvervskontor i amtet. Har generel turisme- strategi, der er på vej til amtsrådet. Koordinerer løbende. Samarbejder med vejkontor vedr. stier, cykelruter. Sundhed er ikke med. Miljø planlægger cykelruter og laver info, Vejafdelingen anlægger dem og vedligeholder.	Lav, men positiv reaktion fra politikerne ved fremlæggelse af Regionplan 2001. Måske lidt højere for turisme. Friluftsliv i regionplanen fik positive politiske tilbagemeldinger, men ser sort ud med nuværende bemanning. Det er nødvendigt med et stort benarbejde for at være synlig. Turismen er en sektor i en samlet erhvervspolitik, som erhvervsafdelingen er ved at lave lige nu.	Friluftsrådet, Dansk Vandrerlaug, begrænset fra Det Grønne Råd (ingen politikere med i DGR).

Bilag 3: Data- og videngrundlaget

Bilaget indeholder forfatterens opsamling af interviews med amterne. Enkelte amter er udeladt af skemaet, idet de ikke ønsker at få opsamlingen offentliggjort. Det drejer sig om Ribe og Viborg amter. HUR er heller ikke med i bilaget, da det viste sig at være for tidligt at opsamle erfaringer i betragtning af HUR's kortvarige varetagelse af planlægningsopgaven.

	Hvilke data og viden bruges i planlægningen for friluftsliv og turisme	Dækkes data- og videnbehovet?	Hvilke data/viden savnes	Data, som Amtet har særlig stor gavn af	Egne data-/videnindsamlinger
Bornholms Regionskommune	<p>Tal fra Forskningscentret i Nexø og Danmarks Statistik, areal relaterede tal har regionskommunen selv. Oplysninger fra Friluftsrådet, Bornholmstrafikken, Destination Bornholm mv. Vil ofte gerne have dem mere detaljeret eller på en anden måde.</p> <p>Regionskommunen har stort lokalkendskab, vi ved hvor der kommer mange besøgende, og hvor der ikke gør. Vi ved også hvor der er nogle områder som næsten ingen kender, og vi ved om det er noget vi skal informere om eller ej.</p>	<p>Nej</p> <p>Kunne bruge større detaljeringsgrad. Campingtal var et problem en overgang.</p> <p>Har ikke så mange data, mangler nogle, men har måske nok til den standard vi planlægger på.</p> <p>Det vil være nødvendigt med flere data, hvis amtet skal lave strategi.</p>	<p>Fritidsfiskeri undersøgelse.</p> <p>Vi kender alle stierne, men ikke alle spejderhytter og primitive overnatningssteder. Kunne godt bruge en opdatering af informationerne (blev lavet i 84). Data = det der er på kortet.</p> <p>Vejledninger fra SNS. Mange metoder i udvikling i 1980'erne. SNSs vejledninger er gået i glemmebogen.</p> <p>Hurtigt overblik – kun lidt tid til at holde sig a jour.</p> <p>Savner mere ensartede metoder og data så tingene kan sammenlignes. Opgørelsesklassifikationer.</p>	<p>Bruger GIS meget. Mest brugt til dokumentation. Kan hurtigt se kapaciteten, må kunne lave analyser af den for forskellige områder.</p> <p>GIS bruges også analytisk, hvad har vi og hvordan kan vi få tingene til at hænge sammen. Stier, åbne en gravhøj for publikum m.v. Helhed. Adgang.</p>	<p>Har besluttet at købe tælleapparat til område med helleristninger, hvor der kommer mange mennesker, og man er bekymret ift. hvor meget slid der er, hvis de træder på helleristningerne.</p> <p>Har talt om tælleapparater andre steder for at se, hvor mange der kommer.</p> <p>På cykelsiden har der siddet en arbejdsgruppe med Vejafdelingen. Den har haft planer om at lave en forespørgsel/undersøgelse.</p> <p>Amtet har lavet kulturmiljø-atlas.</p> <p>Amterne har lavet en fælles data model, hvor vi lægger tal ind i GIS efter denne model. www.snaptungis.dk. Sammenlignelige data mellem it-panel under Amtsrådsforeningen. Miljø-portal – foregangsemne. Fælles metadata mellem amterne, også for friluftsliv og turisme.</p>
Frederiksborg Amt	<p>SNS's støttepunkter for friluftsliv. Oplysninger fra skovbrugerråd. Diverse regionale interesseområder (biologi, kultur, geologi, friluftsliv) fra Regionplan 2001.</p>	<p>Der er stort pres fra kommerciel side.</p> <p>Det er centralt at begrunde natur som en oplevelse i sig</p>	<p>Værktøjer til registrering af adgangsmuligheder/stier i det åbne land (kommunernes)! Brugerundersøgelser (både specifikke og generelle).</p>	<p>GIS bruges som planlægningsværktøj.</p> <p>Har bl.a. udviklet "pege"funktion/</p>	<p>Har via museerne som konsulenter indsamlet manglende data om kulturmiljøer (se nedenfor under GIS)</p> <p>Benytter GIS meget. Bl.a. kul-</p>

	Hvilke data og viden bruges i planlægningen for friluftsliv og turisme	Dækkes data- og videnbehovet?	Hvilke data/viden savnes	Data, som Amtet har særlig stor gavn af	Egne data-/videnindsamlinger
Frederiks-Borg Amt (fortsat)	<p>Andres undersøgelser, bl.a. S&L, museernes data, konsulentundersøgelser i forbindelse med delområdeplanerne.</p> <p>Regionalt Friluftsoplæg 1999 fra FR lokalafdeling i Frederiksborg amt.</p> <p>Friluftsstrategi 1999 udarbejdet af det Grønne Råd (inspireret af Friluftsrådets strategi).</p> <p>Turismeanalyse for Frederiksborg amt, 2000 af Dan Borgen Hasløv.</p> <p>Fredningsstrategi Frederiksborg Amt 2003 – inkl. friluftslivsbehov.</p> <p>Delområdeplaner.</p> <p>Bruger også:</p> <p>Friluftsliv i bynære landbrugsområder 1988 af Jette Hansen-Møller (interviews med beboere vedr. friluftsliv)</p> <p>S&L undersøgelse Befolkningens holdninger og ønsker til natur (Kaae & Møller-Madsen, 2002) som argument for at udbygge oplevelser men også naturområder.</p> <p>Sundhedsundersøgelser - SNS velfærdsprofil 2002 – sundhedspolitiske overvejelser og principperne/råd korresponderer med Amtets visioner og underbygger amtets strategi om, at det er benyttelsen og stille naturområder, der interesserer/tilgodeser befolkningen ønsker.</p> <p>FR: Friluftsliv for alle (baggrund for Amtets F&T strategi)</p> <p>DS-håndbog 105-2: Rekreative arealer for alle (bl.a. handicappede), vil efterhånden blive indarbejdet i amtets arbejde ("Alle skal kunne komme ud, men ikke alle steder").</p>	<p>selv, og noget der har gavnlig virkning på sundhed og hel-se. Data om disse aspekter mangler.</p>	<p>Områdekvaliteter – systematisk registrering af friluftskvaliteter.</p>	<p>skemaregistrering i samarbejde m. HUR.</p> <p>Mangler registrering og digitalisering af tilgængelighed.</p>	<p>turmiljø laves som GIS. Også delområdeplaner ligger på GIS. GIS raffineres hele tiden. Ligger på nettet og kommunerne kan gå ind på planlægningen.</p>

	Hvilke data og viden bruges i planlægningen for friluftsliv og turisme	Dækkes data- og videnbehovet?	Hvilke data/viden savnes	Data, som Amtet har særlig stor gavn af	Egne data-/videnindsamlinger
Fyns Amt	<p>Til udredningen for friluftspolitikken har vi lavet en del litteraturstudier, fx en RUC undersøgelse af aftalemiljøet mellem skovfolk og brugere, som vi bruger til at belyse konflikter mellem brugergrupper og jægere. Og Peder Agger har lavet en opsamling på friluftslivets betydning, brugergrupper og konflikter. Følgegruppen har bedt os undersøge andre brugergruppers indflydelse på jagt, og det gør vi så. <i>Men der mangler viden/litteratur på dette område.</i></p> <p>Vi bruger desuden andre store gængse frilufts undersøgelser.</p> <p>Egne arkiver – hvad vi nu har lavet. Vi vil gerne lave en prisliste – hvad koster det at lave en meter skovsti? En primitiv overnatningsplads? Osv.</p> <p>Følgegruppen til friluftspolitikken vil gerne have belyst større sammenhængende naturområder – hvor ligger de fx i forhold til hvor folk bor? Er der adgangs og rundtursmuligheder indenfor 2 km? Hvis der så ligger nogle områder uden adgangsmuligheder, hvad kan vi så gøre ved det? Bruger GIS. Kører også GIS på besøgs punkter, hvor ligger de i fht. adgang osv.</p> <p>PULS (rapporten Potentialer, Udfordringer og Lokale Styrker) indeholder en rapport om det nærrereative.</p> <p>Heraf en analyse af omgivelsernes attraktivitet: Skov, kyst, barrierer m.v. Har lavet en matematisk model med et pointsystem. Vil bruge det til at arbejde med erhverv/bosætning – hvad</p>	Der kommer hele tiden et hav af nye undersøgelser.	<p>Hvordan påvirkes jagtinteresser af friluftsliv.</p> <p>For handicappedes adgang/anlæg. Hvor er der steder, hvor de kan tage ud? Kan ikke finde en oversigt over det.</p> <p>Mangler overblik over forskellige foreningers faciliteter</p> <p>TØBBE oplysningerne er problematiske. Det er svært at få alle de data, man gerne vil.</p> <p>Problem med tal for fx lystbådehavne. Ikke indlysende hvor tallene kommer fra, og hvad der egentlig defineres som en turist rundt omkring.</p>	Bruger GIS meget. Godt værktøj. Prioriteringsværktøj, kvalitet/værdisætning anvendes.	Synlighedsanalyser. Har lagt gennemsnits højde for hegn, træer m.v. ind i program og lagt ind på kortet hvor disse ting findes, så kan man lave en analyse af, hvorfra et nyt anlæg vil kunne ses. Anvendes ved projektvurderinger.

	Hvilke data og viden bruges i planlægningen for friluftsliv og turisme	Dækkes data- og videnbehovet?	Hvilke data/viden savnes	Data, som Amtet har særlig stor gavn af	Egne data-/videnindsamlinger
Fyns Amt (fortsat)	<p>kan fx kommunerne gøre for at hæve byernes/de rekreative områders kvalitet? Laver undersøgelser og kortlægning af sårbare områder også via GIS. Hvor er de sårbare områder for hvor mange arter og hvad kan man gøre?</p> <p>Lavede interviewundersøgelse med lokale organisationer.</p> <p>Ved kortlægning af anlæg har man mange gange måttet ty til alternative midler, som at søge på hvor man kan leje en spejderhytte på internettet m.v. Men det er generelt svært at få placeret de enkelte foreningers anlæg.</p> <p>Samler en masse oplysninger af kvantitativ/kvalitativ art – giver et fælles billede af situationen – kan prioritere handlinger. Se ”<i>disposition for Udredningsrapport</i>” for at få overblik over emner der behandles.</p>				
København Amt	Div. datamateriale fra H.S. kontoret	Ja	Der er ikke behov for yderligere data og baggrundsundersøgelser.	-	Der er ikke lavet særlige brugerundersøgelser.
Nord- jylland Amt	<p><i>Fredningsplanens mål for delområder, beskrivelse af hvert områdes værdier</i> fra ca. 1997. Se fredningsplan. Bruger disse beskrivelser af områdets værdier i den daglige administration.</p> <p>Løbende statistik om turismen.</p> <p>Holdninger til naturen, Dansk og særlig Nordjysk udgave, FSL</p> <p>Friluftsliv 98, FSL</p>	Nej, turismen har en masse kvantitativ statistik som friluftslivet mangler	Får løbende statistik for brug af ting for turisme, men med friluftsliv er der kun meget generelle undersøgelser for hvert 20. år! Mangler noget om, hvor meget folk bruger områderne, hvilke behov har de? Har selv lavet spørgeskemaundersøgelser og en bog på primitive lejrpladser,	Lige nu betyder det meget, at ”Holdninger til Naturen” er blevet færdig + SE-ASIDE + laver selv en lille brugerundersøgelse med borgerpanel.	Har lavet brugerundersøgelse ”Evaluerings af det rekreative stin”. Indkaldelse af ideer – se Hvidbogen. Se forslag til Regionplantillæg – friluftsliv kort nr. 8 med overblik over diverse anlæg SWOT analyser Seasides undersøgelse af lokal-

	Hvilke data og viden bruges i planlægningen for friluftsliv og turisme	Dækkes data- og videnbehovet?	Hvilke data/viden savnes	Data, som Amtet har særlig stor gavn af	Egne data-/videnindsamlinger
Nordjyllands Amt (fortsat)	AAU undersøgelser Seaside projektet		<p>hvor folk kan skrive ris/ros.</p> <p>Data om brugere af diverse stier/områder</p> <p>Vil lave GIS baseret kort på nettet, hvor folk kan klikke sig ind "3d.nja.dk". Statsskovvæsenets egne naturstier er ikke digitaliserede. Det mangler. Amtet prøver at få tingene digitaliseret. Vi skal have samlet digitale oplysninger, så brugerne kan finde alle oplysninger om stier m.m. ved at klikke sig ind på et område.</p>		befolkningens holdninger til turisme i 7 lokalområder Spørgsmål til amtets eget borgerpanel
Ringkøbing Amt	<p>Tal om overnatninger fra Vestjysk Turisme</p> <p>Præference-undersøgelser (generelle fra fx Skov og Folk) brugt i "Offentlighedens færdsel i Naturen"</p> <p>Optælling af besøgende i Værnengene (40.000 i 2003)</p> <p>Der er lavet konsulentundersøgelser af bæredygtigheden af konkrete projekter til oplevelsescentre (til prioritering af diverse ønsker) sidst i 90'erne</p>	Nej.	<p>Mangler registrering – hvor mange bruger egentlig cykelstier m.v. Det kunne amtet godt tænke sig at vide. Kunne bruge metoder til HVORDAN man undersøger det. Har elektronisk tæller i v bl.a. nyt naturcenter.</p> <p>Mange amter har brug for, at kommunerne kortlægger veje/stier og tilgængelige områder. Friluftsrådet har spurgt, om det ikke er muligt at lave et fælles kort over det på nettet. Amtet har spurgt kommunerne flere gange. Amtet ønsker at binde kommunerne sammen. Friluftsrådet har brugt lokale repræsentanter til at finde stier/foldere i alle kommuner. Disse informationer kommer</p>	<p>Konsulentundersøgelse af bæredygtigheden af konkrete projekter, oplevelsescentre, som blev foretaget 5-6 år tilbage.</p> <p>GIS er meget langt, den digitale regionplanen er på plads. GIS er et godt redskab og bruges meget siden 1997.</p>	Har umiddelbart ikke ressourcer til selv at lave dataindsamling og undersøgelser, men hvis man kan se nytten af det kan pengene måske findes.

	Hvilke data og viden bruges i planlægningen for friluftsliv og turisme	Dækkes data- og videnbehovet?	Hvilke data/viden savnes	Data, som Amtet har særlig stor gavn af	Egne data-/videnindsamlinger
Ringkøbing Amt (fortsat)			<p>på papir, men man ønsker at omsætte dem til data. Vil koble disse informationer med noget der svarer til SNSs friluftskort. Ligesom "Naturnet.dk" – prøver at få SNSs kort til at omfatte de regionale data. Har ansøgning liggende hos SNS, som der ikke foreligger svar på endnu.</p> <p>Det er imidlertid uvist, om det er tilladt/hvilken reaktion man vil få, hvis amtet lægger informationer om private stier ud på nettet. Kæden kunne hoppe af pga. lodsejeres modstand mod offentliggørelse af disse informationer.</p> <p>Amtet vil gerne have stierne registreret og ajourført, også for at se hvor der mangler stier.</p> <p>At Styrelserne giver samlet overblik over adgang og faciliteter (i tråd med velfærdsprogrammet, så de kan sammenkædes vha. amtets medvirken)</p> <p>Vil gerne have digitaliseret overblik over samtlige offentligt tilgængelige arealer. Arbejder på at indsamle fra kommunerne og koordinere/digitalisere pba. traditionelle kort. På Naturnet ønsker man at få lagt et amtsoverblik. Samarbejde med SNS og Friluftsrådet om at få model.</p>		

	Hvilke data og viden bruges i planlægningen for friluftsliv og turisme	Dækkes data- og videnbehovet?	Hvilke data/viden savnes	Data, som Amtet har særlig stor gavn af	Egne data-/videnindsamlinger
Roskilde Amt	Data fra Danmarks Turistråd - DanData, Danmarks Statistik – statistiske efterretninger. Bruger de tilgængelige tal - ikke særlige udtræk. Skov og Folk undersøgelser		Brugerundersøgelser for flere områder. Information fra kommunerne om stier fra register. Analyser af dækningsgrad/forsyningsgrad. Savner vejledning for friluftsliv og turisme-planlægningen Mangler definitioner og en entydig terminologi.	Skov- og Folk tal bruges bl.a. til at argumentere for brug og værdi af naturområder. Bruger GIS men mest i arealafvejning og som illustration frem for analyseværktøj.	Mislykket fotocelle-baseret brugerundersøgelse for Køge Åstierne, men er startet op igen Spørgeskemaundersøgelse af friluftslivet omkring Roskilde Fjord. Der ligger muligheder i at inddrage transportvanedata
Storstrøms Amt	Ved Det Syddanske Øhavs opstart blev der indsamlet data. Nu er behovet igen meget stort.	Nej, kun delvis. Der er et stort behov. Amtet har basisdata, som bruges meget, men som savner opdatering, og der mangler et bredere datagrundlag.	Der savnes bruger/behovskortlægning/analyser, og eksisterende data mangler opdatering. Desuden savnes noget om helseaspektet. Amtet rykkes af Statsskovvæsnet (Claus Jespersen) bl.a. vedr. brug og behov i forbindelse med naturlegeplads. Ideen er at kombinere naturcentre og –legepladser bl.a. i Næstved kommune. Amtet vil gerne have hjælp af S&L (via midler fra Velfærdspuljen) til en undersøgelse. Amtet savner en opdatering af de kommunale stiregistre. Dette lykkes kun i forbindelse med særlige projekter (stier/formidling). Lokalområderne/lokalforeninger er typisk meget aktive i det åbne land (cykelture, træningsture m.m.).	Det Syddanske Øhav-data. GIS benyttes meget. GIS-kortene er i 1:25.000. Meget liges på nettet, men er ret komplekst. Amtet har en hel åben informationspolitik hvor kommunerne har adgang til Amtets GIS-data, men ikke helt omvendt. Også KMSs data bruges meget (ejerforhold, ortofotos, historiske kort).	Ved de regionale cykelruter (kystruten og særlige ruter som fx Sundruten v. Guldborgsund, Berlin-København, Østersørutten) er vejafdelingen meget aktiv m. anlæg/skiltning og tager også hensyn ved nye vejanlæg (trafik/rekreative stier). (Men dette er ikke umiddelbart relateret til baggrundsdata, men praktisk implementering) Kulturmiljøudpegninger for hele amtet – kirkeomgivelserne er undervejs. Havnenes bevaringsinteresser er under kortlægning. Samarbejder med universiteter og forskningsinstitutioner fx om SMV, natursyn, samfundsorientering (pba. erfaringer fra

	Hvilke data og viden bruges i planlægningen for friluftsliv og turisme	Dækkes data- og videnbehovet?	Hvilke data/viden savnes	Data, som Amtet har særlig stor gavn af	Egne data-/videnindsamlinger
Storstrøms Amt (fortsat)			<p>Stinedlæggelser er et problem.</p> <p>Dokumentationen af arealinteresserne er fra 1980'erne – ønskes opdateret.</p> <p>Lovgrundlaget er uendeligt vigtigt for naturbeskyttelsen.</p> <p>Direktiver savnes – fx nyt på kystområdet.</p> <p>Den statslige udmelding.</p> <p>Idékataloger og vejledninger.</p> <p>Datagrundlag og ballast på videnssiden inkl. erfaringer fra Europa. Det er vigtigt at få opbygget videngrundlaget. Gerne et demonstrationsprojekt fra EU, hvor data og forskningssiden vægtes.</p> <p>Turistgruppen vil gerne inddrage kulturhensynene i havnene. Men kulturmiljøet blev nedprioriteret ressourcemæssigt af Amtets politikere i Regionplan 2001.</p>		ICZM-demo-projekt osv.) så planlægningen ikke bliver overfladisk men med en analytisk vinkel. Bl.a. om naturhensyn, landskabskarakter (visuelle)
Sønderjyllands Amt	Bruger tal til fra nedenstående undersøgelser at underbygge planlægningen: Skov & Folk, projekt Friluftsliv, Skovbesøg, Rømø projektet, Tunnelbælt projektet. Statistik for turisme området, Camping årbogen, Turist Marketing Sønderjylland.	Nej	<p>Opdatering af det organiserede friluftsliv.</p> <p>Dokumentation af sundhedsaspektet.</p> <p>Langsigtede scenarier for udvikling på land.</p> <p>Kvadratnedsdata.</p> <p>Undersøgelser der giver en ide om folks opfattelse af tingene, bud på hvordan vi skal strikke</p>	<p>Statistik</p> <p>GIS - Bruger i høj grad også GIS analytisk.</p> <p>Tællinger af hvor mange der kommer, dokumentere friluftslivets behov overfor politikerne</p>	<p>Fik organisationerne til at lave tællinger i forbindelse med Friluftsliv '98. Hvor mange besøgende i udvalgte områder.</p> <p>Rømø-undersøgelsen var katalysator for borgergruppe arbejde.</p> <p>Lugtgene zoner.</p>

	Hvilke data og viden bruges i planlægningen for friluftsliv og turisme	Dækkes data- og videnbehovet?	Hvilke data/viden savnes	Data, som Amtet har særlig stor gavn af	Egne data-/videnindsamlinger
Sønderjyllands Amt (fortsat)			<p>det sammen. Hvor mange bruger områderne – så vi kan koncentrere indsatsen i de områder, hvor der kommer flest.</p> <p>Mangler oplysninger om kapacitet for turisme. Tal der er kommuneopdelt fra Danmarks Statistik – mere fintmaske/kvadratnettsstatistik, tilpasning til markedet og på nationalt plan.</p> <p>Realistiske fremtidsscenerier - Proaktiv planlægning.</p> <p>Undersøgelser af friluftsliv trends. Undersøgelser af brug – prioritere indsats.</p> <p>I forbindelse med arbejdet med integreret kystplanlægning er en arbejdsgruppe nedsat for at udvikle nye metoder til planlægningen. Ønsker videomodel af kysterne "Nordjyllandsmodel".</p>	<p>og andre sektorer. Objektive tal og betragtninger der kan hæve prioriteringen.</p> <p>Har brugt Rømø undersøgelsen meget som dokumentation for, hvad folk mener. Brugt den til at etablere borgergruppe.</p> <p>Haderslev-Vojens tunneldal projekt.</p> <p>Trilaterale Vadehavssamarbejde. Lavet undersøgelser.</p>	
Vejle Amt	<p>Friluftsrådets friluftundersøgelse. Data fra kommunerne, fx antal sommerhuse, kolonihaver, stier, cykelruter i deres byer.</p> <p>Turistsektoren – overnatning m.v. Danmarks statistik.</p> <p>Organiseret friluftsliv – kano/kajak, spejdere m.v.</p>	<p>For tidligt at sige, men behov for viden om nye grupper brug af naturen, fx invandrere, socialklasser</p> <p>Tal ikke ajourført – fx friluftundersøgelsen.</p>	<p>Spørge Friluftsrådet om deres materiale fra Friluftundersøgelsen kan opdateres? Kan de give et bud på status i Vejle Amt? Hvor meget har ønskerne/behovet for friluftsliv flyttet sig? Hvad er deres anlæg? Behov? Brug af naturen? For mig at se helt afgørende. Friluftsrådet vil måske sige, at det ved de ikke. Amtet vil nok</p>	<p>Nationale præference undersøgelser.</p> <p>GIS er en central side af planlægningen. Spørg friluftsgruppen (Hans Jørgen) om konkret brug.</p> <p>Naturvejleder har</p>	<p>Amtet har ikke selv suppleret op på undersøgelsen siden.</p> <p>Har mere været sagsorienteret. Fx Gudenåen. Har lavet masser af undersøgelser: biologi, brug – men stadig lidt ud fra "hvordan skader det naturen" udgangspunkt. Ikke spørge roerne, hvad de har brug for. Undersøgelser rettet mod områder der er ved at</p>

	Hvilke data og viden bruges i planlægningen for friluftsliv og turisme	Dækkes data- og videnbehovet?	Hvilke data/viden savnes	Data, som Amtet har særlig stor gavn af	Egne data-/videnssamlinger
Vejle Amt (fortsat)			<p>gerne afholde omkostninger for at lade andre gøre det. Ønskedelen af friluftslivsundersøgelsen er helt forældet, skal opdateres.</p> <p>Strukturen i Friluftsrådets undersøgelser den gang: Samarbejde mellem tegnestue (Jess, Aase m.fl.) og Friluftsrådet. Lavede oversigt over hvem der skulle inddrages – pillede turismeorganisation fra. Lavede spørgeskema for hvert af 12 slags anlæg – sendte dem ud til lokale foreninger landet over – spørgeskemaer retur til tegnestuen/Friluftsrådet. 6 mand gennemgik skemaer og omdannede svar til tabeller og lavede kort med placeringer. Tog 5-6 år.</p> <p>Problemer med organisationer der ikke svarede og anlæg, der ikke hørte under organisationer. Tog derfor rundtur til kommuner for at høre om de kendte til anlæg der ikke var med.</p> <p>Hvis laves igen, hvilken detaljeringsgrad så nødvendig? Digitalt og GIS-mæssigt er der store fordele, men problemet er stadig at få folk til at svare.</p> <p>Mindre uoverskueligt på amts-</p>	lagt ture over på GIS, tegner dem ind.	blive problem.

	Hvilke data og viden bruges i planlægningen for friluftsliv og turisme	Dækkes data- og videnbehovet?	Hvilke data/viden savnes	Data, som Amtet har særlig stor gavn af	Egne data-/videnindsamlinger
Vejle Amt (fortsat)			<p>plan?</p> <p>Skal i hvert fald have kommuner og klubber med, hvis man ønsker placering af anlæg. Tror ikke de i dag kan lave et udtræk på fx spejderhytter på GIS.</p> <p>Brugte kortene fra friluftsliv-sundersøgelsen i regionplanen dengang. Kunne have lavet meget detaljeret planlægning. Fx "Vi bør arbejde på at forbedre denne skov til xx interesser." Men det var der ikke politisk vilje til.</p> <p>Præference-undersøgelser om 2. generations indvandreres brug af naturen/sport. Hvad med socialklasserne? Er der forskelle i brug af naturen?</p> <p>Metoder/eksempler om hvordan folk selv skal handle i deres lokalområder med at forbedre mulighederne - det skal de have hjælp til – eksempler på hvordan det gøres.</p> <p>Tilgængeligheden i det åbne land. Hvordan får man skabt adgang på andres jord?</p> <p>Det offentlige rum i byerne er meget forfaldent, små kommuner ikke råd. Kan man have anden strategi – hvad med om</p>		

	Hvilke data og viden bruges i planlægningen for friluftsliv og turisme	Dækkes data- og videnbehovet?	Hvilke data/viden savnes	Data, som Amtet har særlig stor gavn af	Egne data-/videnindsamlinger
Vejle Amt (fortsat)			<p>folk selv rejser/søger penge- ne? Hvordan skabes ordentli- ge offentlige rum og stier i småbyer? Vil gerne gøre det til et tema i friluftsplan – men hvordan? Det ligger hverken hos amt eller kommuner – fal- der mellem 2 stole. Behov for ny strategi med inddragelse af fonde m.m.</p> <p>Vi savner Agenda 21 på fri- luftsområdet. Kunne bruge hjælp til det.</p> <p>Suger til os. Fx NJA, SWOT og metodiske tilgange. Kan bruge ideer/succeshistorier. I samtaler med Friluftsrådet spørge om gode eksempler fra andre amter. Kunne bruge overblik over styrkeområder hos enkelte amter.</p>		
Vest- sjællands Amt	<p>Danmarks Statistik bank bruges en del, blandt andet til debatoplæg til Regionplan 2005: Overnatning, antal sommerhuse m.m.</p> <p>Antal lystbådepladser, sengepladser, golfbaner m.m. har amtet haft en stu- dentermedhjælp til at ringe rundt og forespørge de relevante personer om (enkeltanlæg som havne, hoteller osv.), samt brugt nettet og eget cam- pingregister.</p> <p>TØBBE var lidt inde i Regionplan 2001, men der var generelt ikke afsat mange ressourcer til analyser.</p>	<p>Nej, data er vanske- ligt tilgængelige. Det ville være rart hvis man kunne slå tingene op et sted i stedet for at skulle have en til at ringe rundt.</p> <p>Hoteller er meget dynamiske – åbner/ lukker.</p> <p>Amtet har givet til-</p>	<p>Hvis man skulle lave en fri- luftsstrategi ville det være en god ide at vide noget om ka- pacitet og behov og brug.</p> <p>Der ville være et større behov hvis emnet var mere priorite- ret, så ville vi anderledes søge efter information, men med minimumsregionplanrevision osv. har det ikke så høj priori- tet.</p> <p>Totalt afhængige af GIS – øn-</p>	<p>Har mest gavn af egne data. Har me- get glæde af adgang til adresser, bruges fx til digitalkort over sommerhusområ- der.</p>	<p>Har nøjagtig tal på, hvor mange der bruger Susåen. Men det er snarere for at begrænse frilufts- livet end for at fremme det.</p> <p>Amtet vil ikke tælle på Jyde- rupstien o.a., før de fører et sted hen (lige nu er kun et stykke af stien færdigt), for hvis tallene var dårlige, ville det blive brugt som argument imod regionale stier.</p> <p>Sommerhusundersøgelse på Odsherred i 1990'erne, da der var frygt for forslumning. Men i</p>

	Hvilke data og viden bruges i planlægningen for friluftsliv og turisme	Dækkes data- og videnbehovet?	Hvilke data/viden savnes	Data, som Amtet har særlig stor gavn af	Egne data-/videnindsamlinger
Vest-sjællands Amt (fortsat)	Egne tal for Susåen. Gammel Friluftsrådets optælling.	skud til nogle af kommunerne for at få lavet stiregister. Savner en øget kobling til sundhed/helse Savner flere resourcer til samarbejde	sker mere at bruge det analytisk. Database over stier. Offentlig adgang til stier, info via nettet. Bruger GIS meget. Mest beskrivende men også til analyser. Kan meget hurtigt lave relevante udtræk. Har meget GIS-data, men vil gerne have endnu mere lagt ind.		dag kan alt sælges. Lavede en udspecificeret rapport pba. Friluftsrådets friluftslivs undersøgelse. Regionplanens opdeling i turismeområder m.v. bygger egentlig herpå. Amtet var med i FSLs skovundersøgelse – skovene er meget brugte.
Århus Amt	Egne registreringer og offentligt tilgængelig statistik, kommuner, landsdækkende friluftundersøgelser. Fx Lystbådehavne – egne undersøgelser og svar fra kommuner. Århus har rimelig styr på, hvor der er sommerhusområder og hvilken kapacitet.	Nej.	Ingen tal for brug af stierne Generelt er data af ældre dato – mangler ajourføring. Behovsanalyser - undersøgelser af pres/brug/behov. Mangler målsætninger – hvad vil vi med friluftslivet i amtet? Mangler først og fremmest data! Mangler opdateret kapacitet og udnyttelse for eksempelvis Camping. Hvor mange golfbaner har vi osv. Ikke ajourført Friluftundersøgelsen fra 80erne af faciliteter, savner opdatering. Ved ikke hvor mange der cykler og hvor, hvis der fx er mange på en stærkt befærdet vej burde man lave en alterna-	GIS bruges meget i amtet, men ikke på friluftsliv/ turisme området – endnu. Dog har Amtet konsulent der plotter attraktioner mv. ind i dele af amtet.	Sommerhusundersøgelse, hvem bruger/lejer fra midt 80erne Reg. Lystbådehavne Campingpladsundersøgelse (gammel) Kanosejlads på Gudenåen (gammel)

	Hvilke data og viden bruges i planlægningen for friluftsliv og turisme	Dækkes data- og videnbehovet?	Hvilke data/viden savnes	Data, som Amtet har særlig stor gavn af	Egne data-/videnindsamlinger
Århus Amt (fortsat)			<p>tiv rute.</p> <p>Mange data er ældre. Skulle have dem i forbindelse med friluftspolitik. Amtet lavede sommerhusundersøgelse i 80erne – hvem ejer, lejer ud, hvor mange turister. Information der kan bruges til at se brug og behov.</p>		

Bilag 4: Regionale strategier

Bilaget indeholder forfatterens opsamling af interviews med amterne. Enkelte amter er udeladt af skemaet, idet de ikke ønsker at få opsamlingen offentliggjort. Det drejer sig om Ribe og Viborg amter. HUR er heller ikke med i bilaget, da det viste sig at være for tidligt at opsamle erfaringer i betragtning af HUR's kortvarige varetagelse af planlægningsopgaven.

	Er der udarbejdet regionale strategier for hhv. F / T / F&T - hvornår?	Er strategierne separate/del af regionplanen?	Indeholder strategien en handlingsplan?	Involverede aktører	Erfaringer med udarbejdelse og implementering af strategierne
Bornholms regionskommune	Nej	---	---	---	<p>Emnerne er meget kort beskrevet i Regionplanen, der hovedsageligt udstikker nogle rammer. Regionskommunen har ikke brugt Friluftsrådets oplæg til at lave en decideret friluftslivs strategi, det er ikke aktuelt lige nu.</p> <p>Nogle synes, at strategierne let bliver planlægning for planlægnings skyld og mener ikke, at de er så nødvendige. Andre synes det vil være en god ide med en strategi med flere visioner og ideer. Det er vigtigt, at man mht. friluftslivet er realistiske og indrømmer, at de fleste ressourcer skal bruges på vedligeholdelse. Der er ikke så mange ressourcer til nye projekter. Og det er vigtigt ikke at love organisationer og borgere noget, som amtet ikke kan holde. Hellere et nej for meget end at sige ja til noget, som vi ikke kan holde.</p> <p>På den anden side er det selvfølgelig rigtigt, at hvis vi havde argumenterne i en strategi, så ville det nok være lettere at få flere ressourcer.</p> <p>?I stedet for at lave strategisk planlægning, kan man så sige at I planlægger ud fra spontane temaer?</p> <p>Ja. Ideerne er i høj grad kommet fra os – hvad mangler vi og hvad kan vi gøre.</p> <p>Vi har ingen strategi, men det ville vi meget gerne have. Det afhænger af sektorfolkenes ressourcer. Vil gerne have målsætning og retningslinier for, hvordan man opnår det, man gerne vil. Hvad vil vi, hvilke behov er der. Drømmer om en samlet turistpolitik vejledende/politisk/helhedsorienteret, men der er ressourceproblemer. Forslag om turismepolitik i forbindelse med Regionplan 2005.</p>

	Er der udarbejdet regionale strategier for hhv. F / T / F&T - hvornår?	Er strategierne separate/del af regionplanen?	Indeholder strategien en handlingsplan?	Involverede aktører	Erfaringer med udarbejdelse og implementering af strategierne
Bornholms regionskommune (fortsat)					Har haft et oplæg for en handlingsplan for det rekreative, men det har i årevis mere kørt på at gøre tingene. Det kan være godt nok, når der kun er en person, der skal håndtere tingene, men når andre gerne vil vide, hvad der foregår, så giver det problemer. Mest kørt efter forespørgsel. Var dog første amt med regionalt cykelprojekt. Har også gang i kyststi-projekt. Altid meget fokus på pleje og information.
Frederiksborg Amt	Frilufts-strategi udarbejdet 1999 af Det Grønne Råd. Turismeanalyse lavet i 2000 inkl. forslag til forbedringer. Initiativ taget til udarbejdelse af samlet turistpolitisk strategi inkl. styregruppe, men ikke færdiggjort	Selvstændig strategi for friluftsliv, som baggrundsrapport. Selvstændig Naturstrategi der skal sikre forbedringer for ophold og adgang i forbindelse med naturforvaltning, samt sikre integrerede naturgenopretningsprojekter for natur, kulturmiljø og friluftsliv. Strategierne er implementeret i Regionplan 2001 i kapitel 2.5 for Friluftsliv og Turisme, samt i kapitel 4.2 for natur-	Ja. Handlingsplanerne udarbejdes i forbindelse med Delområdeplanerne, der indeholder projektforslag for naturforbedringer og friluftsliv.	Det Grønne Råd for Frederiksborg amt, inkl. interesseorganisationer for div. friluftorganisationer og landbrugsorganisationer. De Frie Fugle som konsulenter.	<p>Friluftsstrategien er et friluftspolitisk handlingsprogram der er blevet udarbejdet som Det Grønne Råds strategi. Blev ikke udgivet selvstændigt som amtets strategi, men blev sammen med amtets naturstrategi implementeret i regionplanens retningslinier, og redegørelsesdel for friluftsliv og naturforvaltning. Regionplan 2001 henviser til strategien.</p> <p>Naturstrategien bruges handlingsorienteret til prioriteringer af projekter i budgettet bl.a. til frilufts anlæg (faciliteter/opholdsarealer/støttepunkter) Der var usikkerhed omkring landbrugsinteressernes accept af de friluftsmæssige interesser om øget tilgængelighed. Baggrunden for at lade det Grønne Råd i Frederiksborg Amt indgå i udarbejdelse af en friluftsstrategi var blandt andet at få drøftet de evt. modsætningsfyldte interesser: benyttelse/beskyttelse/ejer/erhvervsinteresser i et samlet forum, og nå frem til en fælles forståelse for strategien. Processen blev styret af De Frie Fugle.</p>

	Er der udarbejdet regionale strategier for hhv. F / T / F&T - hvornår?	Er strategierne separate/del af regionplanen?	Indeholder strategien en handlingsplan?	Involverede aktører	Erfaringer med udarbejdelse og implementering af strategierne
Frederiksborg Amt (fortsat)		forvaltning og delområdeplanlægning.			
Københavns Amt	Nej. Har udarbejdet separat Friluftsliv- og naturbenyttelsespolitik 2001. Politikken ligger til grund for kommende langtrækkende Agenda 21-strategi, hvor friluftslivet er 1 ud af 5 emner.	---	---	---	Friluftsliv- og naturbenyttelsespolitikken vil blive udmøntet i en friluftslivstrategi (del af Agenda 21) – mere vidtrækkende end 4 år. Denne vil have fokus på det almene friluftsliv. F & N-politikken er rummelig og et godt fundament for strategien. Forvaltningen iværksatte processen, alle politiske partier var involveret. Det grønne råd har sat fingeraftryk. Respekteres også af de nye politikere. Ønsker at opfølge F & N-politikken med naturforvaltningsplaner.
Nordjyllands Amt	Ja. Forslag til turisme og friluftspolitik 2004-2009 og Forslag til Regionplantillæg for ferie og fritid er i gang med 2. offentlighedsfase.	Selvstændig.	Ja.	Indlæg fra stat, kommuner, organisationer, foreninger, virksomheder, enkeltpersoner.	Den gode strategi har gennemslagskraft, politikken følges op ad politiske prioritering og handling, og der laves løbende evaluering, så det bliver en proces. Det er svært i dag. Vi har tidligere haft tradition for disse forløb. Fx med stierne.
Ringkøbing Amt	Nej, men påtænkes	---	---	---	Der findes en turistpolitik (trykt?) Man vil gerne lave strategier, men friluftsliv og turisme står ikke øverst på dagsordenen i den henseende. Her er der mere fokus på at lave rekreative støttepunkter og fyrtårnsprojekter sammen med stier. Der tænkes på at lave friluftslivstrategi. Bla. mhp. bedre adgang til plantagerne/heden, ikke bare for jægerne. Kunne bruges til at bane vej for støttepunkter og for at få mulighed for at agere/bevillinger.

	Er der udarbejdet regionale strategier for hhv. F / T / F&T - hvornår?	Er strategierne separate/del af regionplanen?	Indeholder strategien en handlingsplan?	Involverede aktører	Erfaringer med udarbejdelse og implementering af strategierne
Ringkøbing Amt (fortsat)					Vi har behov for en ny intern friluftsstrategi for at kunne handle, skaffe midler – fx genskabe pulje til eksterne projekter. Det positive ved manglende strategi er, at man ikke er bundet af noget, man har lovet, det negative er manglende politisk accept/opbakning og dermed økonomi. Det er et af de problemer, vi har, for de midler vi har dækker mest de nødvendige sager, som pleje af fredede områder. Vi har ikke penge udover det, og det er en væsentlig begrænsning.
Roskilde Amt	Ja – En kortfattet strategi for friluftsliv og turisme er indarbejdet i regionplan '93. Amtet har en politik for naturforvaltning 2001, der indeholder mål, strategi og prioritering for stier og publikumsfaciliteter, samt naturvejledning, der løbende justeres.	Del af regionplanen	Ja, strategien danner grundlag for årlige handlingsplaner med indsatser på enkeltlokaliteter og områder incl. friluftsliv og turismehensyn	Turistselskaber, Kommuner, DNS lokalkomiteer, Det grønne råd, herunder FR	Strategi fra RP 1993 er stadig aktuel, og er detaljeret som baggrund for de årlige handlingsplaner. Samlet strategi pga sammenfaldende interesser. Kystkiler og lokale friluftsområder særskilte retningslinier (oplevelser af natur og kulturmiljøer). Dog særskilte interesser i bynære friluftsområder. Realiseringen fremmes af områdeplanlægningen, men implementeringen tager tid.-Der arbejdes med indsatser også uden for områdeplanerne, eksempelvis større vandre- og cykelstier samt naturlejrpladser og formidling, der kan skabe sammenhæng mellem områderne og byerne. Endvidere er vedligeholdelse af stier og publikumsfaciliteter samt opdatering af formidling en væsentlig del af strategien
Storstrøms Amt	Ja, Friluftsstrategi fra 2001, der fra 2005 sam- tænkes med sundhed ved at folkesundhedschefer inddrages i netværket. Turistpolitik fra	Indgår i Regionplan 2001 Og i Forslag til Regionplan 2005.	P.t. særligt samarbejde i gang om Handlingsplanen for friluftsliv.	Ved udarbejdelsen af turistpolitikken (for ca. 20 år siden) blev der nedsat en turistgruppe, der siden har udviklet sig til et uformelt netværk. Også omkring friluftsstrategien har der været et bredt netværk.	Erfaringerne er gode. Strategierne har bragt fokus på området, og især DSØ har givet genlyd og været levende. DSØ er godt til handlingsorientering med projektforslag. Op til 2000 var der årlige seminarer. Storstrøms Amt vil gerne føre aktiviteterne videre. Et stort seminar blev holdt i januar 2004. Vedr. turismepolitikken er det vigtigt, at der er kvalitet og oplevelser i turismeprodukterne – hvad der er godt for turisterne, skal også være det for de lokale – interesserne skal integreres.

	Er der udarbejdet regionale strategier for hhv. F / T / F&T - hvornår?	Er strategierne separate/del af regionplanen?	Indeholder strategien en handlingsplan?	Involverede aktører	Erfaringer med udarbejdelse og implementering af strategierne
Storstrøms Amt (fortsat)	<p>midt i 1980'erne.</p> <p>Nu er strategi/handlingsplan til debat. Handlingsplanen bliver et-årig i sammenhæng med budgetlægnin-gen.</p>			<p>Ligeledes samarbejdes der meget med kommunerne omkr. grøn plan for kommunen (bl.a. i Nakskov og Næstved) inkl. skovrejsning. Derudover er der et formelt kontaktnetværk omkring regionplanlægningen. Herudover et planlæggernetværk. Der er stor interesse fra kommunernes side.</p> <p>Omkring havne er der på baggrund af DSØ ("På Strejftog...") etableret et havnenetværk med 14 af havne om en prispolitik og markedsføring.</p> <p>FR (regionalt) lavede meget gennearbejdet oplæg til friluftsstrategien, viderebearbejdet i samarbejde med Det Grønne Råd i Storstrøms Amt inkl. div org., Turismeregion Syd og div. Netværksparter (DN, FR osv.).</p>	<p>Friluftsstrategien bør samtænkes med sundhedspolitikken, så der ikke bare tales til de forkerte grupper, og så der tages fat i hvor folk bor og skaber kontakt til en større del af befolkningen, som kan løftes ind i et "sundt liv".</p> <p>Samarbejdet med havnene: De ca. 50 havne i området har et meget spredte ejerforhold. Der er behov for person ressourcer til at styrke havnenetværket og her er noget optræk gennem div. EU-ordninger. Der er lavet fine skilte og turmuligheder samt info-skilte i havnene, hvor der er råd til det.</p>

	Er der udarbejdet regionale strategier for hhv. F / T / F&T - hvornår?	Er strategierne separate/del af regionplanen?	Indeholder strategien en handlingsplan?	Involverede aktører	Erfaringer med udarbejdelse og implementering af strategierne
Sønderjyllands Amt	Nej, ikke endnu, men overvejes Til Regionplan 1997 blev der lavet en baggrundsredegørelse om turisme.	---	---	---	?Hvordan skal det gribes an? Godt samarbejde med politikere, organisationer (Friluftsrådet/DN/Turismen/Det Grønne Råd) og kommuner. Få folk committet tidligt i processen, så de føler ejerskab.
Vejle Amt	Turistpolitisk Redegørelse fra Vejle Amt 1995 Har ingen friluftspolitik. Vil gerne gøre noget ved den gamle fredningsplans afsnit om friluftsliv fra 1985. Desværre er ressourcerne i år så fattige, at friluftsplannen rent faktisk endnu en gang er blevet sat nederst i bunden af plantiltag. Ved p.t. ikke hvordan vi kommer i gang, og om det evt. afventer strukturdiskussion og fremtid.	Den turistpolitiske redegørelse er selvstændig.	Nej	Kommunerne, turisterhvervet og relevante interesseorganisationer	Ofte er strategierne en gang varm luft, men i amtet bruges de meget til at komme fra vision til handling. Grundvandsstrategien er et godt eksempel. Hvis man har en strategi, der ikke bare er en gang tomme målsætninger, men indeholder, hvad det indebærer at vi har den målsætning for Grundvand. Vandværkerne SKAL flytte borer, hvis de ligger i en by. Kan gøre det, fordi vi har godt partnerskab. Lave flytningsstrategi. En god planlægningsstrategi er en, der sætter konkrete handlinger på. Det var et problem med Fredningsplanen fra 1985 – vi skrev hvad vi selv syntes, der skulle ske – og det sker der jo ikke så meget ved. [Nøgleord til handling: partnerskaber!] Alle grupper her piskes til at være kundeorienterede. Kunden eller kunderne er jo dels alle de frilftsorganisationer, sport og fritid m.m., der bruger det åbne land, søer og hav i deres fritid, og dels alle borgere generelt, der kan lide at gå tur i skoven, ved havet o.s.v. Vores problem er imidlertid, at der ikke dagligt er demonstrationer foran Amtsgården over den manglende friluftslivsplan fra disse grupper! Altså, at politikerne har så meget andet at tage sig til, fordi presset fra friluftslivets organisationer ikke politisk er tungt og vedvarende. Vi ved godt, at Friluftsrådet gerne vil have amterne til at lave en plan, men de er ikke i stand til at udøve et voldsomt pres på regionalpolitikere. Og da vores indgang til opgaverne er meget kundeorienteret, ja så bliver det svært at overbevise topledelse og politikere om friluftslivens nødvendighed. Friluftsliv er ikke et tungt politisk område i vores amt.

	Er der udarbejdet regionale strategier for hhv. F / T / F&T - hvornår?	Er strategierne separate/del af regionplanen?	Indeholder strategien en handlingsplan?	Involverede aktører	Erfaringer med udarbejdelse og implementering af strategierne
Vejle Amt (fortsat)					<p>Friluftsstrategi: Nogle ting – stier fx – har amtet direkte hånd på og har realiseret. Alt det med den rekreative side af fredninger er også gennemgående realiseret. Enkelte planlægningsstiltag for hotspots er gennemført – fx Gudenåen.</p> <p>Mangler: 1985 fredningsplanen var ikke så handlingsorienteret. Skrev fx om ubalance i skydebaner/kolonihaver, men det er der ikke fulgt op på. Manglede ejerskab hos politikere.</p> <p>?Strategi om at amtet skulle gennemføre planerne? Nej det blev overladt en del til organisationerne, hvad der skete. På turisme området lavede man en strategi for hvordan amtet skulle håndtere det.</p>
Vest-sjællands Amt	Ingen friluftstrategi, der er ingen ressourcer og ikke politisk opbakning til at udarbejde strategier. Turismestrategi udarbejdet af Turist Partner Vest-sjælland A/S. Godkendt i maj 2001. Gælder til 2003.	Selvstændig.	Ja, som projektbeskrivelser	TPS bestyrelse, amtet og turisterhvervet	<p>Forvaltningen synes, at strategier er en udmærket ide, men politikerne er bange for at binde sig. Med tiden har de fået mindre og mindre lyst til at binde sig i regionplanen. De vil bevare deres handlefrihed.</p> <p>Har længe savnet en handlingsplan for at fylde rammerne ud. Sidst vi gjorde det var for at få flere penge til naturforvaltning over en længere årrække.</p> <p>Strategi er en overordnet skitse for, hvor man vil hen. Hvis den bare ender i en række sektorplaner, så er der ikke megen ide i en regionplan.</p> <p>?Hvad er jeres ideer og visioner, hvis I skulle lave en strategi? Koble strategien med handlinger og koordinere de små initiativer, der er ressourcer til.</p> <p>?Hvorfor spurgte I, om amtet skulle have en friluftstrategi i debatoplægget til Regionplan 2001? Har længe tænkt på det i administrationen og så kom Friluftsrådets oplæg. Tror også, det var en opfordring fra staten. Men der var ikke politisk vilje til at følge op på Friluftsrådets oplæg.</p>

	Er der udarbejdet regionale strategier for hhv. F / T / F&T - hvornår?	Er strategierne separate/del af regionplanen?	Indeholder strategien en handlingsplan?	Involverede aktører	Erfaringer med udarbejdelse og implementering af strategierne
Århus Amt	Ingen friluftspolitik, vil gerne men næppe ressourcer. Har en generel turismestrategi udarbejdet og politisk behandlet.	---	---	Erhvervskontoret, Natur- & Miljø-, Vej & Trafik-kontor, turisterhvervet, kommunerne m.fl.	<p>Der er lavet et udkast til meget general turiststrategi fra Erhvervskontoret. Turismens hovedstruktur – rykke turismen fra syd til nord på Djursland. Skabe muligheder og anlæg. Har lavet naturskole på Samsø. Men ellers ikke speciel satsning på konkrete ting der skal flytte turismen. Enkelte stier og fugletårne. Se på hvor tingene ligger nu, og hvor der er huller. Baseret rent på at se på kortet: Vil gerne skabe nogle muligheder til hvis der engang kommer investorer. Og så er arealudpegninger gode at have, fordi der kan henvises til dem. Gælder også lystbådehave og camping. Planstrategisk metode.</p> <p>Friluftsrådet har efterlyst sammenhæng i friluftsiniciativerne. Friluftspolitik kunne være separat hæfte, der henvises til i regionplanen, og som er handlingsorienteret. Kunne forestille sig, at amtet finder indikatorer.</p> <p>Vi går glip af en del EU penge og andre midler, når vi ikke arbejder målrettet med friluftslivet. Kunne bruge strategi til det.</p>

Bilag 5: Planlægningen i amterne

Bilaget indeholder forfatterens opsamling af interviews med amterne. Enkelte amter er udeladt af skemaet, idet de ikke ønsker at få opsamlingen offentliggjort. Det drejer sig om Ribe og Viborg amter. HUR er heller ikke med i bilaget, da det viste sig at være for tidligt at opsamle erfaringer i betragtning af HUR's kortvarige varetagelse af planlægningsopgaven.

	Erfaringer med planlægningen
Bornholms Regionskommune	<p>Ressourcerne bliver mest brugt på den daglige drift og pleje. Når vi opdager ting tager vi emnerne op. Kunne godt savne et bedre overblik, bedre registrering, at tingene blev ajourført noget oftere.</p> <p>Grundlaget for friluftslivet er godt, men kunne selvfølgelig blive bedre. Har et meget godt stinet.</p> <p>?Er der sket en udvikling i planlægningen for friluftslivet?</p> <p>Projekter:</p> <p>Stort projekt om cykelveje – der er blevet skabt et godt cykelstinet i samarbejde med vejafdelingen og turistorganisationer.</p> <p>Har lavet en kyststi Bornholm rundt.</p> <p>Tema om Helleristninger, bronzealdergravhøje o.l. Naturpleje og information.</p> <p>Grøn Ring om Rønne projektet, der blev taget initiativ til pba. DGI stævnet. Det er et projekt om at etablere vandre/ridestier og grønne områder, gammel grusgrav udnyttet. Projektet er ikke afsluttet endnu pga. modstand hos nogle lodsejere.</p> <p>Fokus har ikke ændret sig så meget. Ressourcerne bliver mest brugt på den daglige drift og pleje. Når vi opdager ting tager vi emnerne op. Vi har en ikke nedskrevet liste over projekter vi gerne vil tage fat på, hvis der bliver penge til det. Fx at forbinde en middelalderbygning med en sti til ådalen.</p> <p>?Vidensoverførsel?</p> <p>Ved godt at vi er sårbare, fordi vi er så få – 2-3 personer, derfor prøver vi at holde styr på hvad hinanden laver.</p> <p>?Bynær natur?</p> <p>I Rønne, Nexø og Svanneke/Gudhjem har vi lavet en masse. Prioriterer det bynære højere end det fjerntliggende. Noget af det var før kommunernes ansvar. Vi behøver ikke analysere med GIS, hvilke byer der har adgang til grønne arealer mv., fordi vi har lokalkendskab. Kan godt vælge de områder, der virkelig trænger, og har derfor gjort en indsats de steder.</p> <p>?Naturpleje?</p> <p>Prøver altid at få friluftslivs-aspektet med. Informerer ikke så meget, hvis naturen er sårbar. Prøver altid at få lodsejere til at gå med til adgang, og det er de oftest positive overfor. Dog ikke tilflyttede københavnere!</p> <p>Bruger i nogle tilfælde hest til skovpleje i stedet for store maskiner, bedre signalværdi og mere skånsomt.</p> <p>?Er der noget I savner eller har behov for i forbindelse med indholdet af planlægningen?</p> <p>Kunne godt savne et bedre overblik, bedre registrering, at tingene blev ajourført noget oftere.</p> <p>Kender ikke alle friluftsfaciliteter – primitiv overnatning og spejderhytter</p>

	Erfaringer med planlægningen
Bornholms Regionskommune (fortsat)	<p>?Udviklingen over tid?</p> <p>I regionplanen har der stået noget om F&T hele tiden. I Regionplan 1985 var der sektorplaner for hvad som helst. Friluftslivets interesseområder udpeget her. Friluftsrådets undersøgelse blev kun lavet i kladdeform for Bornholm.</p> <p>Friluftsliv har været med hele vejen. Turismen har gået meget på arealudlæg. Lovkrav om sammenhængende turistpolitiske overvejelser. Har mindre hensigtserklæringer (antal turister ift. befolkning) men ingen egentlig plan/strategi.</p> <p>Skal nu ind og lave kystzoneplanlægning igen (pga. miljøministerens ideer), så der ville det være rart med en overordnet overvejelse/helhedsbetragtning. Har derfor foreslået at man laver en turistpolitik.</p> <p>Folk har generelt en afslappet holdning til adgang. Problemer med mountainbikes på kyststier. Skal adskille forskellige brugergrupper.</p> <p>Lave stikprøver for at se om planlægningen holder. Det er en lille region, så det forlydes hurtigt hvis der er problemer.</p> <p>Regionplanen?</p> <p>Amtet laver en skitse – går ud og taler med en lidt snævrere kreds inden debatoplæg – debatfase. Sidste 10 år har det været begrænset interesse for meget offentlighed. Helhedsplanerne for delområderne har vakt større interesse. Sammenlægningen har dog betydet, at interessegrupper indenfor mindre områder bliver mere aktive i en periode.</p> <p>Det er meget vigtigt, at vi tager indmeldingerne alvorligt. Der laves et kæmpe arbejde med at lave rapporter og samle op på offentlighedsfasen. Friluftsrådet har altid været gode til at komme med ønsker. Turismæssigt er det meget blandet, vi håber, at vi kan få et gedigent samarbejde op at stå.</p>
Frederiksborg Amt	<p>Har arbejdet ud fra NBLs formålsparagraf (udpeget områder der pga. naturindhold/beliggenhed/adgangsmuligheder har betydning for befolkningens naturforståelse og naturoplevelser, oplevelsesrige landskaber)</p> <p>Ressourcer:</p> <p>Oplevelsesrige landskaber/naturgrundlag (NB interesserne) afvejet konkret i fht. beskyttelseshensyn (ikke afstandskriterier, ikke specifikt bynære strukturer) + sammenhænge her imellem. Samt bynære kiler og kystkiler (beliggenhedskriterier). Sammenhængende landskabsstrøg (grøn struktur) med langdistance-stisystemer, der sammenkæder naturområder/kulturmiljøer/udflugtsmål.</p> <p>Stier med kobling til stationer/byer/seværdigheder/sommerhusområder.</p> <p>Opholdsarealer/naturlejrpladser/naturskoler/kystnære arealer.</p> <p>Formidling naturgrundlag/kulturmiljø.</p> <p>Planlægningsgrundlag: konkrete interesseområder på tværs af bygrænsen. Inddragelse af offentligheden i planlægningen med åbent hus møder, med opfordringer til at tilkendegive behov og forslag til natur- og friluftsmæssige forbedringer. Planlægningen af naturforbedringer og tilgængelighed sker i samarbejde med kommunerne på tværs af kommune- og bygrænser. Har gode erfaringer med koordinering af konkret planlægning over flere kommunegrænser. Naturelementerne danner ofte kommuneskel. Naturgenopretningsprojekter i større landskabsstrøg (fx ådale) involverer ofte flere kommuner. Tiltag/anlæg konkretiseres i delområdeplanerne, og udmøntes i handlingsplaner, der prioriteres i amtets budgetter for natur og miljøforvaltning.</p>

	Erfaringer med planlægningen
Fyns Amt	<p>Strategisk planlægning: Fyns Amt hælder helt klart til strategisk planlægning. Det andet – at lave enkeltprojekter, der bæres af lokale ildsjæle – er også vigtigt, men man kan let miste overblikket. Og hvad nu hvis der ikke er nogle lokale ildsjæle, der vil trække vognen? Strategier fortæller hvad man vil, de skaber helhed og målretter indsatsen. Man kan bedre løfte/retfærdiggøre et projekt, hvis man i strategien har sagt "Det er det her vi vil", hvis der er en plan og man kan se, at det her har været drøftet. Det bliver lettere at skaffe midler, mener jeg, end det ville være med en "nålestiks strategi". Når der skal skaffes midler skal vi jo overbevise alle aktører – kommuner, foreninger, amtsråd, fonde, EU. Det er fundraising. Hvis de kan se, at vi allerede er enige, så er det en stor styrke. Strategien viser, at man har siddet sammen om et bord og diskuteret tingene.</p> <p>?Vægtningen mellem det uorganiserede og organiserede friluftsliv (I Regionplan 2001 er der meget fokus på det organiserede mens der i den nye friluftspolitik er mere fokus på det uorganiserede og de sammenfaldende interesser)?</p> <p>Normalt laver amtet meget for det uorganiserede friluftsliv, ser det som sit ansvarsområde, men der er efterhånden opstået et pres fra det organiserede der hævder at vi forfordeler det uorganiserede. Derfor skrevet meget om det organiserede friluftsliv i Regionplan 2001. Vi lavede egentlig ikke om på de retningslinier vi udstak, men vi skrev om dem, behandlede substansen omkring det organiserede friluftsliv, og så roste de os. Så det var egentlig noget helt forkert, vi havde skændtes om – var jo enige om retningslinier.</p> <p>Men balancen skal findes. Det organiserede friluftsliv er en blanding af friluftsliv og idræt. Det er ikke amtets opgave at finde ud af hvor skydebaner etc. skal ligge. Det giver ikke andet end ballade. Men vi har lavet en manual, der kan hjælpe foreningerne med at finde en placering. (IKKE tillæg til regionplan) Den er modtaget meget blandet, nogle er positive, andre siger de ikke kan bruge den.</p> <p>?Områdeplanlægning? 5 kerneområder for indsatsen. Er dog ikke sikker på at det holder kun at koncentrere sig om de områder. Det mest "udpegede" område er det Sydfynske øhav. "Naturturisme projektet" i det sydfynske mål 2-område. Stipprojekter og havkajak m.m. EU tilskud. 1 person næsten fuldtids på det. Fyntour og kommuner er samarbejdspartnere.</p> <p>Naturturismeprojektet: 1 fuldtidsansat finansieret ved EU mål 2. Omfatter Langeland. Ærø. Sydfynske kommuner. Omfatter havkajak og stier m.m.</p> <p>Regionplanen: Før fritidspolitik nu friluftspolitik. <i>Plejede:</i> at have en for-offentlighedsfase, hvor der blev indkaldt ideer og derpå en høring. Ikke formaliseret samarbejde med nogen, kun kommuner. Hvis der var problemer, kunne man indkalde til et møde, men det var sjældent.</p> <p><i>Nu:</i> Har interessenter inde over friluftspolitikken. Et politik oplægsværksted med formaliseret samarbejde med følgegruppe med alle relevante parter. Amtet lavede oplæg til en friluftspolitik. Oplægget blev baseret på en screening af relevante emner/data (sundhed og læring, naturforvaltning, støjende grupper, turisme osv.) Inviterede derpå alle relevante organisationer til et møde pr. brev. Så vidt jeg ved ville alle deltage. Det giver en stor gruppe – 22 personer – hvilket kan gøre det vanskeligere at arbejde.</p> <p>OBS: Man kan jo ikke invitere det uorganiserede friluftsliv, derfor må amtet prøve så vidt muligt at være talerør for de uorganiserede grupper. Det er også en del af, hvad man skal bruge alle de organisationer til. Jeg mener ikke, at Friluftsrådets oplæg til en friluftspolitik i spe-</p>

	Erfaringer med planlægningen
Fyns Amt (fortsat)	<p>ciel grad er talerør for de uorganiserede. Amtet har valgt ikke at lade Friluftsrådet være hovedaktør i formuleringen af friluftspolitikken. DGR er ikke hovedaktør – ikke direkte med i gruppen, orienteres kun, men medlemmer fra DGR er med i gruppen på anden vis.</p> <p>Starter ud med en udredningsrapport, hvor centrale emner belyses, vores og følgegruppens ideer. Er ved det nu, næste møde 30/1-04. Dette skal bruges som input til regionplanen, men spørgsmålet er om vi når det. Denne udredning er det store arbejde, når vi har den er det lettere at se, hvilken vej vi skal gå, hvor der skal gøres en indsats. Diverse kilder/naturforvaltning/støjende grupper/diverse udmeldinger.</p> <p>?Handlingsplan/udpege områder? Det når vi ikke her i foråret til regionplanen. Det bliver i politikken og strategien. Handlingsplanen kommer bagefter. Antager at den også vil blive lavet i samarbejde med følgegruppen.</p> <p>?Turisme strategi? Fyntour har lavet en turismestrategi. Der er meget økonomi, ikke så meget plan, ikke mange principper om bæredygtig udvikling osv., som der var i den forrige. Den forrige kunne vi bruge til at forme vores principper, så den er vi kørt videre med i regionplanen.</p> <p>?Amtets rolle? Den nye turiststrategi er udformet af Fyntour og turisterhvervet i vid udstrækning og måske amtets erhvervsafdeling. Andre afdelinger af amtet samarbejder med Fyntour om konkrete projekter mere end formuleringen af politikker. Har et godt samarbejde der, megen lydhørhed.</p> <p>?Turisterhvervet og naturbeskyttelse? De ønsker jo ikke at save den gren over, de sidder på – ønsker ikke en Langeland-sag igen (graffitien mod tyske turister). Skal have politik, der kan holde både mht. natur og lokalbefolkning. Og det ved erhvervet. Amtet har ikke nogen opfattelse af, at Fyntour er nogen grimme nogen, der vil have det hele.</p> <p>?Arealudlæg revurderes? Ja, men ikke udtages. Amtet åbner mulighederne og håber, at nogen bider på. Ikke politisk interesse i at fjerne dem, kan ikke se at det skader at have dem. Meget stort antal ønsker om udlæg til nye golfbaner. Er nu så voldsomt, at ikke kan udelukke, at vi bliver nødt til at prioritere. Og nu ikke bare golfbaner, men golfcentre med ferieboliger m.v. Samme udvikling med camping. Det er ikke længere blot en grillplads, toilet mv. Nu er der også hoppeland, mini-zoo o.l.</p> <p>Sommerhuse er der pres på, efter at regeringen har lagt op til åbninger. Både fra kommuner og privatpersoner. Har næsten ingen rummelighed i modsætning til fx sommerhusområderne ved Vestkysten, hvor man sikrede arealer til udlægning ved kystzoneaftalerne i '84. Dengang forudså vi ikke et behov. Er med i pilotprojekt med Landsplanafdelingen om, hvilke muligheder der er med de nye retningslinier for nye sommerhusområder.</p> <p>Fokus på turistcentre hvor nyanlæg skal placeres pga. synergi og kystbeskyttelse. I Regionplan 2005 revurdering af udlæg, men man beholder reservationerne – "kan ikke skade".</p>

	Erfaringer med planlægningen
Fyns Amt (fortsat)	<p>?Skovrejsning? Meningen med arealer til skovrejsning var egentlig at sikre grundvandsindvindings arealer, men heldigvis ligger mange af dem i bynære områder. Amtet kan som sådan ikke stille krav om, at en skov skal bruges til det og det, at der skal være offentlig adgang o.l.</p> <p>?Amtet har ikke udpeget bynære naturområder – kan det blive et problem mht. arealanvendelse? Ja. Det kan blive et problem, at områderne ikke er reserveret som interesseområder for friluftslivet, hvis andre interesser pludselig gør sig gældende. Men det er jo en "må ikke" reservation, så det er ikke populært og samtidig er friluftsliv "bare" en blød interesse. Desuden er listen over, hvad der skal tages hensyn til ved byudvikling allerede meget lang.</p>
Københavns Amt	<p>Amtet har en Frilufts- og naturbenyttelsespolitik. Politikken er rummelig og et godt fundament for planlægningen. Der er fokus på det almene friluftsliv. Anlæggene er med i regionplanen. F&N-politikken vil blive udmøntet i en friluftsstrategi. Politikken ønskes opfulgt med naturforvaltningsplaner.</p> <p>Friluftsliv indgår i Regionplan 2001 som en del af Landområdets delafsnit. Turismen er ikke med specifikt, men flere af interesseområderne (fx Kbh's fredede befæstningsanlæg) har turistmæssig interesse.</p> <p>Der er udarbejdet områdeplaner for kilerne, inden F&N-politikken, samt plan for Vestegnens moser, inkl. kulturhistoriske interesser, men uden handlingsplan. Prioriteringen af naturforvaltningsprojekter baseret på indsatsområder, bl.a. for 3.mandsprojekter, egne projekter og kommuneprojekter. GIS er ved at blive indført, mangler endnu databaser.</p> <p>Der er god politisk opmærksomhed om emnet. Eksempelvis iværksatte amtsborgmesteren udarbejdelse af en række stifoldere. Der er pres udefra (bl.a. FR) for at styrke befolkningens adgangsmuligheder.</p> <p>Anden sektorplanlægning koordineres med friluftsliv og turisme-planlægningen gennem faghøringer også igennem processen. Eksempelvis for større vejprojekter, udpegning af SFL-områder.</p>
Nordjyllands Amt	<p>Naturpolitikken er en overbygning til Fredningsplanen (1997). Den bruges til at visualisere over for politikerne, hvad der mentes med planen. Blev lavet i tæt samarbejde med politikerne. Amtet sendte dem ud på opgaver 2 og 2, 2 politikere med forskelligt tilhørsforhold. Cases kunne fx være en gammel kirke der var ved at gro til i træer. Så skulle politikerne tage stilling til, hvad man skulle gøre – benyttelse/beskyttelse. De blev meget optaget af sagerne, involverede sig meget. Har case materiale liggende fra dette forsøg.</p> <p>Efter vedtagelsen af naturpolitikken blev politikerne desværre udskiftet. Det er generelt et problem at nye politikere ikke har ejerskab i forhold til tidligere politiske strategier. Det er meget uheldigt, at en ny regionplan vedtages lige før de går af. Men på den anden side skal de også nå at sætte sig ind i tingene før de kan gå i gang. Hvad kan der gøres ved dette problem? Viborg har ønsket at fremskynde regionplan-processen, men problemet er, at den statslige udmelding til regionplanlægningen så kommer for sent for deres vedkommende.</p> <p>Naturpolitikken skal revideres nu, der var møde om det i Det Grønne Råd i aftes. Lavet lidt efter samme læst som turisme og friluftslivs politikken, SWOT metoder. Naturpolitikken er delt op i følgende emneområder: Geologi, landskabsæstetik</p>

	Erfaringer med planlægningen
Nordjyllands Amt (fortsat)	<p>Biologi, flora/fauna Kulturgeografi Vejlerne er et godt eksempel på kombineret benyttelse/beskyttelse, hvor man kan færdes flere steder ad stier og skjul, men kun med guide ind i det mest sårbare.</p> <p>Opfølgning på fredningsplan med handlingsplan: "Det rekreative Stinet" (1988). Hver strækning bliver opfulgt af en rapport med detailbeskrivelse, fx "Hærvejen". Har lavet brugerundersøgelse "Evaluerings af det rekreative stinet" i 2003. Problemet med denne undersøgelse var, at den kvantitative optælling ikke kom i gang i tide etc. Men amtet har gennemført interviews, hvor man har stoppet folk på stedet og spurgt dem om behov, motiver etc.</p> <p>Amtet udarbejdede i 1995 en "Strategirapport" om vedligeholdelse af cykelruterne. Cykelruterne er en vigtig hjørnesteen, realiseres via planlægning og ekspropriation. Brugte vejlovgivningen til at få etableret ruterne. Amtet kan optage fællesveje som offentlige stier, er vejmyndighed på regionale/nationale ruter. Ellers havde man ikke kunne lave rute forløbene så hurtigt og billigt. Hvis der er en modstander, bliver det gennemført alligevel. Det blev besluttet at amtsrådet som princip gik ind for gennemførsel. Ved ridestierne i Vendsyssel vil initiativtagerne ikke bruge vejloven, og det går utrolig langsomt. I et projekt i Aalborg Kommune, Østerådal, har man også besluttet sig for ekspropriation. Det er spild af ressourcer at lade offentlige ansatte sidde og prøve at få det igennem ad frivillighedens vej i årevis. ?Har amtet afsat særlig store ressourcer til stinet? Har haft – det har man ikke længere. 1,5 mio. årligt til opkøb, omlægning og skiltning. Nu er der kun afsat 250.000 kr. til den mest nødtørftige vedligeholdelse.</p> <p>I "baggrundsmaterialet" står resumeer af alle amtets projekter. Et forsøg på at samle alt materialet – som hjælp til befolkningen/interessenterne.</p>
Ringkøbing Amt	<p>Der vil ikke blive lavet generel regionplanrevision, men a la Vejle-modellen særlige strategier og rullende revision, her er friluftsliv og turisme ikke i fokus.</p> <p>Planlægningen: Arealer til feriecentre på baggrund af ønsker fra kommunerne, dog ikke internationale investorer. Enkeltprojekter som internationalt kulturcenter kræver regionplantillæg Sommerhuse på højkant: Har ikke noget imod det i planlagt sommerhusområde. Kræver ikke ændringer i regionplanen. Adgang: Stier og ruter Sejlsområder (restriktiv i f.t. habitatområder). Arbejder på at lave samlet regulativ for hele amtet. Generelt projekt med kanosejls en stor succes. Planlægningen af stier bliver meget lagt ud til kommunerne, men de er ikke gode til at gå på tværs og spille ind med sammenhængende forløb. Så amtet udpeger/skilte de længere forløb og kommunerne vedligeholder. Kommunernes stipprojekter koncentrerer sig om de større byer eller en organisation e.l. presser på for et bestemt forløb. Har lavet regionalt cykelrute kort. Det er planen at knytte sig på SNS friluftskort. Amtet med i samarbejde omkring nummerering af klitstierne/adgangsveje gennem sommerhusområderne (i samarbejde med redningstjenester og politi). Systemet er blevet videreført i andre amter. God proces, amtet som koordinator og deltagere fra kommunen og repræ-</p>

	Erfaringer med planlægningen
Ringkøbing Amt (fortsat)	<p>sentanter fra sommerhusejerne. Amtet vedligeholder kortet, mens kommunerne vedligeholder skiltene.</p> <p>Turisme: Er det 3. vigtigste erhverv i amtet. Karen Sofie Terkelsen arbejder udelukkende med turisme. Turisterne er især tyske børnefamilier. Desuden arbejder man på projekter for handicappede - "Tilgængelighed for alle" – med fire grupper af handicapgodkendelse. Sidder med i en støttegruppe fra Friluftsrådet på landsplan. Turismen er hovedsageligt kystturisme. regionplanen indeholder muligheder for indlands sommerhusudlæg med det formål at trække turismen ind i landet og udvide fokus/sæsonen, men ingen interesse. Der er meget stor interesse for sommerhuslejligheder, de bliver solgt med det samme.</p> <p>Turismen skaber visse problemer, i nogle kommuner ønsker man ikke flere områder til turismen, da presset er stort nok allerede. Skovvæsenet lægger mærke til en stor slitage på klitterne, men det er lettere at vedligeholde offentlige stier efter nummereringsprojektet.</p> <p>Se "Offentlighedens færdsel i naturen" om politik. Er ikke blevet brugt meget i forvaltningen.</p> <p>I regionplanen er en væsentlig retningslinje, at friluftsliv og turisme ikke må komme på tværs af landbruget. Der lægges meget op til initiativer fra kommunerne.</p>
Roskilde Amt	<p>Planlægningen for friluftsliv og turisme er siden R'plan 93 behandlet som samlet emne. Emner: Interesseområder for T&F (Turist- og udflugtsområder/Lokale udflugtsområder), Rekreative stier, Overnatningsanlæg, Besøgscentre, Større friluftsanlæg, Lystbådehavne, Sommerhusområder. Interesseområderne udpeget bl.a. pba. tilstedeværende attraktioner og generelle præferencer (skov, strand, natur, kultur). Også retningslinier for formidling.</p> <p>Der er lavet specifik planlægning for regionale stier og lokalisering af større friluftsanlæg (bl.a. golfbaner), med zoner i forhold til naturbeskyttelsesinteresserne.</p> <p>Retningslinier for friluftsliv og turisme lægger ikke direkte begrænsninger for anden planlægning, men store dele af udflugtsområderne er udpeget på baggrund af beskyttelsesinteresserne og varetages indirekte gennem retningslinier for disse. Vejplanlægningen tager hensyn til de rekreative stisammenhænge. Kystkilerne har dog specifikke retningslinier.</p> <p>Der mangler systematisk planlægning for de bynære områder, som kan vægte ift. øvrige arealinteresser.</p> <p>Herudover laver amtet Områdeplanlægning (Køge Ås og Å m.fl.), som realiseres som del af naturforvaltningspolitikken. Fremmer realiseringen for friluftsliv og turisme, samarbejder samt integration med andre interesser.</p> <p>Der er politisk bevågenhed for amtets naturforvaltningsstrategier, som bl.a. realiserer friluftsliv og turisme mål (stier mv.).</p> <p>Turisterhvervet ikke et bærende erhverv i Roskilde Amt. Der fokuseres på optimering af befolkningens adgangs- og oplevelsesmuligheder, som også tilgodeser den grønne turisme. Amtets Områdeplanlægning for friluftsliv og turisme-hensyn kan tilgodes turismen (fx. stier og primitiv overnatning, og besøgscentre, som i de senere år er vokset i antal). Kun enkeltstående initiativer til et offensivt samarbejde mellem amtet og turisterhvervet ("udflugtspakker" med kombination mellem cykel/kanoudlejning, overnatning, flytur – manglede kvalitet og res-</p>

	Erfaringer med planlægningen
Roskilde Amt (fortsat)	<p>sourcer)</p> <p>R'plan 2001: kun revision og ajourføring af tidligere planlægning (fx camping, golfbaner, lystbådehavne).</p> <p>R'plan 2005: HUR arbejder med en grøn struktur, med fokus på grønne kiler, kyster og adgangsmuligheder i det åbne land. Her ønsker amtet sin planlægningsstrategi videreført. Data fra transportvaneanalyse tyder på at det især er borgerne i amtet, der bruger udflugtsområderne, ikke centralkommunernes borgere.</p>
Storstrøms Amt	<p>Friluftslivet var pilot-/indsatsområde i Regionplan 2001, hvor der var politisk fokus på emnet. Der var i idéfasen temaseminarer (workshops m.m.) om bl.a. kystplanlægning og turismeudvikling inkl. friluftslivet. Beslutning om at lave handlingsplan for friluftsliv. Dette er i gang og færdiggøres til sommeren 2004. String-seminaret var opstart hertil. Skitse og strategi til handlingsplan med geografiske indsatsområder vil blive lavet. I regionplanen er der temamæssige indsatsområder for turismen. String-projektet er forberedt på et fagligt niveau, og der læres meget af projektet.</p>
Sønderjyllands Amt	<p>?Op-/nedprioriteret i regionplanen?</p> <p>Ingen retningslinier for hvad der skulle udelades. Redegørelsesdelen, der er den tunge del at udarbejde, blev udeladt. Kulturmiljø opprioriteret.</p> <p>?Revision af arealudlæg? Rydde op i uudnyttede fritidsanlæg?</p> <p>Hører til hos planafdelingen</p> <p>Kystzoneplanlægning er taget op, fordi amtet gerne vil være på forkant med kommunernes ønsker til udvidelser i sommerhusområderne pga. miljøministerens ændring af kystzonereglerne. Har nedsat arbejdsgruppe, der skal komme med oplæg i februar/marts. Udmøntes i Regionplantillæg. Skal vise, at vi er på vej og har fælles principper for, hvordan vi kan gøre. Politikerne vil give kommunerne udvidelsesmuligheder, men ønsker samtidig ikke vil give los.</p> <p><i>?Er der noget I savner eller har behov for i forbindelse med indholdet af planlægningen?</i></p> <p>Internt samarbejde mellem amtets afdelinger. Gruppe, metodeudvikling og principper.</p> <p>Politisk opbakning.</p> <p>Ønsker mere nationalt fokus på turisme.</p>
Vejle Amt	<p>Forretningsorienteret – partnerskabsorienteret: Vejle Amt har ingen chefer mv. bare grupper, der kører forskellige områder. I friluftsliv bliver noget kultur, sport, turisme. Vi skal ud og finde samarbejdspartnere, og hvad der kommer til at stå kommer til at afhænge af, om de vil samarbejde med os. Ikke noget ved at skrive en masse fine ord, hvis de ikke vil lave projekter med os om det bagefter. "Operator" filosofi: Få folk ude i verden, der laver ting vi gerne vil have dem til. Lave friluftsplanelægning i samarbejde med Friluftsrådet. Også andre, men gøre FR ansvarlig, medforfatter. Evt. betale dem.</p> <p>Fredningsplan 1985: Fredningsplanen i '85 handlede om friluftsliv ikke turisme. Derfor var turisme i et hul, indtil de "særlige tiltag" blev lavet i 1995. Turismekontoret har ikke politisk lavet noget nyt siden '95. Tror dog ikke, de rammer er særligt aktive mere. Ingen ny politisk handlingsplan, så i princip gælder Regionplan 1995. Har ikke hørt, at vi skal satse på noget anderledes i ny plan. Kystplanlægning i 1993</p>

	Erfaringer med planlægningen
Vejle Amt (fortsat)	<p>& '97. Tillæg "Kystområder i Juelsminde Kommune" og "Kystområder i Vejle Amt" i 1997. Løbende sagsstyret udvikling af området, men ikke samlet ændring af planlægningen.</p> <p>Vejle Amt har været meget restriktive med sommerhusområder. Delvist naturbetinget, delvist ikke ønsket sommerhuse ved kyster. Ingen rivende turismeudvikling– ingen behov for revision. Tidligere var marinaer i fokus, der blev lavet særlige planer for udvidelsen, siden er interessen dalet. Ved kysterne handler presset om boliger, ikke fritid. Alle vore større byer ligger ved kysten. Horsens Kommune fik dom om at stoppe udbygning ved kysten.</p> <p>Ikke lavet planlægning for regionalt vandrestinet. Skal overveje nye stier.</p> <p>Vi må reelt ikke lave temaplaner på amtsniveau. Planloven på regionalt niveau foreskriver en samlet, afvejet planlægning, regionplanen, og der eksisterer ikke længere formelt en særlig sektorplanlægning. Men af hensyn til offentlighedens medvirken/engagement har vi altså valgt alligevel at lade regionplanen opbygge af tematiske planlægninger, som fx grundvandsplanen, som har karakter af regionplantillæg, og efter vedtagelse optages i regionplanen. Det er væsentligt at understrege, at der er væsentlig politisk opbakning i Amtsrådet til denne model. Vi gør sådan, at vi reviderer grundvand og så er regionplanen revideret for grundvand, og så længe der ikke er behov for fornyelse, ligger den så.</p>
Vest-sjællands Amt	<p>Amtet har gennem de sidste 7 år arbejdet med politiske indsatsområder. De første 4 år var et af indsatsområderne "Udviklingen i landdistrikterne og på øerne", de sidste 3 år er det blevet erstattet af "Livet i det åbne land". Der udarbejdes principper, mål, delmål og succeskriterier for indsatsområderne. Se folderen "Politiske indsatsområder". Vestsjællands Amt har forsøgt sig med "helhedsplanlægning" efter modellen fra Frederiksborg Amt. Syntes man skulle prøve noget nyt, men det drukner i ressourcemangel. I første omgang bliver det derfor til et internt dokument.</p> <p>?Planprocessen for Regionplan 2001? Store nye emner var kystnære zoner og større uforstyrrede landskaber. Friluftsliv og turisme har altid været i regionplanen. Var et stærkt emne til at begynde med, da regionplanen byggede på fredningsplanlægningen og intensive/ekstensive besøgsområder. Siden 1985 er den mest blevet opdateret, der er ikke lagt nye emner/strategier ind. I 1997 kom der en statslig udmelding om, at vi skulle kigge på kystzonen, så der forhandlede vi med folk om det. I sidste regionplan fik vi taget fat på noget med at udlægge større uforstyrrede landskaber i et tæt befolket amt som vores. Det vakte dog forbavsende lidt opmærksomhed, folk reagerer ikke før de rammes af reguleringerne. Kommunerne opdager først disse ting – fx kulturmiljøer – når de rammes af dem. Men naturorganisationerne var naturligvis positive.</p> <p>?Regionplan 2005? Minimumsrevision.</p> <p>?Stinet? Bruger en del ressourcer på Fjordstien, men når den er færdig er der ingen penge til andet. Ideen med stinettet er at beskytte de eksisterende stier, hvis fx der kommer nye trafik anlæg. Statsbanerne har fjernet flere fodgængerovergange/broer. Amtet kunne ikke stoppe fjernelsen af disse, da de ikke var projekteret som del af stinettet i amtets planlægning. Det er vigtigt, at amtet kommer først med planlægning.</p>

	Erfaringer med planlægningen
Vest-sjællands Amt (fortsat)	<p>gen, så det nationale niveau er nødt til at tage hensyn til regionale planer. Desuden er der ingen der ved, hvornår amterne pludselig får nogle penge fra staten til beskæftigelse, og så er det vigtigt at være klar med planerne for stierne.</p> <p>Amtet laver mindre stiprojekter i samarbejde med kommunerne. Det forudsætter, at kommunerne kobler sig op på de regionale stier, laver løkker for at stierne kan benyttes lokalt. Kommunerne har dog ikke mange ressourcer og er for tæt på borgerne til at det er en god ide fx at ekspropriere den nødvendige jord. Der er det bedre, at det er amtet.</p> <p>?Er der noget I savner eller har behov for i forbindelse med indholdet af planlægningen? Sammenkædning af sundhed og helse med friluftsliv burde være en "sællert". Savner en handlingsplan/strategi – der er kun rammer. Der er dog lavet en langsigtet handlingsplan for naturforvaltning for at sikre, at midlerne bliver brugt.</p>
Århus	<p>Enkelttiltag og planinitiativer, men uden større sammenhæng. Mangler overordnet strategi/plan. Der er også behov for en sammenhæng ift. formidlingsaktiviteter.</p> <p>Ny amtsrådspolitik om at se på sammenhænge i 4-5 hovedpunkter. Intet sket, men har samlet "tankerne" i strategi. Dog 1 mio. til Nortrail. Projektorienteret. Regionplanens formulering hjalp med til at få penge fra Nortrail (en Nordsø vandrerute). Også med i andre internationale vandreruter.</p> <p>?Mangler i regionplanen? De 4 emner for friluftsstrategi i RP udtrykker behov. Mangler informationsgrundlag om overnatninger.</p> <p>Fokus på stier der har været forsømt. Søger at koble amtets projekter med kommunernes stiprojekter.</p>

Bilag 6: Samarbejde på tværs af sektorer

Bilaget indeholder forfatterens opsamling af interviews med amterne. Enkelte amter er udeladt af skemaet, idet de ikke ønsker at få opsamlingen offentliggjort. Det drejer sig om Ribe og Viborg amter. HUR er heller ikke med i bilaget, da det viste sig at være for tidligt at opsamle erfaringer i betragtning af HUR's kortvarige varetagelse af planlægningsopgaven.

	I hvilket omfang indgår hensyn til friluftsliv og turisme i amtets planlægning for andre sektorer?	Hvad har evt. fremmet den tværgående integration?	Hvad har evt. hæmmet den tværgående integration?
Bornholms Regionskommune	<p>Natur og Miljø i samarbejde med regionplanfolkene, der sidder i Plan og Byg, og samarbejder desuden med Skovfoged og teknisk tegner.</p> <p>God ide at koble friluftsliv med sundhed/helse, forebyggende, men det er blevet ved snakken. Vil koordinere planlægningen med de andre, hvis skal lave noget nyt.</p> <p>Denne gang bliver regionplan noget om at fylde mere på i forhold til sidst. Har ikke standardiseret samarbejdsudvalg men forestiller sig fx at ridesti projektet fortsætter med Friluftsrådet og ryttere.</p> <p>Plejesiden delt i 2: Skove, grønne områder og strande under Afdelingen for Faste Anlæg, Pleje af fredede arealer under Natur og Miljø.</p> <p>Grønne områder + strande + skove i Faste Anlæg.</p>	Løbende kontakt. Ser hinanden.	Overordnede beslutninger/politisk vilje kan hæmme eller fremme. Det samme gælder personligheder.
Frederiksborg Amt	<p>Delområdeplanernes intentioner for indsatser anvendes til sektorafvejning ift. Friluftsliv og turismeinteresserne – selvfølgelig afhængig af de politiske ønsker. Når der er økonomiske interesser på spil taber de grønne interesser. Det er først og fremmest beskyttelsesinteresserne, der tages hensyn til, f. eks ved nyanlæg. Eksempler: Der sikres faunapassager ved vandløb, men nedlægges en masse stikrydsninger ved intensivering af driften på diverse privatbaner. Overgangene koncentrerer ved de mest trafikintensiverede vejryds, til skade for de friluftsmæssige brugere af de rekreative markveje/stier i det åbne land.</p> <p>Der har deltaget en repræsentant fra sundhedssektoren i Amtet i forbindelse med i Amtets indlæg på ALMA-konferencen. Men der har ikke været ressourcer til at etablere konkrete tværgående udspil.</p> <p>Bruger GIS-lag til den øvrige planlægning. De friluftsmæssige plan- og projektforslag ligger tilgængelig for andre sektorer.</p>	<p>Etablering af tværgående samarbejdsgrupper i forvaltningen for at opnå integration i forbindelse med implementering af områdeplanlægningen.</p> <p>Naturstrategiens mål om adgangsfremdringer i forbindelse med naturgenopretninger.</p> <p>.</p>	Tidsnød/ressourcer Interessemodsatninger (især landbrugsinteresser).

	I hvilket omfang indgår hensyn til friluftsliv og turisme i amtets planlægning for andre sektorer?	Hvad har evt. fremmet den tværgående integration?	Hvad har evt. hæmmet den tværgående integration?
Frederiksborg Amt (fortsat)	Områdeplaner bliver vejledende og til inspiration for kommuner via samarbejdsprojekter. Projektforslagene indgår i regionplanens retningslinier og kortbilag. Men holder næppe i forhold til de virkelig erhvervsrettede sektorer/interesser.		
Fyns Amt	<p>Erhvervsafdelingen har været meget fokuseret på økonomi. Det er dog ved at ændre sig, de er begyndt at se andre aspekter. Gennem arbejdet med "Puls" (Potentialer, udfordringer og Lokale Styrker) og "Opus" (Odenses Potentialer, Styrker og Udfordringer) er man gået ind på nye felter, der har skabt nye samarbejder i amtsgården. Der har været et meget tæt samarbejde med erhvervsafdelingen, afdelingerne er kommet tættere på hinanden og har fået en ide om, hvad hinanden laver og konsekvenserne af hinandens handlinger. Får nye fælles berøringsflader, skaber kommunikation og synergi.</p> <p>Har ligget forskellige steder, men opfattes som samlet planlægning. Regionplan 2001: Natur- og Regionplankontoret og samarbejder med andre afdelinger. Og FynTour. Regionplan 2005: Mange flere kontakter bl.a. handicap og idrætskonsulenter (de arbejder ikke i det åbne land). Social- og sundhedsforvaltningen ikke med.</p> <p>Sektorintegration er muligt indenfor Natur- og Vandmiljøafdelingen, fordi alle sektorer er samlet her. Kun Transport og Støj og Grund/overfladevand er ikke med. Det gør integrationen lettere. Drikkevands- og rekreative ønsker til nye skovområder er ofte sammenfaldende.</p> <p>Svært at angive arbejdskonstellationen, når man arbejder med dette emne er det en lille flig, afdelingerne har fat i rundt omkring. Fx har man endnu ikke beskæftiget sig med det åbne land i forbindelse med handicappede, men det kunne man jo godt. Man er opmærksomme på sundhedsaspektet, men det er ikke inde over planlægningen endnu. Samarbejdet er meget ad hoc, man samler den viden, man har brug for rundt omkring.</p> <p>Opmærksomme på sundhed men ikke inde over endnu.</p> <p>Problematik omkring byudvikling vs. friluftsliv, især omkring Odense pga. manglende udpegning af bynære interesseområder for fr.</p>	PULS og OPUS	

	I hvilket omfang indgår hensyn til friluftsliv og turisme i amtets planlægning for andre sektorer?	Hvad har evt. fremmet den tværgående integration?	Hvad har evt. hæmmet den tværgående integration?
Københavns Amt	Ved vejudbygninger (fx Frederikssundvejen) foretages der faghøring også igennem planlægningsprocessen. Ved udpegning af SFL-områder blev der taget hensyn til såvel miljø- & naturbeskyttelse som friluftslivets interesser.	Faghøringer. Regionplanlægningen og Frilufts- og naturbenyttelsespolitikken – har fx stor indflydelse på beslutninger om veje. Den fælles planlægningstradition, terminologi og erfaringsmasse.	Mangel på fælles terminologi. Den fælles planlægningstradition og erfaringsmasse er nu ved at "sprænges" pga. nye planlæggere og "bortkastning" af den tidligere erfaringsmasse.
Nordjyllands Amt	Friluftsliv og turisme er altid blevet behandlet sammenhængende i regionplanen, tidligere hed det "Ferie og Fritid". Tidligere benyttet fast kommissorium. Nu nedsættes nye projektgrupper hver gang fx for den nye Naturpolitik. NJA har altid benyttet sig af (tværgående) ad hoc grupper, kommissorier, tidsplaner for hvor lang tid, hvem skal være med etc. Et kontor beder om at få nedsat ad hoc gruppe med ekspertise fra andre kontorer. Mange gange mht. politik er det Plankontoret.		
Ringkøbing Amt	Regional udviklingsenhed arbejder med erhvervsudvikling, herunder turisme, ligger under centraladministrationen direkte under amtsborgmesteren. Der er 1/2 mandeår til frilufts- og turisme planlægning/forvaltning. Friluftsliv hører under Teknik og miljø, og planlægningen (regionplanlægning og forvaltning) er projekt-organiseret. Samarbejder m. vejafdelingen (uofficielt) for at undgå cykelstier på hovedveje (arbejder m. trafik) Den lille planafdeling trækker på sektorviden fra hele T&M. Der er ikke fast procedure for sektorafvejning (ad hoc) Interne høringer i forvaltningen om bemærkninger til konkrete høringer til projekter. Vejafdelingen tidligt med i planlægningen af besøgscentre (pga. forventet trafikpres)	At lederen som en del af chefgruppen og med ansvaret for hele plangrundlaget har overblik over hvad der rører sig fordi han sikrer samarbejdet gennem ugentlige møder. Ikke noget der hæmmer, da man har projektorganiseret T&M forvaltning, hvilket letter arbejdet på tværs af forvaltningen. Men der mangler integration ud over T&M. Det planredskab, som vi kalder temaredegørelser. Interne redegørelser som behandles politisk og som danner grundlag for den reelle planlægning pba. scenarier, der, hvis de godkendes politisk, anvendes i regionplandebatten.	Turistpolitikken køres fra centralforvaltningen, det giver lidt problemer med opdeling. Nedsætter projektgrupper til at bestyre opgaver: Temaredegørelser på 2-6 mdr. som regel. Det er kun T&M der fungerer sådan.

	I hvilket omfang indgår hensyn til friluftsliv og turisme i amtets planlægning for andre sektorer?	Hvad har evt. fremmet den tværgående integration?	Hvad har evt. hæmmet den tværgående integration?
Ringkøbing Amt (fortsat)		Offentlige møder med borgerne, offentlighedsfase. I første fase i regionplanen afholdes der ofte et til flere borgermøder før tingene ligger helt fast, amtet ønsker at inddrage folks holdninger, før vi fastlægger os.	
Roskilde Amt	De udpegede interesseområder for friluftsliv og turisme indgår kun sporadisk i anden sektorplanlægning, bortset fra kystkilerne, der respekteres meget i planlægning og administration. Dog tager trafikplanlægningen hensyn til vigtige stier, fx Fjordstien, og der laves sikrede krydsninger. Der er sektorafvejning i forhold til konkrete friluftsanlæg, bl.a. i forhold til naturbeskyttelsesinteresserne. Områdeplanlægningen søger såvel at tilgodese frilufts- som natur- og miljøbeskyttelsesinteresser, med oplæg til integrerede projekter og indsatser.	Områdeplanlægningen og realiseringen heraf. Områdeplanerne medtager i et vist omfang friluftsanlæg (stier, "ydmyge" støttepunkter), men ikke turismeinteresserne	Turismen har ikke politisk bevågenhed og udviklingspotentiale i amtet. Fx ønsker turisterhvervet ikke amtets udflugtsfoldere på engelsk/tysk. Fællesprodukter udarbejdet sammen med turistkontorerne har manglet kvalitet og ressourcer til opfølgning.
Storstrøms Amt	Placeret i Natur- og Plankontoret. Der er nedsat en tværgående turistgruppe, med deltagelse af Erhvervssekretariatet (støtteprogrammer for erhvervsudvikling), Vejafdelingen (stier, cykelstier), tidl. Vandmiljøafd. (badevand, lystfiskeri) og Afd. for Undervisning og kultur (formidling). Desuden deltager den regionale turistorganisation, div. interesseorganisationer. Som DN m.fl. Der afholdes ca. 3 årlige møder, heraf 1 idémøde. Hensyn til friluftsliv og turisme indgår i andre sektorer på baggrund af Regionplan 2001 udpegninger og via netværkssamarbejder. Der er opbygget en særlig organisation i forbindelse med regionplanlægningen. Der er en regionplangruppe i hver afdeling, + en tværgående gruppe mellem forvaltningerne. Der er også en kommunekontaktgruppe, turistgruppe, Naturbeskyttelsesrådet (svarer til Grønne Råd) samt specielle forum.	En planlægger er den faste ankermand i regionplanlægningen. Friluftsgruppen (4 personer) i Natur- og planafdelingen. Der blev lavet seminar i maj 2003 med eksterne parter (FR / SNS / DN / idrætsorg. / handicap-org. med henblik på handlingsplanen for Friluftsliv.	

	I hvilket omfang indgår hensyn til friluftsliv og turisme i amtets planlægning for andre sektorer?	Hvad har evt. fremmet den tværgående integration?	Hvad har evt. hæmmet den tværgående integration?
Sønderjyllands Amt	<p>Turisme er i Åben Land afdelingen, mens friluftsliv er i Naturafdelingen. Erhvervsudvikling er i Udviklingskontoret.</p> <p>Skovrejsning, grundvand, ikke sundhed men gruppe nedsat.</p> <p>Har altid haft jævnlige møder med turistchefer og Åben land og Naturafdelingen, hvor andre med interesse også blev inviteret. Så man har søgt at koordinere den praktiske planlægning.</p> <p>Der er et spirende samarbejde mellem sundhed og friluftsliv – startet for ca. 2 1/2 år siden. Havde et strategiseminar i februar 2002 mellem afdelingerne – natur og sundhed kom op som et emne for en arbejdsgruppe.</p> <p>?Hvordan organiseres arbejdet med at få friluftsliv og turisme integreret på tværs af sektorer?</p> <p>Er en del af planlægningen og sagsbehandlingen.</p> <p>Grupper i forbindelse med etablering af plan for skovrejsning.</p>	<p>Personlige relationer.</p> <p>Udlån af medarbejdere til andre afdelinger.</p>	<p>Restrukturering af arbejdsopgaver, manglende politiske opmærksomhed.</p> <p>Forskelligt syn på fx sundhed.</p> <p>Territorialitet – spørge formelt uden at trænge sig på.</p> <p>Forskellige kulturer i forvaltningen.</p> <p>Teknisk forvaltning på forkant.</p>
Vejle Amt	<p>Natur og teknik.</p> <p>Friluftsgruppen.</p> <p>I regionplanen er der optaget et sturutenet. Rekreative stier ligger indenfor Teknik og Miljø, integreret del af landskabs-/naturplanlægningen. De færdselsorienterede stier under Vejafd.</p> <p>Samarbejde med Sundhedsudvalg spirende.</p> <p>Har ikke samarbejdet så meget med andre forvaltningsenheder endnu, men vil gøre det. Åbenlys er dog kobling til naturgruppen og kulturhistorisk gruppe. Disse grupper er inden for miljøforvaltningen.</p> <p>?Vejle Amts nye struktur?</p> <p>F&T ikke så påvirket. Samme mennesker der kørte det videre. Efter ny struktur, hvor afdelingerne forsvandt, dannedes friluftsgruppen – de folk der sad forskellige steder blev samlet.</p> <p>?Fremmet samarbejdet generelt?</p> <p>Afdelingerne havde det med at lukke sig om sig selv. De relativt små grupper gør, at alle er i flere grupper – ideer befrugtes på tværs.</p>		

	I hvilket omfang indgår hensyn til friluftsliv og turisme i amtets planlægning for andre sektorer?	Hvad har evt. fremmet den tværgående integration?	Hvad har evt. hæmmet den tværgående integration?
Vestsjællands Amt	<p>Friluftsliv og turisme er placeret hos Natur og Miljø, hvoraf vi er en underafdeling. Plan og Byggeri.</p> <p>Arbejdsgruppe på tværs mellem afdelinger mhp. regionplanen.</p> <p>?Er der organiseret samarbejde på tværs?</p> <p>Kun i forbindelse med regionplanen. Forhandling og beskyttelse af "vores" interesser.</p> <p>Et eksempel på tværgående tiltag er råstofgrave, hvor efterbehandlingen af råstofgrave ofte er relevant for friluftslivet. I beskyttelsesområder undgås intensive rekreative faciliteter.</p> <p>Ingen grupper på tværs. Kun i forbindelse med regionplanen.</p>	Kunne fremmes hvis signal fra politikere. P.t. ville være imod politikeres ønsker.	Kulturkonflikt mellem embedsmænd – erhvervsfolk. Ikke fokus på samarbejde med amtet men med kunder/sponsorer.
Århus Amt	-		

Bilag 7: Oversigt over eksterne samarbejder

Bilaget indeholder forfatterens opsamling af interviews med amterne, suppleret med oplysninger fra de regionale turismeselskaber. Enkelte amter er udeladt af skemaet, idet de ikke ønsker at få opsamlingen offentliggjort. Det drejer sig om Ribe og Viborg amter. HUR er heller ikke med i bilaget, da det viste sig at være for tidligt at opsamle erfaringer i betragtning af HUR's kortvarige varetagelse af planlægningsopgaven.

	Det regionale turismeselskab	Statsskov-distriktet	Kommunerne	Interesseorganisationer	Borgere
Bornholms Regionskommune	Samarbejder mest om konkrete projekter Omkring Regionplan 2001 var der ikke noget stort samarbejde med Destination Bornholm. Det skal vi have gang i nu, hvis turistpolitikken skal på som emne. Vigtigt at få Destination Bornholm med.	Tæt samarbejde med statsskovdistriktet	Er en regionskommune.	Kender folk og kan let tage kontakt til de relevante personer fordi det er en lille ø. Ret nyt har prøvet at implementere tingene i samarbejde. .	Ved enkeltprojekterne er borgerne meget interesserede i at blive involverede
Frederiksborg Amt	Ikke noget videre samarbejde indtil videre.	Samarbejder med statskovdistriktet	Områdeplanlægningen foregår i nært samarbejde med kommunerne i henhold til amtets organisationsplan/procesplan. Har også inter-amtslige samarbejder (omkring Fjordstien).	Samarbejder med skovdistrikter, museer, grønne råd, kommunerne, interesseorganisationer, HUR. Laver organisationsplaner med aktører i det åbne land. Samarbejdet om områdeplaner fungerer godt, dog ikke med landbruget, hvor der er problemer med interesse modsætninger. Laver delområdeplaner og strategiarbejde med Det Grønne Råd og HUR. Stor enighed og høj grad af realisering pga. udarbejdelsen af friluftsstrategier, og da amtet sætter penge af til udførelsen. Har fast organisationsplan og procesdiagram for plansamarbejde.	Har åbent hus arrangementer med borgerne. Det er mest brugerne der deltager. Der kommer flest, når det holdes i forbindelse med weekenden og omhandler naturområder. Hjælper at besigtige området for at afdække eventuelle problemer.

	Det regionale turisme-selskab	Statsskov-distriktet	Kommunerne	Interesseorganisationer	Borgere
Fyns Amt	FynTour og turisterhvervet står for turistpolitikken i samarbejde med amtets erhvervsafdeling.	Samarbejder med stats-skovdistriktet	Kommunerne – man kan fx ikke lave stier uden dem. Nu forlyder det endda, at de er villige til at ekspropriere, det er noget nyt.	Har interessenter inde over friluftspolitikken. Inviterede alle relevante organisationer til et møde pr. brev. Så vidt vides ville alle deltage. Det giver en stor gruppe – 22 personer.	Min holdning er, at regionplanen er for overordnet et niveau. Men hvis man skal ud og realisere konkrete planer, så skal de selvfølgelig med så hurtigt som muligt.
København's Amt		Samarbejder med stats-skovdistriktet	Der samarbejdes med kommunerne, men disse er også på banen selv planlægningsmæssigt, bl.a. på baggrund af ny museumslov. Kommunerne burde engagere sig mere i planlægning og forvaltning af de bynære stier og arealer. Behov for bedre samarbejde mellem amt og kommuner.	Der samarbejdes meget med Det grønne råd (og interesseorg. via dette). Tæt samarbejde med Egnsmuseumsrådet og museerne. Disse stiller stort erfa-grundlag til "gratis" rådighed. Bruges især til principielle beslutninger. Samarbejdet foregår pba. konkrete oplæg fra amtet, der først sørger for politisk behandling af disse i UTM. Samarbejde om naturgenopretningsprojekter, stier. Årligt orienteringsmøde med grønne organisationer.	Stor interesse hos borgerne for naturvejledning, foldere osv.
Nordjyllands Amt	Ja. Har sammen udarbejdet regional Turisme- og Friluftspolitik.	Samarbejder med stats-skovdistriktet	Ja.	Ja. Nedsatte bred følgegruppe af interessenter ved udarbejdelsen af Turisme- og Friluftspolitikken.	Ja. Åbent debatmøde om Turisme- og Friluftspolitikken. Høringer.
Ringkøbing Amt	Samarbejder med Turistselskabet Vestjylland. <i>Iflg. Turistselskabet Vestjylland samarbejder de blandt andet om temaer som handicapadgang og "fuglekiggeri".</i>	Samarbejder med stats-skovdistriktet	Amtet opererer pba. kommunale ønsker.	Det Grønne Råd og Kulturmiljørådet. Friluftsrådet. NGOere – de er ikke direkte samarbejdspartnere, men melder ind i forhold til forslag. De grønne organisationer (DN, DOF m.v.). Landbrugsorganisationer (kontakt i forbindelse med regionplanen). Andre interesseorganisationer.	Offentlige møder med borgerne. I første fase i regionplanen afholdes der ofte et til flere borgermøder, før tingene ligger helt fast. Amtet ønsker at inddrage folks holdninger, før vi fastlægger os. Det er dog vigtigt, at man involverer borgerne i forhold til relevante emner.

	Det regionale turisme-selskab	Statsskov-distriktet	Kommunerne	Interesseorganisationer	Borgere
Roskilde Amt	Har samarbejdet med turistkontorerne i Roskilde og Køge om enkelte fælles produkter (fx udflugtsguide og "Udflugtspakker"). Der er ikke potentiale til at udvikle turismen som bærende erhverv i amtet.	Samarbejder med stats-skovdistriktet	Kommunerne involveres normalt først i høringsfasen til planforslag (Regionplan /områdeplaner), dog tættere samarbejde om områdeplanernes realisering, herunder stier og publikumsfaciliteter. Ønsker tættere samarbejde med kommunerne, bl.a. om stiregistre.	Div. interesseorg. (bl.a. FR) høres som regel i regi af Det grønne råd om planforslag inden udsendelse af disse i offentlighedsfasen.	Netværk (lokalt + m. foreninger osv.). Realisering af planlægningen gennem 3.mandsprojekter (naturforvaltning).
Storstrøms Amt	Ved udarbejdelsen af turistpolitikken (for ca. 20 år siden) blev der nedsat en turistgruppe, der siden har udviklet sig til et uformelt netværk.	Samarbejder med stats-skovdistriktet	Ligeledes samarbejdes der meget med kommunerne omkring grøn plan for kommunen og et formelt kontaktnetværk omkring regionplanlægningen. Herudover et planlæggernetværk. Der er stor interesse fra kommunernes side.	Også omkring friluftsstrategien har der været et bredt netværk. Samarbejdet med bl.a. Friluftsgruppen i amtet. Denne gruppe samarbejder bredt med bl.a. Friluftsrådets lokalafdeling, idrætsorg., lokale naturvejleder m.m. Landboforeningerne er der ikke så god kontakt til/samarbejde med om naturgenopretning eller adgang.	Projekt "Adopter en... blomst/gravhøj/vandløb/sti" sikrer borgerindsatser. Inddrages også gennem temaer fx sundhed ?Hvor stor er interessen? Der er en begrænset interesse for inddragelse. Det er vigtigt at arbejde med temaer. Der er større interesse for handlingsplaner.
Sønderjyllands Amt	Fremlægger strategierne på møder med turistcheferne og får deres respons.	Samarbejder med stats-skovdistrikterne		I regionplanen inddrages kommuner, organisationer og turisme folk i turismeudviklingen. Det Grønne Råd: Kommuner, DN, Friluftsrådet, jægere, DOF, kulturmiljøråd m.v. Ingen politikere. Bæredygtig turisme i Vadehavet – inddrage borgere og organisationer i 3 lande i udviklingen af bæredygtig turisme inden for integreret kystzoneplanlægning. I Vadehavsrapporten er der alle mulige deltagere – se rapporten.	

	Det regionale turisme- selskab	Statsskov-di- striktet	Kommunerne	Interesseorganisationer	Borgere
Vejle Amt		Samarbejder med stats- skovdistriktet		Den gamle model hvor amtet laver oplæg og så spørger, så når man ofte langt frem i processen før der er tale om deltagelse. Fremover vil gerne lave ide/inspirations fase med start møde med alle mulige, hvor der etableres arbejds-/følgegrupper m.v.	Interessegr. vil gerne deltage, ellers kun dem der trædes over tærerne. Har derfor droppet at tale med borgerne om general regionplan. Laver temaplanlægning og aktiverer nogen.
Vestsjællands Amt	Ikke noget samarbejde, ingen møder. Forsøgte at invitere i forbindelse med Regionplan 2001, men de mødte ikke op. Begge parter kunne forbedre sig.	Samarbejder med stats- skovdistriktet	Kommunerne er for tæt på borgerne til at det er en god ide fx at ekspropriere den nødvendige jord. Der er det bedre, at det er amtet.	?Samarbejde omkring regionplanen? Kun opdatering, så inviterer man ikke en hel masse mennesker til at snakke om, hvordan det kunne se ud. Men man lytter i offentlighedsfasen. Det Grønne Råd bruger vi – som de eneste eksterne – i før-offentligheds-fasen. Alle er med i DGR – fra "Landboret" til Friluftsrådet. Ved planlægningen for friluftslivet er der et forbavsende stort engagement fra organisationerne hver gang.	Lovpligtigt at inddrage borgerne. Men opdeler samarbejdspartnere i 2 grupper: de primære, der er organisationer og kommuner og de sekundære, der er borgerne. Vanskeligt at få borgerne gjort interesseret i så overordnet et emne.
Århus Amt		Samarbejder med stats- skovdistriktet	Samarbejder i et vist omfang		Interessegrupper er primære samarbejdspartnere, ikke enkeltborgere pga. skalaen/abstraktionsniveauet. Men på detailniveau er borgere mere relevante.

Bilag 8: Realisering af planerne

Bilaget indeholder forfatterens opsamling af interviews med amterne. Enkelte amter er udeladt af skemaet, idet de ikke ønsker at få opsamlingen offentliggjort. Det drejer sig om Ribe og Viborg amter. HUR er heller ikke med i bilaget, da det viste sig at være for tidligt at opsamle erfaringer i betragtning af HUR's kortvarige varetagelse af planlægningsopgaven.

	Er der handlingsplaner, delområdeplaner o.l. til realisering af planer? I hvilken grad er planerne gennemført?	Har amtet benyttet rammeprogrammer, partnerskaber o.l. til gennemførelse af planerne?	Hvad har fremmet /hæmmet udførelsen?	Savnes metoder i implementeringen – hvilke behov er der?
Bornholms Regionskommune	<p>Årets plejeplan udarbejdes incl. prioritering af opgaver – incl. Friluftslivsprojekter.</p> <p>Realiseringen er god, fordi der er kort vej fra plan til handling. Vi er de samme, der laver friluftsliv og naturpleje, så i årets plejeplan indgår nye stier mv. Prioriterer der pba. hvad vi lavede sidste år, hvad vi har gang i. Prioriterer også ud fra viden om, om lodsejerne er positivt indstillede eller ej. Planen bliver meget prosaisk fordi vi ved hvad der er realiserbart – vi er meget realistiske i vores visioner. Passer på ikke at love noget til organisationerne, som vi ikke kan holde.</p> <p>Politikerne er som helhed stolte over, at vi har så meget fin natur at vise frem – påtager sig æren for at det bliver passet. Føler de har medejerskab. Positiv stemning overfor natur/friluftsliv. Men pga. travlhed pga. sammenlægning mere hårde sager, der optager møderne, ikke de "bløde" hensyn.</p> <p>Virksomheder og forvaltning er ikke altid så interesserede i at nedskrive detaljerede planer, fordi de dermed bliver bundet af dem. I regionplanen tager man kun de ting med, der er nødvendige for at styre, derfor ville det være en god ide med delplaner, der både kan være helheds- og handlingsorienterede.</p> <p>Vi kommer måske til at lave rammeplaner.</p> <p>Målene i planen er meget realistiske, derfor er der meget, der bliver realiseret.</p> <p>Kort vej for konkrete projekter. Der er ikke så lang</p>	<p>Samarbejder med Skåne om turismen: publikationer, markedsføring m.v.</p> <p>Meget samarbejde i Østersøen. Søger EU midler til mange ting: havnerenovering, cykelstier, Helleristning.</p> <p>Sydøstre Skåne + Rygen vedr. turisme.</p> <p>5-6 øer i Østersøen om turisme.</p>	<p><i>Fremmet:</i> Tæt samarbejde med praktisk udfører – skovfoged – der har tæt kontakt til lodsejere. Kender hinanden, laver aftaler, slår en handel af – hvis I får adgang får jeg noget brænde etc.</p> <p>Lokalkendskab.</p> <p>At vi er så få her – kan sætte os ned og tage en beslutning.</p> <p><i>Hæmmet:</i></p> <p>Når der er få ressourcer og penge</p>	<p>Tid og bemanning.</p> <p>Ildsjæle kan nå meget – fremmer projekter.</p> <p>SNS gjorde meget ud af engang at lave inspirerende seminarer og oplæg og gode rapporter.</p> <p>Den slags savnes. I dag er mange af de rapporter fra dengang desværre glemt.</p>

	Er der handlingsplaner, delområdeplaner o.l. til realisering af planer? I hvilken grad er planerne gennemført?	Har amtet benyttet rammeprogrammer, partnerskaber o.l. til gennemførelse af planerne?	Hvad har fremmet /hæmmet udførelsen?	Savnes metoder i implementeringen – hvilke behov er der?
Bornholms Regionskommune (fortsat)	<p>"vej" mellem de forskellige instanser – da amtsborgmesteren fx syntes, at man godt kunne lave cykelstier, så blev der fundet penge og så blev det gjort. Kort "kommandovej".</p> <p>Nu skal regionplan og kommuneplaner samles på Bornholm.</p>			
Frederiksborg Amt	<p>Der udarbejdes en årlig handlings-budgetplan for natur. Der udarbejdes en årlig handlings-budgetplan. Kulturmiljø-, vandmiljøprojekter, plejeplaner, friluftslivsprojekter. Delområdeplanernes rækkefølge prioriteres.</p> <p>Planerne udføres som integrerede projekter, dvs. at friluftslivets behov for naturoplevelser og publikumsfaciliteter realiseres i forbindelse med naturkulturmiljø, miljøprojekter, formidling og pleje.</p> <p>Delområdeplanernes projektforslag realiseres i det omfang der er udarbejdet detailprojekter (ofte som konsulent opgaver) er økonomiske ressourcer og forhandlinger/fredninger/erhvervelser er på plads.</p> <p>Tidsperspektivet for realisering af delområdeprojekterne er langsigtet, og kan realiseres løbende i tilfældig rækkefølge over en lang årrække. Planens strategi sikrer, at projekterne over tid danner en sammenhængende grøn struktur, hvor kvaliteten af naturområderne er forbedret og styrket, og de rekreative forbindelser mellem områderne er etableret.</p>	<p>Amtet realiserer projekterne i samarbejde med de partnere, der har indgået i plansamarbejdet, dvs. især kommunerne (kommunale vandløbsstrækninger, vedligeholdelse af etablerede sti-strækninger) og statsskovdistrikter (sammenkædning af stier i det åbne land med stier på statsejede arealer, etablering af større vådområder). Men der har også været eksempler på projektforslag om genskabelse af et vådområde omkring et voldsted, hvor ejeren, kommunen og amtet bidrog med hver 1/3 del af udgifterne til projektet.</p> <p>Der søges desuden midler via statens/EUs landdistriktsmidler.</p>	<p>Det har <i>fremmet</i> udførelsen, at der har ligget en sammenhængende planlægning bag projekterne, der er godkendt af både amt og kommune samt diverse interesseorganisationer. Der er stor sandsynlighed for at der er bred støtte til projektforslagene.</p> <p>Det har også haft en betydning at der i forbindelse med forhandlinger om stiforslag, har været tilbud om midler til naturforbedringer eller hegning af græsningsarealer.</p> <p>Det har <i>hæmmet</i> udførelsen, at der er et stort behov i landbrugserhvervet for at erhverve tillægsgjord, der kan benyttes som udbringningsarealer til gylle. Der er således ikke fra landbrugets side interesse i at udtage</p>	<p>Jordbank. Jordfordeling i forbindelse med realisering af projekter, da erstatningsjord er mere værd end pengebeløb. Jf. konkurrencen om tillægsgjord til udbringningsarealer til gylle.</p>

	Er der handlingsplaner, delområdeplaner o.l. til realisering af planer? I hvilken grad er planerne gennemført?	Har amtet benyttet rammeprogrammer, partnerskaber o.l. til gennemførelse af planerne?	Hvad har fremmet /hæmmet udførelsen?	Savnes metoder i implementeringen – hvilke behov er der?
Frederiksborg Amt (fortsat)			marginaljorder til naturgenopretning. Jagtinteresser.	
Fyns Amt	<p>Ja, i de 5 indsatsområder.</p> <p>?Friluftslivs interesser i naturforvaltningsprojekter m.v.? Vil gerne integrere dem, men siger ikke nej til fx afgræsning, fordi vi ikke kan få en sti. Amtet har ikke megen natur, så vi kan ikke tillade os at være kræse.</p> <p>?Realisering af delområdeplanerne? Kræver mere kendskab end mit. Ved vi har opnået meget, men ved også vi har problemer med stier. På den anden side har amtet opkøbt arealer via den Grønne Pulje til rekreative støt- tepunkter og naturgenopretning.</p>	Laver en del fundraising og samarbejder.	<p>Hvis politikerne føler ejerskab <i>fremmer</i> det selvfølgelig muligheden for at realisere planerne. Men det er et problem at få politisk ejerskab. Kan komme hvis succes historier. Tror ikke ejerskabet er der endnu.</p> <p>For os er det relativt nyt at arbejde med strategier. Det er lettere lige for øjeblikket at komme igennem. Eftersom det er blevet mere acceptabelt generelt at man skal have strategier, så er det også blevet politisk acceptabelt. Og der er ingen tvivl om, at strategier, hvis man gør det rigtigt, kan fremme ejerskabet. Man kan ikke lave noget uden politisk velvilje. Har vi i øvrigt brug for samarbejde tager vi selv initiativet.</p> <p>Naturforvaltningsprojekter hvor det kan være muligt at få stier med, men ikke generelt krav at det skal medtages. Ikke meget</p>	Politisk velvilje og samarbejder, men det synes ikke at være et problem.

	Er der handlingsplaner, delområdeplaner o.l. til realisering af planer? I hvilken grad er planerne gennemført?	Har amtet benyttet rammeprogrammer, partnerskaber o.l. til gennemførelse af planerne?	Hvad har fremmet /hæmmet udførelsen?	Savnes metoder i implementeringen – hvilke behov er der?
Fyns Amt (fortsat)			natur på Fyn, så vi tager hvad vi kan få.	
København- havns Amt	<p>Der er tidligere udarbejdet områdeplaner for de grønne kiler (Fx Hjortespringskilen) og Vestegnens moser (hhv. rammeplaner/administrationsplaner).</p> <p>Der er udarbejdet en vejledning for prioritering af naturforvaltningen og udpeget indsatsområder, bl.a. for egne projekter, kommunale og 3-mandsprojekter.</p> <p>Ønsker at lave naturforvaltningsplaner på baggrund af Frilufts- og naturbenyttelsespolitikken.</p>	<p>Samarbejder med kommunerne.</p> <p>Kun EU-midler via MVJ-ordninger</p> <p>Amtslike penge til udførelse af naturforvaltningsprojekter (bl.a. 3-mandsprojekter), som engagerer samarbejdspartnerne.</p> <p>Tæt samarbejde med amtsmuseumsråd og museerne samt div. deltagere i det grønne råd</p>		
Nord- jyllands Amt	Ja, der er lavet en strategi for 6 turisme- og friluftsområder (delområder). Desuden handlingsplan knyttet til Turisme- og Friluftspolitikken.	<p>?Hvor meget benyttes lokale ildsjæle til at bære planerne igennem?</p> <p>Mest i vores indsatsområde som borge-rinddragelse eller 3. mands projekter.</p> <p>Fx Nortrail – er oppe for at tale med lokale folk om kulturmiljøer i dag. De er med til implementeringen ved fx at påpege, at det ville være en god ide at føre stien ad den kirkesti der etc.</p> <p>?Men hvad med at forhandle tingene igennem – bruger I lokale ildsjæle til det?</p> <p>Det vi snakker om her indgår i et større forløb – ville tage meget lang tid, hvis Nortrail skulle gøres sådan.</p> <p>Ikke dem der bærer det igennem.</p> <p>Nortrail lægger op til nye modeller om vedligeholdelse. Vejmyndigheden skal sikre vedligeholdelse, men der kan eventuelt føres tilsyn af lokale organisationer. Fx at rideklubber vedligehol-</p>	<p>?Problemer med store lodsejere?</p> <p>Ikke rigtige landmænd kun "by-landmænd".</p> <p>Godsejere der ikke tåler adgang i skovene: Vejlerne – privat område uden adgang af beskyttelses-seshensyn.</p>	Jagt og beskyttelses interesser kan betyde, at der ikke kan laves søer.

	Er der handlingsplaner, delområdeplaner o.l. til realisering af planer? I hvilken grad er planerne gennemført?	Har amtet benyttet rammeprogrammer, partnerskaber o.l. til gennemførelse af planerne?	Hvad har fremmet /hæmmet udførelsen?	Savnes metoder i implementeringen – hvilke behov er der?
Nordjyllands Amt (fortsat)		der stier – men det vil de ikke i dag. Får via Nortrail erfaring om, hvordan de gør i andre lande.		
Ringkøbing Amt	<p>Ikke offentlige planer eller decideret politik, kun interne prioriteringer.</p> <p>Amtet arbejder nedefra, derfor kommer realiseringen nedefra også. Arbejder pba. lokale ønsker/forslag, som så meget realiseres lokalt. Ikke altid gode erfaringer.</p> <p>Projekter der ikke er blevet til noget: Lønborggård(?), et projekt til 60 mio.kr., prøvede man at realisere. Kun 20.000 kr. blev indsamlet. Formidling om internationalt fugleområde er også gået i vasken.</p> <p>Havde til gengæld stor succes med Præstbjerg Naturcenter. Vil bruge den vind i sejlene til at løfte andre projekter. Skaffe midler til at bruge kræfter på regionale støttepunkter for friluftsliv for borgerne. En person fra Den Regionale Udviklings Enhed koordinerer.</p> <p>Realiseringen er ikke baseret på en plan for samlet udvikling af amtet, tingene vokser snarere frem selv. De lokale initiativtagere engagerer folk i lokalområderne, så lodsejere m.v. er med på ideen og der opstår lokalt ejerskab, hvilket ofte betyder at der er en organisation, der kan drive projektet videre bagefter. Der er ikke problemer med koordination, da projekterne sjældent er så store at det er nødvendigt</p>	<p>Dette hører primært hjemme under den regionale udviklingsenhed. Præstbjerg center penge via. Friluftsrådet og EU.</p>	<p><i>Fremmet:</i> Meget vigtigt med den lokale opbakning.</p> <p><i>Hæmmet:</i> Hedeselskabet og evt. Å.V. Jensen fondens arealer. Hedeselskabet vil fx ikke acceptere skilte pga. retsligt spørgsmål. Hvis folk smider en cigaret på et sted, hvor der er skilte med at adgang er tilladt, så er det Hedeselskabets eget ansvar. Derfor er der fx et hul i skiltningen af cykelruterne. Derfor kan skiltning og kort give problemer.</p> <p>Å.V. Jensen køber arealerne af hensyn til naturinteresser, hvilket kan udgøre en barriere for friluftsliv og turisme.</p> <p>At det er en "kan" opgave, der ikke har ophæng i lovgivning/udmeldinger/direktiver og derfor nedprioriteres.</p>	<p>Har brug for en pulje til at støtte projekter og vil gerne genskabe ekstern pulje med ca. 500.000 kr. Denne pulje blev nedlagt i efteråret 2001 i en spærunde. Vil gerne kunne give til større regionale projekter – får 3-4 henvendelser om året både fra kommuner og bysamfund og skovdistrikter. Fx har amtet lige nu en forespørgsel fra et skovdistrikt, der gerne vil lave "rullende formidling" – en handicapbus med lydanlæg, kameraer m.v. Disse projekter tager udgangspunkt i borgerne "Det er jo dem vi er her for", men kan også gavne turisterne. Det er vigtigt med en sådan pulje, for hvis man går til Friluftsrådet eller EU, så skal man have medfinansiering med hjemmefra.</p>

	Er der handlingsplaner, delområdeplaner o.l. til realisering af planer? I hvilken grad er planerne gennemført?	Har amtet benyttet rammeprogrammer, partnerskaber o.l. til gennemførelse af planerne?	Hvad har fremmet /hæmmet udførelsen?	Savnes metoder i implementeringen – hvilke behov er der?
Roskilde Amt	<p>Ja. I regionplanen er der indenfor bl.a. interesseområderne for friluftsliv og turisme udpeget indsatsområder for emnet samt do. for naturforvaltning. På baggrund heraf er der udarbejdet delområdeplaner (foreløbig 3 stk.) som delvis er realiseret (Køge Ås og Å – Ramsø-Karlstrup og Roskilde Fjord), på baggrund af årlige handlingsplaner med detaljerede programmer for naturforvaltning, og dermed for grøn turisme.</p> <p>Turistplanlægningen indgår for så vidt angår den grønne turisme i områdeplanlægning og i realisering heraf. Mht. markedsføring har der ikke været tilstrækkelige ressourcer og samarbejde med turistsektoren ikke været prioriteret.</p>	Samarbejde med turistforeningerne om udgivelse af udflugtsguide, samarbejde med kommuner og SNS om drift af naturlejrpladser. Samarbejde om og øk. tilskud til naturcenter Tadre Mølle samt Hedeland og Strandparken	Netværk og tværsektorielle samarbejder om realiseringen er meget vigtige. Lodsejere er ofte modstandere af off. stier, mens naturpleje har større prioritet	Effektivt redskab til realisering af off. stier (politisk beslutning) Prioritering af et-systematisk og udvidet samarbejde mellem amtet og turistsektoren
Storstrøms Amt	Er ved at lave en handlingsplan for friluftsliv. Forskellige slags områdeplanlægning. Amtet bruger bl.a. "områdeplanlægning" (der dog ikke er et fast begreb i S.A.) fx i områderne på Lollands sydkyst, Maribosøerne, Nakskov Fjord, Præstø Fjord, Møn (nationalpark), Femø, Stevns, Karrebæk Fjord. Områdeplanlægning for kystzonen.	Interreg IIIb midler til String-projektet (EU projekter har 50% medfinansiering) Med i Integrated Coastal Zone Management, ICZM demonstrationsprojektet. EUCC samarbejde (Europæiske kyster), der løber indtil 2006.	<i>Fremmet:</i> Tid, penge, politisk bevågenhed, engagerede medarbejder med store kontaktflader.	
Sønderjyllands Amt	<p>Gendarmstien. Vandreruter. Naturgenopretningsplan gennemføres i muligt omfang. Bruger meget Det Grønne Råd til konkrete projekter.</p> <p>Baggrundsredegørelsen om turisme fra Regionplan 1997 er kun i begrænset omfang ført ud i livet.</p>	<p>? 3.mands-projekter?</p> <p>Naturforvaltning ydet mindre beløb til nogle projekter. Naturcenter Rømø får fx tilskud. Men amtet gør det ikke så meget i 3.mands-projekter.</p> <p>Til gengæld bruger amtet meget EU projekter, hvor finansieringen matches af amtet. Meget positive overfor den slags. Deltager i LIFE projekt m.v. Nordsø-cykelrute, Nortrail.</p> <p>?Initiativtagere?</p> <p>Både/og. Bliver bombarderet med forslag lige nu. Søger kun selv, hvis vi er ret sikre på at kunne få midlerne.</p>	<p><i>Fremmet:</i> Positivt ejerskab hos politikere. Jo mere gennemført desto større sympati og forståelse</p> <p><i>Hæmmet:</i> Politiske skift – påvirket forståelse af natur/miljøproblemer. Økonomi. Lodsejere.</p>	Opfølgning via handlingsplaner.

	Er der handlingsplaner, delområdeplaner o.l. til realisering af planer? I hvilken grad er planerne gennemført?	Har amtet benyttet rammeprogrammer, partnerskaber o.l. til gennemførelse af planerne?	Hvad har fremmet /hæmmet udførelsen?	Savnes metoder i implementeringen – hvilke behov er der?
Vejle Amt	Friluftsstrategi: Nogle ting – stier fx – har amtet direkte hånd på og har realiseret. Alt det med den rekreative side af fredninger er også gennemgående realiseret. Enkelte planlægningstiltag for hotspots er gennemført – fx Gudenåen. ?Strategi om at amtet skulle gennemføre planerne? Nej det blev overladt en del til organisationerne hvad der skete. På turisme området lavede man en strategi for, hvordan amtet skulle håndtere det.	Ikke så meget. Men lyder som god ide fra Storstrøms Amt (nævnt af interviewet). Er meget interesserede!	<i>Fremmet:</i> Friluftsskiver der er økonomisk vigtige – e.g. golf.	Mangler: 85 fredningsplanen var ikke så handlingsorienteret. Skrev fx om ubalance i skydebaner/kolonihaver, men det er der ikke fulgt op på. Manglede ejerskab hos politikere.
Vestsjællands Amt	Ikke direkte i regionplanen. Kun politisk målsætning. ?Implementeres regionplanens intentioner? Stierne gennemføres langsomt. Artikel 33 (EU støtteordning) giver også et projekt engang imellem: Udstillingshal, badebro, renovering af kalkmalerier m.fl.. ?Konkrete tiltag realiseret? Stier, handicapstrande, fugletårne, kommunalt/amtsligt samarbejde om finansiering/skiltning af stier. Amtet har en kampagne, hvor man udleverer lovlige skilte til lodsejere i stedet for deres eget private skilt, hvor der ofte står fx "Privat, adgang forbudt". På amtets skilt står der privat område, så folk kan se, at de gerne må gå der, men de skal passe på omgivelserne.	Amtet har det problem, at man oftest selv skal finansiere en del af projektet for at få penge udefra, det falder interessen på. Bruger ikke partnerskaber/3.mandsprojekter ret meget. Kunne godt bruge at MVJ ordninger kunne bruges til friluftsliv som i Sverige. Mulighederne ligger der fx stier. Kører samarbejdsprojekt med Storstrøms Amt – STRING. Om at formidle naturværdier ved Susåen gennem guide og internet.	Tidligere gjorde vi meget ud af det med pressemeddelelser, "Amtet med i din hverdag" kampagner osv. Det gør vi ikke så meget mere. Politikerne er ikke så interesserede i at promote friluftsliv og turisme projekter. Naturvejlederen gør dog stadig en del af den slags. ?Hvad kan <i>fremme</i> ? Penge og politisk opmærksomhed. ?Hvad kan <i>hæmme</i> ? At det er et stort arbejde at søge penge.	
Århus Amt	Går godt med informationsaktiviteter, men ikke lavet i sammenhæng. Går skidt med implementering af intentioner om at lave friluftsstrategi. Har ikke lavet noget på friluftspolitikken for Århus Amt siden Regionplan 2001. Tilbage i tiden har vi lavet meget af info aktiviteter. Vi har implementeret meget men ikke set det i sammen-	Dyrkes ikke meget i Århus Amt. Nortrail spændende i forhold til kulturmiljø, information, formidling. Ikke initiativer taget af amtet. Ikke tradition for det. Ikke tradition for 3.mandsprojekter. Hopper på projekter man hører om udefra. Det kræver ressourcer	Politikerne tager ikke ejerskab generelt. Lidt omkring stier. Dog lidt med Søhøjlandets Økomuseum. <i>Fremme:</i> Lokale organi-	Hvis interesseorganisationer eller forvaltning pressede mere på. Vi har haft mange aktiviteter på friluftsområdet, men der er aldrig nogen,

	Er der handlingsplaner, delområdeplaner o.l. til realisering af planer? I hvilken grad er planerne gennemført?	Har amtet benyttet rammeprogrammer, partnerskaber o.l. til gennemførelse af planerne?	Hvad har fremmet /hæmmet udførelsen?	Savnes metoder i implementeringen – hvilke behov er der?
Århus Amt (fortsat)	hæng.	<p>selv at søge, og så er der en masse bureaukrati. Men det der afholder os, tror jeg, er mere tradition.</p> <p>?Nationalpark? Nedsat 4 arbejdsgrupper, der bl.a. skal arbejde med friluftsliv. Har allerede nu en masse aktiviteter i gang men det er stadig i sin vorden. Friluftsstrategi og naturpark? Ved ikke.</p> <p>?3. part i realisering? Ikke så meget. Har fat i organisationer når skal lave konkrete ting, men ikke så meget det finansielle. Har samarbejde med økomuseum i Søhøjlandet, hvor de arbejder med nogle af vores ideer, e.g. åbne Munkekanalen og lave vandruter. Men amtet er ikke så opsøgende. Kunne være del af friluftsstrategi.</p>	<p>sationer hjælper</p> <p><i>Hæmme:</i> Manglende tradition for partnerskaber. Lodsejere kan hæmme.</p>	der har undersøgt, om vi bruger kræfterne rigtigt.

Bilag 9 - Interviewdeltagere

Liste over deltagere i interviews med amterne

Bornholms Regionskommune: Ilsebil Hansen, Jette Nykjær Iversen

Frederiksborg Amt: Tine Falkentorp

Fyns Amt: Michael Kavin

HUR: Lone Jansson

Københavns Amt: Ole Thun

Nordjyllands Amt: Anna Studsholt, Charlotte Grøn Andersen, Åse Møller Petersen

Ribe Amt: Mona Kølbæk Pedersen, Bodil Konradi

Ringkøbing Amt: Poul Johansen, Karen Marie Nielsen, Erik Skibsted

Roskilde Amt: Charlotte Helsted, Marianne Boje Jensen

Storstrøms Amt: Kitty Sommer

Sønderjyllands Amt: Ann Merete Mortensen, Aase Østergaard

Vejle Amt: Jess Ingo Jensen, Peter Sepstrup

Vestsjællands Amt: Bente Kjeldal Jensen, Henning Fischer

Viborg Amt: Michael Dickenson, Karsten Bay Christensen

Århus Amt: Vilhelm B. Michelsen

Liste over deltagere i (telefon)interviews med turismeselskaberne

Destination Bornholm: Mikkel Jensen

FynTour: Direktør Kim Folmann

Midt Nord Turisme: Direktør Jørgen Hansen

Region Sydøst- & Sønderjyllands Turismeudviklingsselskab: Sekretariatsleder Michael Hansen

Turist Partner Sjælland (TPS): Marketingsassistent Jan Schultz

Turistgruppen Vestjylland: Direktør Anni Hornum

WoCo: Adm. Direktør Lars Bernhard Jørgensen

Østdansk Turisme: Direktør Glen Polano

Workshop om friluftsliv og turisme i amternes planlægning

**24.02.04 Fredericia
Vandrerhjem**

**Vibeke Nellemann
Pernille Kernel
Berit Kaae**

**Center for Skov, Landskab
og Planlægning, KVL**

Friluftsliv og turisme i amternes planlægning

Vibeke Nellemann
Pernille Kernel
Berit Kaae

Center for Skov, Landskab og
Planlægning, KVL

Temaer i undersøgelsen

- Rammeforhold for planlægningen
- Data- og vidensgrundlaget
- Planlægningsmetoder
- og -strategier
- Sektorintegration
- Samarbejder
- Borgerinddragelse
- Gennemførelse/realisering

Rammeforhold 1

Placeringen af F&T i amternes forvaltning

- Spredt placering i div. afdelinger.
 - Få personer + ramt af nedskæringer.
 - Risiko for tab af ekspertise + dokumentationsproblem.
 - Begrænsede muligheder for initiativer - men mange ønsker.
- Behov for tværgående koordinering af F&T-området internt og eksternt.
- Behov for inddragelse af nye samarbejdsflader som sundhedsforvaltningen, kulturforvaltningen m.m.

Rammeforhold - 2

Relation amt - turismeselskab

Nogle amter har overladt udviklingen af turismen til det regionale turismeselskab og skaber rammerne for regulering af anlæg i RP.

Amter med pro-aktiv planlægning og strategier har velfungerende samarbejde m. regionale turismeselskab. Fælles mål og øget opbakning.

→ Behov for større samarbejde og koordinering med de regionale turismeselskaber

Skov & Landskab

Rammeforhold - 3

Politisk opmærksomhed

Begrænset eller dalende pol. betydning i mange amter.

Et KAN-område ikke et SKAL-område i Region-planlægning.

Statslige opmærksomhed og krav til F&T er faldet.

Enkelte amter har fanget politikernes opmærksomhed bl.a. gennem sundhedsaspektet + aktive opgaver.

Politikere udskiftes efter RP og nye uden ejerskab.

- Behov for større politisk opmærksomhed på F&T – bl.a. betydningen for sundhed, erhvervsudvikling og bosætning - for at øge ressourcerne til området.
- Behov for at skabe engagement/ejerskab til planer hos politikerne - også nye pol.
- Behov for tidligere statslige udmeldinger for RP

Skov & Landskab

Rammeforhold - 4

Pres udefra

Især fra Friluftsrådet. Oplæg om planlægning for friluftslivet - stor effekt i amterne som inspiration.

Pres fra kommuner for bl.a. byggeri i kystnære områder.

Brugerkonflikter mellem forskellige friluftsgupper o.lign.

Enkelte steder har sundhedsområdet presset lidt på.

- Behov for større pres fra interesseorganisationer.
- Behov at rette pres/ønsker udefra til politikerne.
- Behov for løsninger af konkrete konflikter i pressede områder – bl.a. kystzonen.

Rammeforhold 5

Ressourcer

Få ressourcer + ramt af nedskæringer

Ressourcerne varierer mellem amterne.

Midler fra bl.a. naturforvaltningsmidler, partnerskaber, EU-midler, fonde m.m.

Tendens mod flere partnerskaber => ændrede rammebetingelser

- Behov for flere ressourcer til initiativer.
- Behov for overskud til at søge midler udefra.

Data- og vidensgrundlag

- Hvilke data og viden bruges
- Dækkes data- og vidensbehov?
- Manglende data/viden
- Egne dataindsamlinger
- Savnes metoder/data/viden – hvilke behov er der.

Planlægningsmetoder og -strategier

- Hvilke planlægningsmetoder anvendes.
- Strategier vs. partnerskabs-baseret planlægning.
- Aktører involveret i F&T strategier.
- Erfaringer og behov

Sektorintegration

- I hvilket omfang inddrages F&T på tværs i forvaltningen.
- Hvordan organiseres samarbejdet om F&T i forvaltningen.
- Hvad fremmer/hæmmer integrationen.
- Savnes metoder i sektorintegrationen – hvilke behov er der.

Skov & Landskab

Samarbejder

- Hvem samarbejdes med indenfor hhv. friluftsliv og turisme og hvornår inddrages forskellige aktører.
- Hvordan organiseres samarbejdet
- Hvad samarbejdes der om.
- Erfaringer og resultater af samarbejdet
- Savnes metoder for samarbejder – hvilke behov er der.

Skov & Landskab

Borgerinddragelse

- Hvordan inddrages borgerne i planlægningen for F&T.
- Hvor stor er interessen.
- Hvad er resultaterne.
- Savnes metoder i borgerinddragelsen – hvilke behov er der.

Gennemførelse/realisering

- Er der handlingsplaner, delområdeplaner o.lign. til realisering af planer.
- I hvilken grad er planerne gennemført.
- Hvad har fremmet/hæmmet udførelsen.
- Savnes metoder i implementeringen – hvilke behov er der.

Sammenfatning

- Meget forskellige måder at planlægge for F&T i amterne.
- Hvert amt har sine styrker (og svagheder)
- Mange behov og ønsker indenfor F&T-planlægningen - både fælles og amtsspecifikke behov.
- (For) Mange muligheder for metodeudvikling -> udvælgelse

Behov i amternes planlægning af F&T

- Behov for erfaringsudveksling
- Behov for øget data- og videngrundlag
- Behov for metodeudvikling
- Behov for samarbejder

Data- og vidensgrundlag om friluftsliv og turisme

Berit C. Kaae
bck@kvl.dk

Data- og viden

- Amternes brug af data og viden varierer.
- Især amter, der laver strategier har stort data- og videnbehov. Lille behov ved opdateringer
- Tilgængeligheden af data et problem - både rent teknisk og ressourcemæssigt.
- Kvaliteten af data/viden et problem - ofte for gamle.
 - Behov for opdaterede og let tilgængelige data/viden
 - Behov for overblik over tilgængelige data/viden + information, når nye data/rapporter kommer frem
 - Behov for tid og ressourcer til at sætte sig ind i samt indsamle data og ny viden.
 - Behov for overblik over udviklingsprojekter på vej

Data, som Amtet har særlig stor gavn af

- GIS - både analytisk og til illustration af planlægningen.
- Enkelte har brugt GPS til stiprojekter.
- FR-opgørelserne fra 1980'erne var stor støtte for planlægningen for F&T. Men forældede.
 - Behov for flere GIS-baserede data og mere analytisk brug af GIS.
 - Behov for nye basisregistreringer i stil med gl. FR-data. GIS-baseret.

Egne analyser

Mange amter har lavet egne registreringer og analyser

- Golfbaneundersøgelse
- Undersøgelse af støjende anlæg
- Udviklet dokumentationsprocess/metode for beskyttelsesinteresserne
- Fotocelle-undersøgelser af bl.a. stibrug
- Spørgeskemaundersøgelse af friluftsudøvere
- Indsamling af transportvane-data.
- Kulturmiljøregistreringer
- Sommerhusundersøgelser
- Deltagelse i skovtællinger
- Synlighedsanalyser til projektvurdering.
- Brugerundersøgelser

Egne analyser

- SWOT
 - Undersøgelser af lokalbefolkningens holdninger til turisme
 - Gæstebøger på primitive overnatningssteder.
 - Tællinger af besøgende – bl.a. v. sejlads.
 - Lugtgene-zoner
 - Fælles datamodel for amterne i GIS – også for F&T. Objektkoder. Fælles metadata.
 - Registrering af lystbådehavne.
 - Campingpladsundersøgelse.
 - Undersøgelse af kanosejlads.
- ➔ Mulighed for erfaringsudveksling vedr. metoder og resultater

Dækkes databehov?

- NEJ - Stort set alle amter siger, at de savner data og viden om F&T.
 - ➔ Behov for mere data og viden - opdaterede og let tilgængelige.
 - ➔ Behov for hyppigere dataindsamlinger – bl.a. friluftundersøgelser oftere end hvert 20. år.
 - ➔ Behov for fælles definitioner, entydig terminologi og data der er kompatible på tværs af amtsgrænser.
 - ➔ Behov for detaljering af nogle tal – bl.a. er nogle TØBBE-tal et problem at få (bl.a. lystbådehavne) og uklart hvorfra de kommer + samt hvad er med.

Hvad savnes?

Det varierer meget, hvad amterne savner:

Faciliteter og anlæg:

- Basis-opgørelser over faciliteter og områder for F&T (opdatering + forenkling af gl. FR-opgørelser) + GIS-baseret.
- Overblik over de forskellige foreningers faciliteter.

Overnatnings/besøgstal

- Bedre overnatningsstatistik og mulighed for at skelne mellem kystzonen og indlandet – kvadratnetsdata.
- Tal for endagsturister.
- Tællinger af antallet af beboere i sæsonen.
- Sommerhusundersøgelser – hvem ejer, lejer ud, hvor mange turister osv. – overblik over brug og behov.

Hvad savnes - 2?

Stier/adgang

- Opdateret stiregister, for alle typer stier – koordinering med kommuner m.fl.
- Værktøjer til registrering af adgangsmuligheder. Metoder til registrering af brugen af stier + registreringer
- Kortlægning af gamle stier (kirkestier o.lign.) – mange stier er i fare for nedlæggelse.
- Kortlægning af handicappedes nuværende tilgængelighed til F&T og eksisterende anlæg.

Slid

- Sammenhæng mellem friluftsmæssig brug og slid på naturen.

Skov & Landskab

Hvad savnes- 3?

Brugerundersøgelser

- Brugerundersøgelser – både specifikke og generelle.
- Undersøgelser på sundhedsområdet - dokumentation af koblingen mellem sundhed og F&T
- Viden om danskernes brug af naturen i Sverige (Hovedst.)
- Viden om konflikter mellem jagtinteresser og andre friluftslivsinteresser.
- Feed-back fra brugerne – bl.a. fra primitive overnatnings-faciliteter o.lign. (opsætte bog/spørgeskemaer).
- Undersøgelser af friluftstrends. Tendenser i tiden + fremtiden.
- Mere viden om nye gruppers brug af naturen (indvandrere, forskellige socialgrupper). Ændringer i friluftslivsbehov.
- Fritidsfiskerundersøgelse.

Skov & Landskab

Hvad savnes 4?

Forsyningsgrad & kvalitet

- Analyser af dækningsgrad og forsyningsgrad el. kapacitet og behov.
- Viden om områdekvaliteter – systematisk registrering af friluftskvaliteter.

Analytisk databrug

- Mere analytisk brug af GIS
- Videomodel (af kysterne (Nordjyllandsmodel))
- Langsigtede scenarier for udviklingen på land – realistiske fremtidsscenarier og pro-aktiv planlægning.

Økonomiske analyser

- Lokaløkonomiske analyser af turismen – hvor meget bliver lokalt og hvor meget ryger ud af området.

Skov & Landskab

Hvad savnes 5?

Regionplan input

- Skabelon til regionplan.
- Målsætninger – hvad vil vi med friluftslivet i amtet?

Lokal Agenda 21

- Lokal Agenda 21 på friluftsområdet.

Viden om lokalt engagement

- Metoder og eksempler på, hvordan lokale kan deltage aktivt i forbedring af F&T mulighederne i deres område.
- Metoder og strategier for forbedringer af det offentlige rum i byerne – p.t. i forfald og kommuner mangler penge – hvordan kan der skabes lokalt engagement og inddrages fonde m.m. Evt. et tema i friluftsplanlægningen.

Skov & Landskab

Hvad savnes 6?

Dokumentation

- Dokumentation af beskyttelsesinteresserne – årsager til udpegning, planlægning og beskyttelse.

Vidensudveksling/gode eksempler

- Inspiration og gode eksempler fra andre amter – gerne oversigt over styrkeområder.
- Opfriskning af gamle metoder og vejledninger Meget fra 1980'erne er gået i glemmebogen.

Skov & Landskab

Nye undersøgelser

Udviklingsprojekt om fremtidens friluftslivs-statistik/2005

Udvikle en metode til at sikre, at en fremtidig løbende overvågning af den friluftsmæssige benyttelse af den danske natur sker på en faglig og økonomisk optimal måde.

Udviklingsprojektet skal foregå i samarbejde med en række interessenter + med lokal medvirken.

Forskningsprogram om vildt og landskab 2003-2007

Bl.a. delprojekter om A) dyrelivets betydning for samfundsøkonomien, befolkningen, jordbrugets økonomi og jægerne. B) Forstyrrelse af vildt i relation til adgangsforhold i skoven, det åbne landskab og de bynære naturarealer.

Konklusion om data og viden om friluftsliv og turisme

- Data og videnbehovet er meget stort.
- Ønskerne varierer.
- Hvad skal prioriteres?

Planlægningsmetoder for friluftsliv og turisme

Overblik og udviklingsbehov

Vibeke Nellemann - Skov & Landskab vne@kvl.dk

Planlægning for **friluftsliv** og **turisme**

Forskelle i planlægningen
pba. forskelle i virkeligheden:

- Placering og landskab
- Bosætning og erhverv
- Mentalitet og politik
- Forvaltningsstruktur
- Traditioner/nøglepersoner

Friluftsliv og turisme

- planlægning samlet/adskilt?

Emner i F&T planlægningen: *Fælles emner*

Friluftsliv: alment/organiseret - det åbne land

Turisme: kystnær / aktiv (by-/erhvervsturisme)

Rekreative områder (land/bynære)

Faciliteter:

- STIER & div. anlæg
- Støttepunkter & aktiviteter
- Overnatningsanlæg

Arealreservationer og zoner

Sommerhusområder

Emner i F&T planlægningen: *Særlige emner*

Interesseområder for F&T: flersidig anvendelse

Udpegning pga.

- oplevelses- og aktivitetsmuligheder
- beliggenhedskriterier

Fokus på hele amtet: flersidig anvendelse

- Delområder
- Turist- og friluftsområder (egne)

Handlingsplaner for realisering / formidling

Inddragelse af styrkepositioner / bæredygtighed

Aflastning af kystområderne/sæsonudvidelse

Modeller for planlægning & forvaltning

Strategibaseret

7 amter har strategier
for enten F eller T eller
fælles strategier -

7 andre amter har ikke
strategier, men 3 er under-
vejs eller påtænker

Partnerskabsorienteret

Alle amter mere eller mindre
- især i projektrealiseringen

Strategier for friluftsliv & turisme

Definition & faser:

En taktik for vejen fra politiske mål til handling

Status: *Hvor står vi*

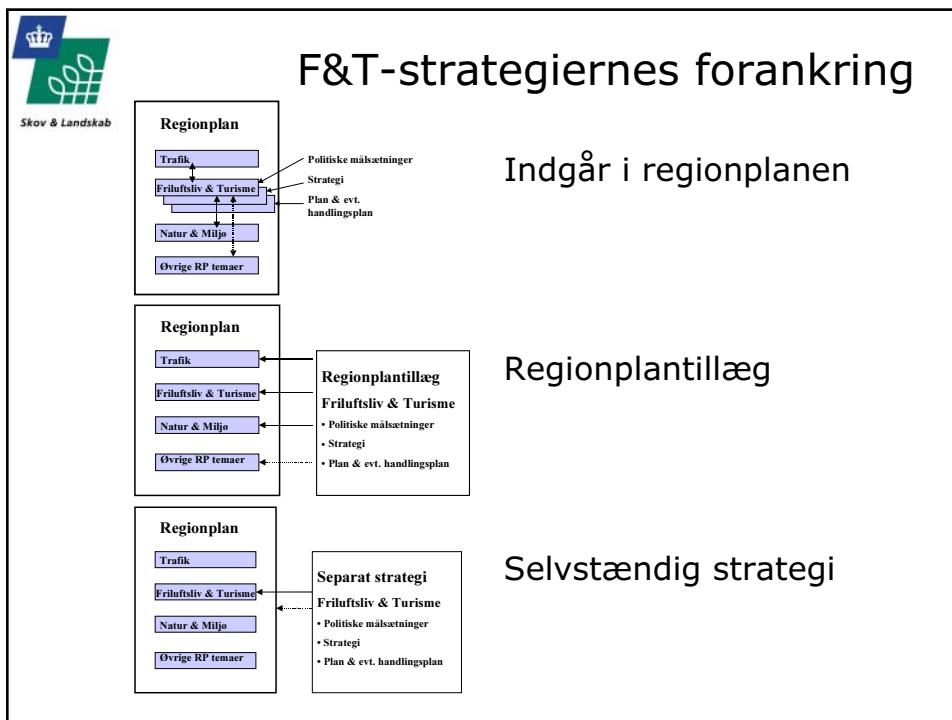
Politik, visioner og mål: *Hvor vil vi hen?*

Planstrategi: *Taktik - hvordan opnår vi det?*

Konkret planlægning: *Hvor skal det ligge?*

Indsatsområder og handlinger: *Hvad gør vi?*

Evaluering /opfølgning: *Hvordan gik det?*

F&T-strategier

Karakteristika - styrker / svagheder?

- Sammenhæng mellem langsigtede mål og realisering
- Bred varetægelse af F&T-interesser (også ikke RP-emner)
- Indflydelse på regionplanlægningen
- Koordineret forvaltning - samlet indsats
- Multifunktionelle løsninger - helheden i regionen
- Fortyngde, åben planlægningsproces, samarbejde
- Langsigtethed - mandat til forvaltningen
- Synliggørelse og politisk opprioritering (tidsbegrænset)
- Store bindinger (ressource/udpegning) - mindre handlefrihed

Succeskrav: Lokal forankring, egne ressourcer og realisering!

Partnerskabsorienteret planlægning

Definition & faser:

Planlægning baseret på ønsker, samarbejde og realiseringsmuligheder udefra

Opsøgende indsats: *Hvem vil være med?*

Partnerskabsinitierede aktioner: *Hvad ønsker man?*

Ad hoc planlægning: *Hvordan kan det gøres?*

Punktvisе projekter: *Hvor er der muligheder?*

Realisering: *Hvad gør vi?*

Partnerskabsorienteret planlægning

Karakteristika - styrker/svagheder?

Lokal forankring, samarbejder, ejerskab

Udnytter aktuelle muligheder for realisering

Kortsigtede aktioner: planlægning - realisering

Få bindinger

Punktvisе indsatser - ulige fordeling

Svære sammenhænge mellem og på tværs af:
særinteresser / myndigheder / grænser og skel

Svære sammenhænge med langsigtede Regionplanmål
og handlingsprogrammer

Hvad med borgerinddragelse - det almene friluftsliv?

Succeskrav: Ildsjæle og ressourcer udefra - hensyn til helheden

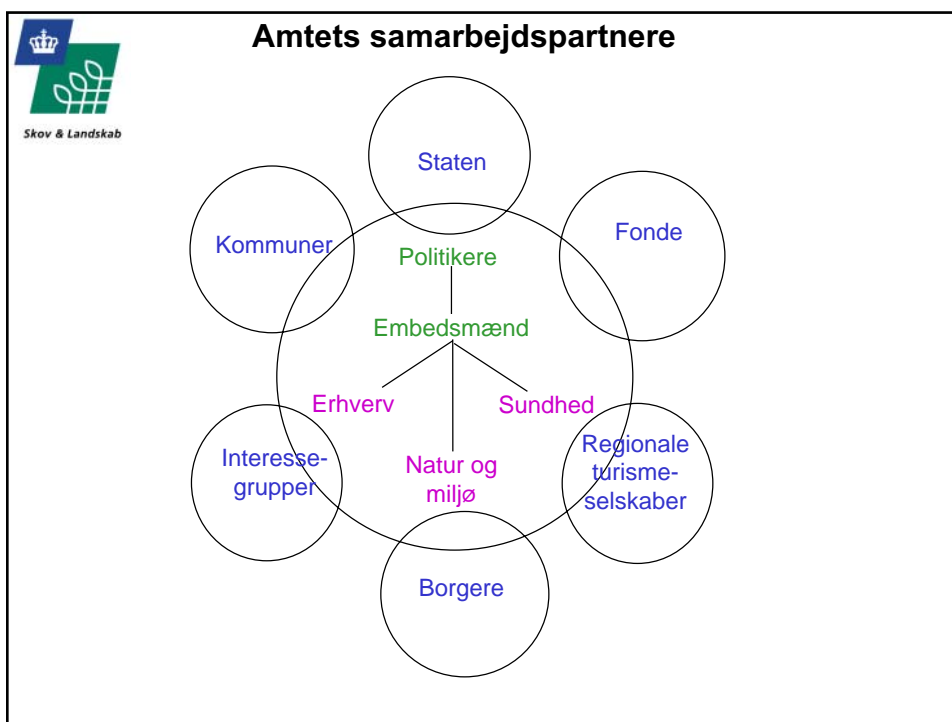
Skov & Landskab

Behov for metodeudvikling?

Eksempler på - og redskaber til planlægning og realisering for at:

- samtænke med *sundhedspolitikken*
- tilgodese *alle grupper*
- sikre *adgang* til landskab og kyster, sommerhusomr., stier i samarbejde med kommuner mv. - eksist. og nye muligheder
- sikre *bynære friluftsinteresser - på tværs by-land*
- kortlægge og planlægge for *landskabets oplevelsesværdier*
- *vurdere planlægningen*: fx indikatorer, SWOT-analyser, inddragelse af F&T-hensyn i VVM
- kende *gode metoder og succeshistorier* fra andre amter

Samarbejde på tværs af sektorer

F&T er generelt ikke højt prioriterede emner: bløde interesser taber i forhold til hårde planlægnings områder. Svært at gøre andre sektorer interesserede.

Planlægningen for F&T er ofte spredt over forskellige afdelinger og udgør ofte en mindre andel af større sammenhænge.

Interessemodsætninger, territorialitet og forskellige kulturer i afdelingerne kan vanskeliggøre samarbejdet.

Struktureringen af samarbejde på tværs af sektorer

Samarbejdet er hovedsageligt uformelt, man ser hinanden løbende eller gennem ad hoc henvendelser.

Der er god integration indenfor Teknik og Miljø, men mangler samarbejde udenfor med f.eks. Kultur og Undervisning, herunder idræt, og erhvervsfremme.

Der er generelt interesse for at udvikle samarbejdet med sundhedssektoren, men det er endnu ikke integreret.

Styrket samarbejde på tværs af sektorer

Amter med mere systematiske eller formaliserede samarbejdsstrukturer har tendens til større integration på tværs. Samarbejdet kan f.eks. styrkes gennem:

- Delområdeplaner der kan anvendes til sektorafvejning
- SWOT analyser af lokalområder i samarbejde med forskellige sektorer, især erhvervsafdelingen
- Tværgående temagrupper
- Udlån af medarbejdere til andre afdelinger

- Der er behov for at styrke formelle samarbejdsstrukturer for derigennem at fremme samarbejde og erfaringsudveksling på tværs af forvaltningerne

Amtspolitikerne - 1

Lille politisk opmærksomhed på F&T:

- Friluftsliv/turisme er en KAN ikke en SKAL opgave
- Ofte er de synlige parter dem der IKKE vil have en sti
- Turisme opfattes ikke som et primært erhverv

Amtspolitikerne - 2

Stor politisk opmærksomhed på F&T:

- Udarbejdelse af friluftsturismepolitik og strategi
- Politikerne engageres i konkrete sager
- Friluftsliv opfattes som en vigtig parameter for bosætning og erhvervsudvikling
- Turisme "tages alvorligt" som erhverv
- Behov for ideer og metoder til at fremme den politiske opmærksomhed og ejerskabet
- Behov for metode til at fastholde ejerskab ved udskiftning af politikere

De regionale turismeselskaber

Flere amter har uddelegeret turismeplanlægningen til regionale turismeselskaber. Amtet betaler turismeselskabet for at varetage turismeudviklingen og har desuden repræsentanter i turismeselskabets bestyrelse.

- Enkelte amter (med strategisk planlægning) har tæt samarbejde om turisme/friluftspolitik
- Flere amter har velfungerende samarbejder om konkrete projekter
- Behov for bedre koordination og samarbejde

Statslige myndigheder

- Kan udstikke en række statslige, lovmæssige bindinger og vurdere regionplanen.
 - Kan udarbejde metodeanvisninger og udvikle fælles modeller og normer for planlægningen.
- Behov for statslige udmeldinger, der kan styrke opmærksomheden på området
 - Behov for fælles normer, inspiration, metodeudvikling. For eksempel opdatering eller videreudvikling af de planlægningsmodeller Fredningsstyrelsen udarbejdede i 80erne.

Kommunerne

Vigtige samarbejdspartnere, især ved 3.mands projekter, planlægning for delområder eller specielle indsatsområder, samt etablering af stier. Generelt fungerer samarbejdet godt.

Planloven begrænser dog kommunernes interesse for det åbne land og giver problemer med grønne sammenhænge og adgangsmuligheder på tværs af by/land.

- Behov for bedre koordinering af indsatsen på tværs af bygrænsen
- Behov for bedre samarbejde om stier på tværs af kommunegrænser
- Behov for at kommunerne i højere grad opdaterer stiregistre

Interessegrupper - 1

"Der er et forbavsende stort engagement fra organisationerne hver gang. Nogle gange næsten for meget!"

Ingen problemer med at identificere og involvere forskellige interessegrupper. Lettest ved konkrete temaer, områder eller projekter.

Involvering i RP fra traditionel offentlighedsfase til tematiseret internetdebat og nedsættelse af følgegrupper.

I projekter ofte samarbejdspartnere ved realisering.

Demokratisk balance - organiserede vs. uorganiserede interesser.

Samarbejde med interessegrupper - 2

Tendens til at involvere interessenter i højere grad og tidligere i processen, mens de reelt har mulighed for at få indflydelse på planlægningens udformning:

- Letter implementeringen
- Medejerskab
- Amtet ses som partner fremfor regulerende myndighed
- Involvering af kritikere foregriber problemer og giver positive oplevelser

Samarbejde med interessegrupper - 3

- Behov for metoder til involvering: Hvordan nedsættes samarbejdsgrupper geografisk, temamæssigt m.v. Nye ideer.
- Behov for erfaringsudveksling, eksempler på hvad andre har gjort
- Behov for viden om hvornår det (ikke) er godt at samarbejde
- Behov for viden om hvornår lodsejere & brugergrupper skal inddrages
- Behov for metoder til at komme i kontakt med det uorganiserede friluftsliv
- Behov for at få brugerne på banen med positive tilbagemeldinger, så politikerne ikke kun hører fra de lodsejere der ikke vil have en sti
- Behov for en større indsats på nationalt plan for at fremme interessen for friluftsliv/turisme på det regionale niveau

Borgere

Ved konkrete projekter stor interesse fra borgerne, men ikke for RP/overordnede strategier. "Niveauet er for overordnet til at man kan forvente at borgerne skal forholde sig til det."

Inddragelse i planlægning for lokalområder og konkrete projekter er derimod positiv og nyttig: oftest stor interesse blandt borgerne og projekterne kommer til at stå stærkere.

- Behov for metoder til/eksempler på borgerinddragelse
- Behov for at udvikle interaktiv brug af internettet.
- Behov for mere demokratisk proces, hvor borgerne er aktive – ofte samme lille kreds der deltager.

Skov & Landskab

Samarbejde og fundraising

Mange amter i (internationale) projekter, hvor amtets midler matches med midler fra EU, Friluftsrådet e.l.

Ikke alle amter bruger ressourcer på at søge midler selv. Nøjes med de tilbud andre kommer med – e.g. North Trail m.v.

Nogle amter er meget dygtige til at søge ressourcer og derved strække deres midler. En frilufts og turismestrategi kan typisk bruges som udgangspunkt for at søge om midler.

- Behov for at fremme deltagelse i eksterne projekter og fundraising: Hvor findes midlerne, hvordan søges de m.v.

Bilag 11: Samlet liste over amters/regionale turismeselskabers behov og ønsker

Amternes prioritering af behov og ønsker til metode og vidensudviklingen fremgår af det de nedenstående skemaer for hhv. data og vidensgrundlag, planlægningsmetoder og samarbejder. Et par respondenter har kun udfyldt det første skema for ”Data og Vidensgrundlag”. En enkelt respondent havde misforstået opgaven og havde nummereret alle behovene på listen. Vi har markeret denne respondents højeste prioriteringer med ”y”. En anden respondent returnerede deres ønsker uden prioritering (markeret med x). Amternes prioriteringer er anført med **sort**, mens de regionale turismeselskabers prioriteringer er anført med **rødt**. Tilføjelser til behov/ønsker og ”best practices” er anført med **blåt**. **Efter følgegruppemødet modtog vi to behovslistes fra henholdsvis Østjyllands Turistudviklingsfond og Østdansk Turisme, deres svar er angivet med lilla.**

Data og vidensgrundlag

Gennem interviewene har vi fået en meget lang liste over behov for data og viden. Vi vil bede jer lave en prioriteret liste over de data/videns behov, som I mener, at vi først og fremmest bør arbejde med i dette projekt. **Vælg 5 data/vidensbehov på den nedenstående liste og prioriter dem ved at nummerere dem med tallene 1 – 5 i feltet til venstre.** 1 står for den højeste prioritet, 5 for den laveste.

<u>Faciliteter og anlæg</u>	
3, 5, y	Basis-opgørelser over faciliteter og områder for F&T (opdatering + forenkling af gl. FR-opgørelser) + GIS-baseret.
	Overblik over de forskellige foreningers faciliteter.
1,5	Udvikling af hjemmeside til præsentation af udflugtsmuligheder m.m.
<u>Overnatnings/besøgstal</u>	
3, 1, x	Bedre overnatningsstatistik og mulighed for at skelne mellem kystzonen og indlandet – kvadratnetsdata. <i>X (Roskilde Amt): Indikatorer for F&T, daglige, weekend, udflugter og ferier.</i>
4,2,2, x, 1, 2	Tal for endagsturister.
	Tællinger af antallet af beboere i sæsonen.
1, y	Sommerhusundersøgelser – hvem ejer, lejer ud, hvor mange turister osv. – overblik over brug og behov.
<u>Stier/adgang</u>	
2,1,2, y	Opdateret stiregister, for alle typer stier – koordinering med kommuner m.fl.
3,3, y	Værktøjer til registrering af adgangsmuligheder. Metoder til registrering af brugen af stier + registreringer
1, y	Kortlægning af gamle stier (kirkestier o.lign.) – mange stier er i fare for nedlæggelse.
5, 4,1	Kortlægning af handicappedes nuværende tilgængelighed til F&T og eksisterende anlæg.

<u>Slid</u>	
1, y	Sammenhæng mellem friluftsmæssig brug og slid på naturen.
<u>Brugerundersøgelser</u>	
1,1,2,2,3,2	Undersøgelser på sundhedsområdet - dokumentation af koblingen mellem sundhed og F&T
1	Viden om danskernes brug af naturen i Sverige (Hovedst.)
Y	Viden om konflikter mellem jagtinteresser og andre friluftslivsinteresser.
	Feed-back fra brugerne – bl.a. fra primitive overnatningsfaciliteter o.lign. (opsætte bog/spørgeskemaer).
4, x	Dokumentation af områders/anlægs brug og tilfredsheden hermed.
3,2,4,x, y,1, 2	Undersøgelser af friluftstrends. Tendenser i tiden + fremtiden. <i>X (Roskilde Amt): Kvalitative undersøgelser på friluftslivet, det almene i det åbne land og bynære områder, hvad har befolkningen brug for fordelt på storby-landdistrikter.</i>
3,5	Mere viden om nye gruppers brug af naturen (indvandrere, forskellige socialgrupper). Ændringer i friluftslivsbehov.
	Fritidsfiskerundersøgelse.
<u>Forsyningsgrad & kvalitet</u>	
4	Analyser af dækningsgrad og forsyningsgrad el. kapacitet og behov.
1	Viden om områdekvaliteter – systematisk registrering af friluftskvaliteter.
<u>Analytisk databrug</u>	
Y	Mere analytisk brug af GIS
5,3	Videomodel (af kysterne (Nordjyllandsmodel)
Y	Langsigtede scenarier for udviklingen på land – realistiske fremtidsscenarier og pro-aktiv planlægning.
1,3,5	Udvikle den fælles datamodel (Snaptun-samarbejdet) med flere F&T-kriterier.
5	Overvejelser om, hvordan databyrden kan løftes i fællesskab. Samarbejder og fælles koncepter.
4,5	Vurdering af muligheder for samarbejde med andre dataopsamlere – service-fællesskab for geo-data (SNS), Kortforsyningen (KMS) m.fl.
<u>Økonomiske analyser</u>	
3,4,4,3	Lokaløkonomiske analyser af turismen – hvor meget bliver lokalt og hvor meget ryger ud af området.
<u>Regionplan input</u>	
4	Skabelon til regionplan.
y	Målsætninger – hvad vil vi med friluftslivet i amtet?
<u>Lokal Agenda 21</u>	
	Lokal Agenda 21 på friluftsområdet.

<u>Viden om lokalt engagement</u>	
	Metoder og eksempler på, hvordan lokale kan deltage aktivt i forbedring af F&T mulighederne i deres område.
	Metoder og strategier for forbedringer af det offentlige rum i byerne – p.t. i forfald og kommuner mangler penge – hvordan der kan skabes lokalt engagement og inddrages fonde m.m. Evt. et tema i friluftsplanelægningen.
<u>Dokumentation</u>	
	Dokumentation af beskyttelsesinteresserne – årsager til udpegning, planlægning og beskyttelse. <i>HUR: Det er HUR i gang med (jf. spørgsmål 2)</i>
1,2	Dokumentation – opsamling og formidling af udenlandsk viden/eksempler/projekter på synergi med sundhedsaspektet m.m.
1,2,4	Dokumentation af hvad F&T betyder for bosætning og sundhed (prosperitet). (f.eks. sparede sundhedsudgifter, forøgede huspriser nær skovrejsning o.lign. (metode))
	Dokumentation af resultater – påvise sammenhænge mellem plan og virkelighed
3	Etablering af projekt-hjemmeside med overblik over data og viden med links til diverse opsamlinger indenfor emneområder (f.eks. sundhedsområdet) samt links til nye projekter på vej. Evt. videreføres efter projektet som del af Fagdatacenteret.
<u>Vidensudveksling/gode eksempler</u>	
3,5, y, 4	Inspiration og gode eksempler fra andre (storbyregioner – HUR) – gerne oversigt over styrkeområder.
3, y, 3	Benchmarking – sammenligning mellem amterne af hvad man har af anlæg/værdier/potentialer sammenholdt med befolkningskoncentrationen.
	Opfriskning af gamle metoder og vejledninger Meget fra 1980'erne er gået i glemmebogen.
x, y	Eksempler/best practices fra andre steder – gerne fremvist på webside ell. konkret i felten <i>X(Roskilde Amt): Ja, det ville være godt med eksempelsamling af eksisterende data/vidensgrundlag med kort beskrivelse og referencer.</i>
<u>Skriv gerne selv andre data/vidensbehov</u>	

<i>"Best practices" indenfor indsamling og anvendelse af data</i>	
Har amtet specielt gode eksempler på indsamling eller anvendelse af data, som vi kan bruge I en eksempelsamling til inspiration for andre amter? Så vil vi meget gerne have en kort beskrivelse her:	
<p>Nordjyllands Amt Seaside projektet med dets forskellige analyser, synes vi er et "must" når det gælder "best practices", både den historiske dokumentation, analysen af de sidste 25 års udvikling og den store interview runde med de 7 lokalsamfund ved Berit.</p>	
<p>Ringkøbing Amt FR og amtet har samlet alle oplysninger om stier, som vil blive lagt ind på SNS friluftskort, når vi får mulighed for det.</p>	

Planlægningsmetoder

På baggrund af interviewene har vi lavet en liste over behov for formidling af eksempler på og udvikling af nye redskaber til planlægning og realisering. Vi vil bede jer lave en prioriteret liste over de behov, som I mener, at vi først og fremmest bør arbejde med i dette projekt. **Vælg 3 behov på den nedenstående liste og prioriter dem ved at nummerere dem med tallene 1 – 3 i feltet til venstre.** 1 står for den højeste prioritet, 3 for den laveste.

<u>Formidle gode eksempler på / udvikle nye redskaber til planlægning og realisering med hensyn til at:</u>	
1,1,1,2 3,1	Samtænke med sundhedspolitikken
2,2,3, 3	Tilgodese alle grupper (det almene/organiserede friluftsliv, borgere/turister, div. befolkningsgrupper. <i>Men også det almindelige friluftsliv (NJA)</i>)
3, y	Sikre off. adgang til landskab, kyster, sommerhusområder og stier/markveje i samarbejde med kommuner mv. (eksisterende og nye muligheder).
3	Sikre bynære friluftsimteresser
1,1,2,2 y, 1	Kortlægge landskabets oplevelsesværdier (metode)
3,x	Bruge afstandsnormer i planlægningen <i>X (Roskilde Amt): Afstandskriterier til udflugtsmål, bynære friluftsområder, til cykel og til fods, barrierer for friluftsliv (en del bliver ajourføring af eksisterende undersøgelser)</i>
	Vurdere planlægningen: f.eks. indikatorer og/eller SWOT-analyser (styrker-svagheder-muligheder-trusler).
3,3, 3	Udvikling af fordansket ROS-metode (Recreation Opportunity Spectrum – et spektrum fra meget ”vilde” former for naturoplevelser til meget facilitetsprægede) bl.a. til brug i forbindelse med nationalparker.
2	Inddrage F&T-hensyn i VVM og SMV
4, y, 2	Strategibaseret planlægning
	Partnerskabsbaseret planlægning – f.eks. DBPP (DialogBaseret PartnerskabsPlanlægning)
5	Koble partnerskabs- og strategibaseret planlægning
	Sammenkæde forskellige partnerskaber
	Genopfriskning af tidligere vejledninger/metoder til F&T-planlægning
1, 2	Vejledning i F&T-planlægning fra Staten (fælles metoder)
<u>Skriv gerne selv andre behov</u>	
	<p>Københavns Amt</p> <p>Flere steder forekommer samme prioritering/værdi, i det jeg ser det som at disse udsagn har en fælles sammenhæng.</p> <p>Lige nu har vi nogle ønsker til konkrete oplysninger, men nye trends er også vigtige at få synliggjort og få startet indsamling af grunddata for at kunne udvikle et nyt område inden for friluftsliv. ”Undersøgelser af friluftstrends. Tendenser i tiden + fremtiden” bør I fokusere på. Særlige målgrupper – indvandrere. Københavns Amt skal i gang med</p>

	udarbejdelse af en folder for indvandrere i indeværende år. Her kan være et eksempel på hvordan en sådan målgruppe gribes an. Det vil være oplagt at erfaringsudveksle herom.
	<p>Roskilde Amt</p> <p>Udvikling af ensartede metoder for planlægningen for F&T, der vil selvfølgelig være regionale forskelle. En vejledning fra officiel side: KVL med staten som rekvirent vil give friluftslivet en bedre status og placering i planlægningen.</p> <p>Eksempelsamling nyttigt redskab i tilknytning til vejledning.</p>

"Best practices" indenfor planlægningsmetoder

Har amtet specielt gode eksempler på planlægning, som vi kan bruge i en eksempelsamling til inspiration for andre amter? Så vil vi meget gerne have en kort beskrivelse her:

HUR

HUR er i gang med dokumentation af beskyttelsesinteresserne – årsager til udpegning, planlægning og beskyttelse.

Københavns Amt:

Ser meget gerne eksempler SWOT-analyser/indikatorer. Samt eksempler på partnerskabsbaseret planlægning som Vejle Amt med belysning af måske jeres vurdering/andre amters vurdering af fordele og ulemper ved denne metode.

0 – jeg har indføjet kategorien 0, i det det er meget vigtigt at der er et fælles grundlag på landsplan for hvordan der planlægges for friluftsliv og turisme. Det giver bedre muligheder for fælles metoder/anvendelse af allerede udviklede metoder, samt muligheder for benchmarking amterne imellem til fremme af friluftsliv og turisme.

Nordjyllands Amt:

Vi har arbejdet med SWOT analyser af både turisme og friluftsliv samt søgt ved bedste evne at opstille nogle indikatorer og succeskriterier.

Ringkøbing Amt:

Har opført Præstbjerg Naturcenter – et naturområde med 176 ha. hede, egekrat, skov og sø etc. for at kunne tilbyde naturoplevelser og tilgængelighed for alle. Beboere og brugere af både dag- og døgninstitutioner og handicappede kan bruge stedet. Stedet er også indrettet for turister og øvrige grupper med bl.a. børn og unge i forbindelse med udflugter, undervisning, naturvejledning og øvrige fritidsformål.

Storstrøms Amt:

- Regional målsætning og retningslinier i regionplanen, der nu følges op med handlingsplan. Sammenhængende sti og formidlingsplanlægning.
- Samarbejde mellem forvaltninger og det regionale turistudviklingsselskab om strategier og grønne turist initiativer.
- Aktiv involvering af organisationer og interessegrupper.
- Udveksling/videreudvikling af metoder i internationale samarbejder delvis finansieret gennem EU.

Samarbejder

På baggrund af interviewene har vi lavet en liste over behov for at fremme eller styrke amtets samarbejde med andre parter. Vi vil bede jer lave en prioriteret liste over de samarbejdsbehov, som I mener, at vi først og fremmest bør arbejde med i dette projekt. **Vælg 3 samarbejdsbehov på den nedenstående liste og prioriter dem ved at nummerere dem med tallene 1 – 3 i feltet til venstre.** 1 står for den højeste prioritet, 3 for den laveste.

Samarbejde på tværs af sektorer:	
1, y, 2	Der er behov for at styrke formelle samarbejdsstrukturer for derigennem at fremme samarbejde og erfaringsudveksling på tværs af forvaltningerne
Samarbejde med amtspolitikere:	
3,3,2, 1	Behov for ideer og metoder til at fremme den politiske opmærksomhed og ejerskabet
x	Behov for metode til at fastholde ejerskab ved udskiftning af politikere
Samarbejde med de regionale turismeselskaber	
1,2,2, y, 3	Behov for bedre koordination og samarbejde
Samarbejde med de statslige myndigheder	
2,2, y	Behov for statslige udmeldinger, der kan styrke opmærksomheden på området
	Behov for fælles normer, inspiration, metodeudvikling. For eksempel opdatering eller videreudvikling af de planlægningsmodeller Fredningsstyrelsen udarbejdede i 80'erne.
Samarbejde med kommunerne	
2,3	Behov for bedre koordinering af indsatsen på tværs af bygrænsen
1	Behov for bedre samarbejde om stier på tværs af kommunegrænser
	Behov for at kommunerne i højere grad opdaterer stiregistre
Samarbejde med interessegrupper	
	Behov for metoder til involvering: Hvordan nedsættes samarbejdsgrupper geografisk, temamæssigt m.v. Nye ideer.
3	Behov for erfaringsudveksling, eksempler på hvad andre har gjort
	Behov for viden om hvornår det (ikke) er godt at samarbejde
	Behov for viden om hvornår lodsejere & brugergrupper skal inddrages
	Behov for metoder til at komme i kontakt med det uorganiserede friluftsliv
	Behov for at få brugerne på banen med positive tilbagemeldinger, så politikerne ikke kun hører fra de lodsejere der ikke vil have en sti
3, 1	Behov for en større indsats på nationalt plan for at fremme interessen for friluftsliv/turisme på det regionale niveau
Samarbejde med borgere	
1, x	Behov for metoder til/eksempler på borgerinddragelse <i>X (Roskilde Amt): Samarbejde med lokalbefolkningen i flg. Vejle Amts model i moderat udgave.</i>

	Behov for at udvikle interaktiv brug af internettet.
	Behov for mere demokratisk proces, hvor borgerne er aktive – ofte samme lille kreds der deltager.
Samarbejde og fundraising	
2	Behov for at fremme deltagelse i eksterne projekter og fundraising: Hvor findes midlerne, hvordan søges de m.v.
<u>Skriv gerne selv andre behov</u>	
	<p>Københavns Amt:</p> <p><u>Samarbejde med interessegrupper</u> – metodeudvikling til at få brugerne på banen med positive tilbagemeldinger, så politikerne ikke kun hører fra de lodsejere der ikke vil have en sti. Under samme emne udvikling af metoder til samarbejde med borgerne ved brug af interaktiv brug af internettet. Gerne eksempler fra andre amter/skovdistrikter/interesseorganisationer (Friluftsrådet/DN) der har erfaringer med denne form.</p> <p><u>Samarbejde med de statslige myndigheder</u> – behov for indsats/ fokus på statslige udmeldinger, der kan styrke opmærksomheden på området.</p> <p><u>Samarbejde og fundraising</u> – Tydeliggørelse ved bl.a. eksempler på hvor man skaffer midler og synliggørelse af eksterne samarbejdsprojekter (Frie fugle – internationale stietablering, Nordsø ruten/Østersørutten)</p>
1	<p>Nordjyllands Amt:</p> <p>Der er brug for et bredt samarbejde på tværs af det hele</p>
	<p>Roskilde Amt:</p> <p>Eksempelsamling over gode samarbejdsprojekter, både indenfor planlægning, forvaltning og formidling.</p> <p>Udvikling af metoder til samarbejder (baseret på NIRAS-model)</p> <p>Samarbejder på tværs af administrative grænser</p>

<i>"Best practices" inden for samarbejder</i>	
Har amtet specielt gode eksempler på samarbejder, internt eller eksternt, som vi kan bruge I en eksempelsamling til inspiration for andre amter? Så vil vi meget gerne have en kort beskrivelse her:	
<p>Nordjyllands Amt:</p> <p>Vi har haft et meget frugtbart samarbejde i vores styregruppe for Turisme og friluftspolitikken på tværs af regionplanlægning, erhvervsudvikling og Midt-Nord Turisme, vores regionale turismeudviklingsselskab.</p> <p>Desuden har vi haft en fin sparring med vores meget bredt sammensatte kontaktgruppe, som har deltaget aktivt i arbejdet med udvikling af en Turisme- og friluftspolitik for Nordjylland.</p>	
<p>Storstrøms Amt:</p> <p>Seminar om Det Syddanske Øhav den 22. januar 2004 er eksempel på et godt samarbejde. Opsamling fra seminariet er under udarbejdelse.</p>	